

Rådhuset i Helsingborg

Rådhuset 3, Helsingborgs stad, Skåne län
Kunskapsunderlag/2021-2022
Lena Hector och Carita Melchert

Titel: Rådhuset i Helsingborg
Författare: Lena Hector och Carita Melchert
Kulturmiljörapport: 2022:1
Fotografi: Lena Hector, Carita Melchert och Nelly Hercberg
Omslagsbild: Rådhuset från söder, foto Nelly Hercberg
Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY
Länsstyrelsen dnr: 436-33836-2021

Innehållsförteckning

Inledning	2
Beskrivning av uppdraget.....	2
Syfte och målsättning.....	2
Metod	3
Historik	4
Helsingborg och de första rådhusen	4
Helsingborgs omdaning – konsulernas tid.....	6
Rådhusälvlingen	8
Arkitekten.....	10
Rådhusbygget.....	11
Administrativa förändringar under 1900 - talet.....	16
Översiktlig åtgärdshistorik	18
Dokumentation och beskrivning	20
Exteriör	20
Västra fasaden mot Drottninggatan.....	23
Gavelfasad mot söder	27
Gavelfasad mot norr	32
Östra fasaden mot Stallgatan	36
Interiör	41
Beskrivning och dokumentation skyddade interiörer	41
Vigselrummet (321).....	41
Sessionssalarna (320 och 322).....	44
Huvudtrappa och trapphall	52
Trapphall (318)	58
Dekorativ utsmyckning.....	61
Översiktlig orienterande beskrivning övriga interiörer	63
Parterrvåning	63
Våning 1, 2 och 3.....	66
Våning 1.....	66

Våning 2.....	70
Våning 3.....	75
Klocktornet.....	78
Vindsvåning	78
Källare	81
Norra trapphuset med trapphallar	83
Södra trapphuset med trapphallar.....	85
Uppmärksamhet på värdefulla delar	89
Kulturhistorisk värdebeskrivning	90
Kulturhistoriskt sammanhang	90
Möjlighet till kunskap och förståelse.....	91
Kulturhistorisk helhet.....	92
Kulturhistorisk relevans.....	93
Referenser.....	94
Arkiv	94
Källor och litteratur	94
Webb	95
Muntliga källor.....	95
Bilaga 1, äldre ritningar.....	95
Bilaga 2, beslut om byggnadsminnesförklaring	95
Bilaga 3, ritningar med rumsnumrering, ritningar från 1986, 2004 och 2008	95

Inledning

Beskrivning av uppdraget

Kulturen (Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige) har på uppdrag av Länsstyrelsen Skåne tagit fram detta kunskapsunderlag som beskriver Helsingborgs rådhus och dess kulturhistoriska värden. Arbetet har utförts av Carita Melchert och Lena Hector med fältarbete i november/december 2021 och sammanställning av rapport i november 2021 - januari 2022. Fotografier är dels tagna av författarna till rapporten och dels av Nelly Hercberg, fotograf Kulturen.

Byggnaden förklarades som byggnadsminne 1967 enligt Kulturmiljölagen (KML) kap 3. Byggnaden är lokaliserad i centrala Helsingborg inom fastigheten Rådhuset 3. Kvarter Rådhuset begränsas av Drottninggatan i väster, Rådhus-torget i norr, Stallgatan i öster och Stortorget i söder. Fastighetsägare är Helsingborgs stad och byggnaden används som lokaler för det kommunala styret.

Rådhuset markerat på karta.

Syfte och målsättning

Uppdraget är att beskriva, värdera och dokumentera byggnaden i text och bild. Kunskapsunderlaget ska omfatta såväl exteriör som skyddad interiör med fast inredning och dekorativ utsmyckning, samt en orienterande översiktlig beskrivning av byggnadens övriga interiör. Rapporten ska omfatta beskrivning,

värdering och dokumentation av byggnadens exteriör samt de enligt byggnadsminnesförklaringen skyddade interiörerna. Rapporten ska även uppmärksamma eventuella förbisedda kulturhistoriskt värdefulla delar. Äldre ritningar och en översiktlig åtgärdshistorik ska biläggas rapporten.

De enligt byggnadsminnesförklaringen 1967 är de skyddade interiörerna trapphallen, magistratens sessionssal samt vigselrummet (Stenbockssalen). Det är inte självklart vilka delar eller rum detta ska tolkas som. Länsstyrelsen Skåne har sedan tidigare inga förtydliganden vilka delar som avses med den skyddade interiören. I detta kunskapsunderlag har vi i samråd med Länsstyrelsen Skåne valt att beskriva och dokumentera båda sessionssalarna, vigselrummet och det centrala trapphuset med trapphall, som samtliga tolkas omfattas av det interiöra skyddet. Härtill har uppmärksammats ytterligare värdefulla delar.

Metod

Byggnaden har inventerats på plats och fotograferats. Genomgång av arkivhandlingar hos länsstyrelsen Skåne, Kulturmagasinet Helsingborg samt Helsingborgs stadsarkiv. Härtill har relevant litteratur studerats.

Beskrivning av material avseende exteriöra listverk och ornament är generellt begränsat till benämningen natursten, inte exakt vilken stenart det rör sig om. Det är inte möjligt att från marken okulärt avgöra exakt stenart i varje detalj. I *Arkivstudie ursprungliga fasadmaterial mm*, utförd av Kulturmagasinet Helsingborgs Museer 2003 finns genomgång av originalhandlingar. I handlingarna omnämns för exteriören både kalksten från entreprenörens egna kalkbrott, Gotlands eller Ölandskalksten samt sandsten.

I beskrivningarna nämns när större förändringar gjorts på respektive fasad eller i olika utrymmen. I övrigt betraktas byggnaden som i huvudsak original, även om mindre förändringar skett vid underhåll under årens gång. Våningsplanen benämns i denna rapport på samma sätt som på de äldsta ritningarna.

Kulturhistorisk värdebeskrivning utgår från Riksantikvarieämbetets rapport Plattform Kulturhistorisk värdering och urval.

Historik

Helsingborg och de första rådhusen

Helsingborg har ett strategiskt läge där Öresund är som smalast. Staden är långsträckt med landborgen i öster som skapar en dramatisk topografi.

På 1000-talet omnämns Helsingborg för första gången som stad i de skriftliga källorna. Ortnamn, skriftliga källor och arkeologiska undersökningar visar att det under andra halvan av 1000-talet fanns en ringmur med kärntorn och bebyggelse uppe på landborgen. Dagens Kärnan påbörjades sannolikt vid 1300-talets början. Stadens läge har spelat en avgörande roll i politiska maktkamper genom historien. Tidigast under 1200-talet började stadsbebyggelse nedanför landborgen växa fram vid S:ta Maria kyrka. På 1200-talet började också stadsväsendet med stadsrättigheter utvecklas i Norden. Stadens förvaltning utgjordes av borgmästaren och rådet eller magistraten. Tillsammans bildade de stadens styre och de höll sina sammankomster i stadens rådhus. Till rådstugorna hade endast borgarna tillträde. I rådhusen höll ofta rådhusrätten sina överläggningar och ofta fanns här också arrestlokaler.

Gamla rådhuset uppfört år 1800. Foto Helsingborgs museum.

Dagens rådhus är ett av flera rådhus som har funnits i Helsingborg allt sedan medeltiden. Det äldsta kända rådhuset omnämns 1511 och låg nära Mariakyrkan som fram till mitten av 1600-talet var en central plats i staden där även all torghandel bedrevs. Liksom i många andra städer i Europa vid denna

tid reste sig stadens rådhus över den lägre trähusbebyggelsen och rådhusen var ofta byggda i sten placerade centralt vid stadens torg i närheten av kyrkan. Helsingborg hade blivit svenskt i samband med freden i Roskilde, men 1678 lyckades danskarna återerövra staden och ockuperade den i ett år. Rådhuset användes under den här tiden som militärförläggning, men revs 1679 för att de danska trupperna behövde plats för militärt skyddsområde och fritt skottfält. Under detta år brände danskarna ner stora delar av staden. Följande år hyrde rådhusrätten in sig hos olika borgare i staden då det inte fanns ekonomiska resurser att uppföra ett nytt rådhus. Under närmare hundra år hyrde magistraten in sig i vinhandlare Willem Fahrenhusens köpmanshus vid nuvarande konsul Trapps plats och Södra Storgatan. Då byggnaden var till salu 1761 köpte staden huset och renoverade det. Först år 1800 stod ett nytt rådhus färdigt, beläget vid Stortorgetets västra del.

Det gamla rådhuset och den äldre korsvirkesbebyggelsen, med Kärnan i fonden, 1880-tal. Foto Helsingborgs museum.

På 1860-talet upplöstes ståndsricksdagen och i städerna förlorade borgarna de privilegier de haft sedan medeltiden vad gäller stadens styre och förvaltning. I och med industrialismen och den explosionsartade inflyttningen till städerna blev det tydligt att bostadsfrågor, ordningsfrågor, energibehov med mera behövde organiseras i en gemensam förvaltning. De kommunalförordningar som infördes 1862 ökade det lokala självstyret och ansvaret och kompetensen för "gemensamma ordnings- och hushållsangelägenheter" lades nu på kommunerna. De nya författningarna hade sin grund i liberala strömningar över hela Europa under 1800-talets förra del med krav på ökat lokalt självstyre. 1862 års kommunalförordningar gav därför större frihet på lokalplanet än de tidigare författningarna. I städer med fler än 3000 invånare skulle stadsfullmäktige utses, Helsingborg hade vid denna tid över 5000 invånare och den beslutande rätten gavs till stadsfullmäktige. De som var röstberättigade var den som var

”svensk undersåte, välfrejdad, medlem av stadskommunen skyldig erlägga kommunalskatt och som hade betalat denna skatt”. Rösträtten i kommunalvalen var graderad så att den som hade hög inkomst eller förmögenhet fick flera röster. Först 1919 fattade riksdagen beslut om att allmän och lika rösträtt skulle omfatta även kvinnor. Kommunalreformen 1862 ökade behovet av offentliga byggnader och byggnadsverksamheten tog rejäl fart. Den offentliga byggnadsverksamheten ökade avsevärt. Institutionsbyggnader, skolor, kulturinstitutioner och hotell och nöjesetablissemang etablerades och krävde nya byggnader. Tekniska framsteg inom kommunaltekniken som gas- och vattenverk samt järnvägsstationer, banker, storskaliga skolor, byggnadskategorier som man inte hade uppfört tidigare. De historiserande nystilarna användes till dessa byggnader som gavs en påkostad och representativ utformning för att manifesteras den nya tekniken och industrialismens utveckling och som krävdes för de omfattande samhällsförändringarna under andra halvan av 1800-talet.

Efter att den nya kommunalförordningen hade införts blev många av de äldre rådhusen trångbodda då städerna nu fått ansvar för en rad olika verksamheter. Under slutet av 1800-talet uppfördes nya rådhus runt om i landet och de nya byggnaderna skulle rymma rådhus, lokaler för stadsförvaltningen, arkiv och expedition och i vissa fall även polis- och brandkår.

Helsingborgs omdaning – konsulernas tid

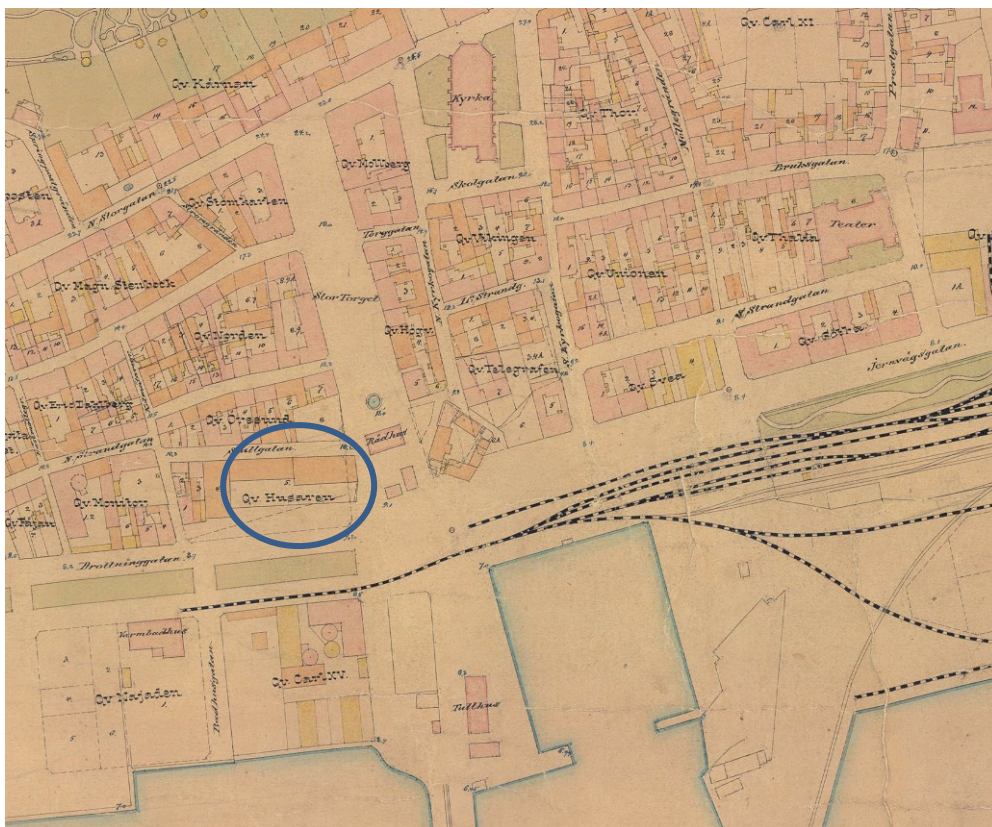
Fram till mitten av 1800-talet var Helsingborg något av en småstad med handel och hantverk där landerierna på landborgen omgav kärnbebyggelsen i staden. Förutsättningarna för Helsingborg som stad ändras radikalt under andra halvan av 1800-talet. Genom Öresundskonsortiet upphör Öresundstullen 1857 vilket ger skattelättnader för handel med varor. År 1865 invigdes stambanan och samma år anslöts Helsingborg till banan via Billeberga och Eslöv. Järnvägen möjliggjorde transporter från hamnen och in i landet. Under 1870-talet hade staden blivit den dominerande skånska exporthamnen. Helsingborg var en viktig port utåt från de bördiga skånska åkrarna, Sveriges kornbod. Havreexporten dominerade och flera av stadens handelsmän handlade med spannmål i stor skala. Staden växte med rekordfart, vid 1850-talet hade Helsingborg 4000 invånare och vid sekelskiftet hade befolkningen vuxit till 25 000 personer. När spannmålshandeln avtog hade stadens köpmän byggt upp ett kapital som investerades i nya industrier. Hamnen hade byggts ut på 1830-talet vilket gav förutsättningar att utvecklas till en sjöfartsstad med en växande handelsflotta. På 1910-talet var Helsingborg landets tredje största sjöfartsstad efter Stockholm och Göteborg.

Arbetare på fosfatfabriken 1910-tal. Foto Helsingborgs museum.

Söder om stadskärnan växte en ny stadsdel fram, Söder. Genom anläggandet av järnvägen mot Hässleholm och Eslöv och utvidgningen av hamnen kunde tunga industrier som Fosfaten, kopparverket, Helsingborgs Mekaniska Verkstad samt även varv och sockerfabrik etableras här. Industrierna krävde mycket arbetskraft och inflyttningen till Helsingborg var stor i slutet av 1800-talet. I stadsdelen växte även arbetarbostäder fram utan någon övergripande planering, bostäder blandades med industrier och verkstäder. Den långsträcktade staden var tydligt segregerad med status och välstånd i norr och den utpräglade arbetarstadsdelen i södra delen av staden.

Tiden från andra hälften av 1800-talet och fram till första världskriget brukar kallas "konsulernas tid" i Helsingborg. Konsul Petter Olsson var stadens största spannmålshandlare, grundade Helsingborgs Mekaniska verkstad, anlade Helsingborgs Ångkvarn 1885 och ägde ett tegelbruk i Rögle. Han var dessutom stadsfullmäktiges ordförande. Konsul Nils Persson var ordförande i stadsfullmäktige 1904 - 1908 och även han en framträdande handelsman som grundade Skånska Superfosfat – och Svavelaktiebolag, "Fosfaten" 1874. Persson ägde även Helsingborgs ångtegelbruk och grundade Skromberga stenkols- och lerindustri 1885. Både Olsson och Persson var dessutom riksdagsmän. I industristaden var konsulerna en stark maktfaktor och vid sidan av konsul Oscar Trapp var konsulerna Olsson och Persson de som hade störst inflytande över stadens utveckling, inte minst i diskussionerna kring bygget av ett nytt rådhus.

Stadsplan 1881 med kvarter Husaren, platsen för det nya rådhuset.

Rådhusävlingen

Kommunalförordningarna från 1862 ställde krav på ökad administration och det lilla rådhuset blev nu trångbott. Planerna på ett nytt rådhus hade funnits under en längre tid men först 1884 tog planeringen fart på allvar då en rådhusbyggnadskommitté tillsattes. Kommittén bestod av sju ledamöter däribland de tre konsulerna Olsson, Persson och von Trapp samt hovstallmästare Rudolf Tornerhjelm som dock ersattes av generallöjtnant Gustaf Peyron efter att Tornerhjelm avlidit. Stadsarkitekt Mauritz Frohm deltog på kommitténs möten som biträde och med uppdrag att ta fram ett lokalprogram för det nya rådhuset. Kommittén beslöt också att tillsätta tre utomstående sakkunniga, Helgo Zettervall samt arkitekturprofessorerna E.A. Jacobsson och Magnus Isaeus. Placeringen av det nya rådhuset föranledde många och långa diskussioner men tillslut kunde man fatta beslut om att ett nytt rådhus skulle byggas i kvarter Husaren norr om det befintliga rådhuset. Hur rådhuset skulle placeras inom kvarteret drogs också i långbänk men landade i att rådhusets huvudfasad skulle vetta mot Drottninggatan och att byggnaden skulle linjera med bebyggelsen längs Järnvägsgränd.

I januari 1889 skickades tävlingsprogrammet ut med en tydlig instruktion att det nya rådhuset skulle "överträffa alla privata hus i närheten". Det kom in 23 förslag till arkitektävlingen. Ett av de prisbelönta förslagen var Aron Johanssons renässansinspirerade rådhusbyggnad som försetts med ett hörntorn, ett annat var Fredrik Sundbärgs fantasifulla förslag med rikt dekorerade fasader, även det med influenser från nyrenässansen.

Tredjepristagaren Aron Johanssons tävlingsförslag. Foto Helsingborgs museum.

Fredrik Sundbärgs förslag "Corpus Juris". Foto Helsingborgs museum.

Alfred Hellerströms vinnande tävlingsförslag. Foto Helsingborgs museum.

Första pris gick till Alfred Hellerström med motiveringen: *Denna byggnads mäktiga proportioner och härliga stil skulle, som sig bör, ställa i skugga de privata palats som redan finnes och framledes komma att resa sig i dess närhet och strax angiva dess karaktär av stadens offentliga byggnad*". Hans rådhusförslag är en monumental, medeltidsinspirerad tegelbyggnad med ett centralt placerat klocktorn och fyra lägre hörntorn. Arkitekturen är nygotisk blandstil med inslag från såväl italiensk som tysk gotik med spetsbågiga fönster och portar, kreneleringar och tureller. De södra hörntornen har tydliga referenser till tyska Hansan och stadsporten i Lübeck. Det höga klocktornet, centralt placerat på byggnadens västra fasad har förebilder i den "palazzo publico"-arkitektur som förekommer i italienska städer under 1200- och 1300-talen som Palazzo Pubblico i Siena och Palazzo Vecchio i Florens. Ritningarna kom att justeras något inför uppförandet. Bland annat höjdes klocktornet och turellerna på klocktornet togs bort.

Arkitekten

Alfred Hellerström föddes i Stockholm 1863 och tog sin arkitektexamen 1888 efter studier vid Kungliga Tekniska högskolan och Konstakademien. Han var endast 26 år när han något överraskande vann arkitekttävlingen om Helsingborgs rådhus, rådhusbygget väckte stor uppmärksamhet och blev starten på en lång och mångsidig karriär. År 1892 flyttar Hellerström ner till Helsingborg från Stockholm för att leda rådhusbygget på plats. Hellerström kom till Helsingborg under en expansiv tid. Han arbetade i de

historiserande nystilarna men senare även i nationalromantik och jugend. Stilar som han använde i storskaliga projekt som rådhuset men även i skolbyggnader, sjukhus, banker och tekniska verk som uppfördes i slutet av förra sekelskiftet och som kom att påverka Helsingborgs stadsbild. Hellerström ledde också restaureringarna av Kärnan och Mariakyrkan.

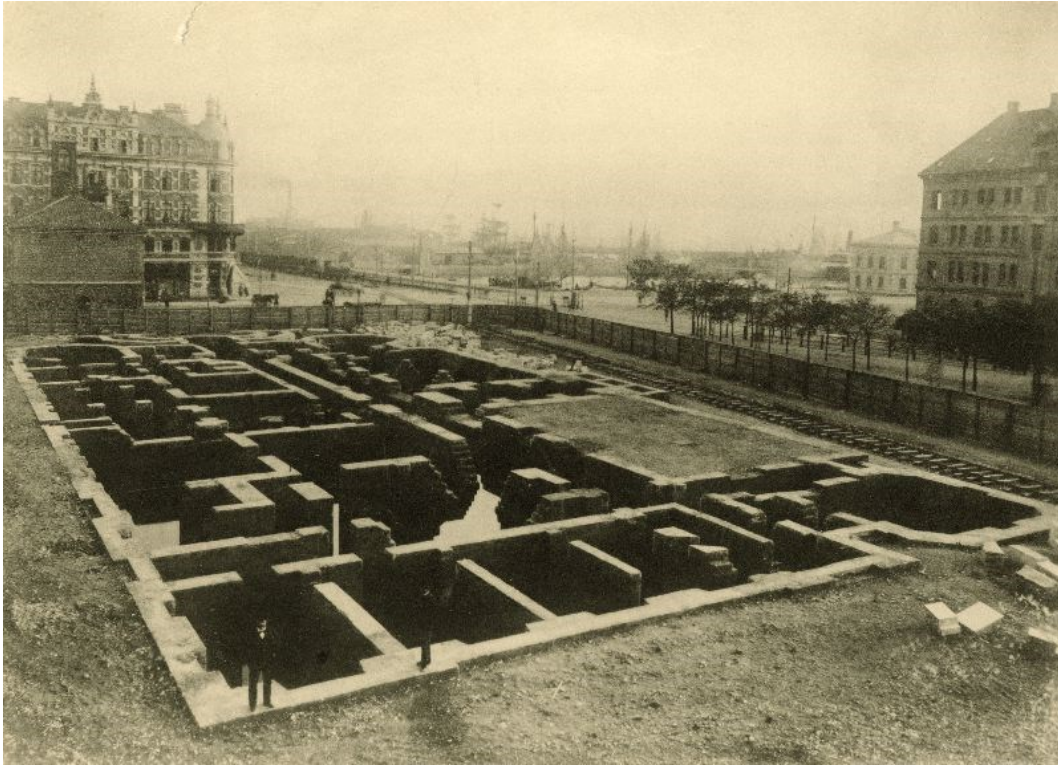
Alfred Hellerström. Foto Helsingborgs museum.

Alfred Hellerström blev kvar i Helsingborg och fick flera prestigefulla uppdrag. 1903 efterträdde han Mauritz Frohm som stadsarkitekt i Helsingborg och blev då ansvarig för den stora Industri- och slöjdställningen samma år. Hellerström verkade i en tid då stadsarkitekten kontrollerade byggnadsverksamheten i staden och genom sin monopolställning påverkade han stadens gestaltning samtidigt som han kunde driva egna projekt. Hellerström blir kvar som stadsarkitekt fram till 1929, han dör 1931 och är begravd på Norra Kyrkogården i Helsingborg.

Rådhusbygget

Grundläggningsarbetena påbörjades 1892 och Hellerström var själv mycket aktiv i byggprocessen av rådhuset och följde arbetena noga. Genom anbudsförfarande utsågs Frans A Lundgren till byggmästare. Frågan kring val av tegel till rådhusets fasader blev en långdragen historia. Hellerström hade i sitt tävlingsförslag försett fasaderna med ett rött förbländartegel i två nyanser för att uppnå något av en randig verkan. De två konsulerna Olsson och Persson drev varsitt tegelbruk och hade därmed intresse av att just deras tegel skulle användas till fasaderna i prestigebygget. Hellerström ville däremot använda sig av ett tegelbruk i Oeyhausen i norra Tyskland för fasadtegel och formtegel och lyckades också genom flera analyser påvisa att detta tegel höll högst kvalitet. Tegel från konsul Olssons tegelbruk

i Rögle, "Olsastenen", och Perssons Ångtegelbruk i Helsingborg, "Persasten", användes som mursten i byggnaden. Persson drev även ett tegelbruk i Skromberga och detta gula förbländartegel visade sig hålla mycket hög kvalitet och användes i trapphallens innerväggar och knippepelare.

Grundläggning i betong. 1892. Foto Helsingborgs museum.

Rådhuset uppfördes i sex våningar i huvudsak i tegel, granit och dekorativa element i kalksten. Det oregelbundna branta taket kläddes med skiffer och tornhuvar och takkupor i koppar. Huvudfasaderna mot Drottninggatan och Stortorget försågs med bronsskulpturer, utförda av Albert von Stockenström. Skulpturerna på västfasaden föreställer Rättvisan och Rättskipningen. På den södra fasaden syns skulpturer föreställande en medeltida borgmästare och en borgarfru.

I rådhuset installerades elektricitet som vid förra sekelskiftet var en nymodighet, för att tillgodose det ökade behovet av el uppfördes ett litet elektricitetsverk vid Sundstorget, även det ritat av Hellerström. Värmesystemet som installerades i rådhuset var modernt med centralvärme kombinerat med ventilation. Den fasta inredning, möbler och lampor specialritades av Hellerström.

*Stadsfullmäktiges sessionssal i Rådhuset år 1912. Inredningen ritad av Hellerström.
Foto Helsingborgs museum.*

Rådhuset invigdes med en stor invigningsceremoni den 9 januari 1897. Det nya rådhuset fungerade som stadens nya representations- och maktcentrum och när det stod klart rymde det lokaler för rådhusets funktioner med sessionssalar och tjänsterum för stadens politiker och tjänstemän. I parterrvåningens södra och östra del flyttade poliskåren in och här fanns häktesceller med rastgård på andra våningens takterrass.

Brandkåren rycker ut med häst och vagn. Foto Helsingborgs museum.

Då varje stad skulle ha sin egen yrkesbrandkår fick även brandkåren sina lokaler i parterrvåningens norra del, något som inte var inplanerat från början. Brand- och poliskåren med hästdragna vagnar ryckte ut genom de stora valvöppningarna mot Drottninggatan. På den östra sidan mot Stallgatan låg ingången för fångtransporterna.

Drätselkammarens sessionssal 1912. På den högra väggen syns ett utsnidat skydd i trä för det kombinerade ventilations- och värmesystemet. (Dagens rum nr 304 på våning 2) Foto Helsingborgs museum.

Helsingborg: Drottninggatan.

Drottninggatan med trädplanteringar. 1904. Foto Helsingborgs museum.

Stortorget med det nya rådhuset blev något av ett maktcentrum och symbol för den framgångsrika industristaden. Vid torget uppfördes även bankpalats, hotell och butiksbyggnader i 1890-talets nystilar med påkostade fasader av tegel och natursten, ibland överdådigt dekorerade. De nya ståtliga stenhusen i 4 - 5 våningar var i en helt annan skala än den lägre korsvirkesbebyggelsen som tidigare låg vid torget. De mer storskaliga tegelbyggnader som nu uppfördes visar på de storstadsambitioner Helsingborg hade men var också en konsekvens av byggnadsstadgan som fastställdes 1861. Här angavs att inga nya bostadshus eller andra större byggnader inom stadens tätbebyggda kvarter fick uppföras med annat än ytterväggar av sten och tegel.

Nya och gamla rådhuset. Foto Helsingborgs museum.

Efter att det nya rådhuset invigts revs det gamla rådhuset under våren 1897 och torget öppnade upp sig mot Drottninggatan och Öresund. Stortorget utvidgades även åt öster då husen längs Storgatan revs för att ge utrymme åt den medeltidsinspirerade terrassanläggningen ritad av Gustaf Améen som uppfördes i samband med Helsingborgs Industri- och slöjdställning 1903. Drottninggatan blev en esplanad med trädplanteringar i mitten. En ryttarstaty över Magnus Stenbock av skulptören John Börjesson är nu placerad på den gamla rådhusomtens men låg tidigare mitt i korsningen Drottninggatan - Järnvägsgatan.

Stortorget med rådhuset och Öresund i fonden, 1898. Foto Helsingborgs museum.

Administrativa förändringar under 1900 - talet

Helsingborgs rådhus manifesterar den framgångsrika och blomstrande handels-, industri- och sjöfartsstaden vid förra sekelskiftet.

Helsingborgs landskommun uppgick i Helsingborgs stad successivt från 1905 till 1919. Under 1900-talet har stora organisatoriska förändringar skett med sammanslagningar av kommuner och förändringar i den offentliga sektorn, som förstärkandet av polisväsendet och rättsväsendet vilka medfört en ökad kommunala administration. Fortfarande sker omstruktureringar och ansvarsområden omfördelas mellan olika myndigheter. 1952 genomfördes storkommunreformen då antalet kommuner minskade genom kommunsammanslagningar och kommungränserna inte längre sammanföll med sockengränserna som de gjort tidigare. Även på 1960- och 1970-talen genomfördes kommunreformer då antalet kommuner minskades ytterligare och stadsbegreppet avskaffades. Helsingborgs kommun bildades vid kommunreformen 1971 av Helsingborgs stad samt Ödåkra, Vallåkra, Kattarps och Mörarps

landskommuner. De kommunhus som uppförs vid denna tid och framåt har en betydligt enklare och mer anspråkslös utformning som anpassats efter samhällets demokratiseringsprocesser. Kommunreformerna ställde krav på utökad kommunal administration, förändringar som krävde utrymme. Den 26 maj 1992 återtog Helsingborg beteckningen stad.

Solförmörkelse 1945, rådhuset i fonden. Foto Helsingborgs museum.

De verksamheter som rådhuset hyst har förändrats genom åren. År 1941 flyttade brandkåren ut. De brandbilar som togs i bruk 1915 hade svårt att komma igenom portarna mot Drottninggatan, detta löstes med ett garage norr om rådhuset men 1941 flyttar brandkåren till nya lokaler vid Gåsebäck. Sessionssalarna fick ny möblering 1947 ritad av Arnold Salomon- Sörensen som också ritade den nya läktaren i norra sessionssalen. På 1960-talet flyttar polis- och rådhusrätt ut och ger plats åt politiker och tjänstemän. Rådhusrätten använde den nuvarande södra sessionssalen och när de flyttar ut ställs salen i ordning för kommunstyrelsen. Ungefär samtidigt ändras funktionen av förmaksrummet mellan de båda salarna till vigselrum för borgliga vigslar.

Rådhuset är fortfarande något av Helsingborgs maktcentrum och är idag arbetsplats för cirka 90 politiker och tjänstemän.

Översiktlig åtgärdshistorik

- 1992 - 1897 Rådhuset uppförs efter ritningar av Alfred Hellerström.
- 1914 Vindsvåningen inreds med kontorsrum för ritkontor och kontor för stadsingenjören.
- 1930-tal Fler häkten och celler inreds på bottenplanet.
- 1937 Två nya toaletter tillkommer vid den södra trapphallen.
- 1940 Inredning av skyddsrum i källare för 200 personer.
- 1940-tal Sessionssalen får ny inredning.
- 1941 Brandkåren flyttar ut.
- 1941 Parterrevåningen. Västra fasadens vagnportar sätts igen med välvda fönsterpartier.
- 1949 Öppningen i norra sessionssalens gavelvägg ersätts med den åskådarläktare som finns här i dag. Ritning Salomon Sörensen.
- 1950-tal Fler häkten och celler inreds på bottenplanet.
- 1951 Den utvändiga södra trappan demonteras och återuppbyggs.
- 1953 Inredning av härbärg, arkiv och rum för läkare på bottenvåningen.
- 1953 Inredning av tjänsterum i stadsfullmäktiges kanslis arkiv.
- 1953 Igenmurning av valv i rådhusornet.
- 1960 Klockspel installeras i tornet.
- 1965 Förmaket mellan sessionssalarna får ny funktion som vigselrum.
- 1968 Sessionssalarnas väggfält målas över med ljusgrön färg.
- 1968 - 1971 Södra sessionssalen. Den södra öppningen i gavelväggen sätts igen.
- 1970-tal Polisväsendet flyttar ut.
Byggnadens konstruktion förstärks för att kunna rymma arkiv.
- 1973 Hiss installeras vid byggnadens södra entré.
- 1972 Rådhusrätten flyttar ut.
- 1977 Politiken flyttar in.
- 1991 Radioantenn installeras på tornet.
- 1993 Kompaktarkiv inreds i källare och parterrevåning.
- 1993 Koppartaket renoveras.
- 1996 Dekorationsmålningar i sessionssalarna tas fram.
- 1999 Reception och vindfång uppförs i södra trapphuset.
- 1999 Glasparti trapphall, rum 324, södra trapphuset.
- 2000 Utrymningstrappa från läktare.
- 2000 Renovering av kontorsutrymmen. Icke ursprungliga dörrblad byts ut.

- 2000 Konferens- och voteringsanläggning installeras i kommunfullmäktigesalen.
- 2000 Tilluftsgaller monteras i fönsterbåge, rum 410.
- 2000 Igensättning av receptionsluckan vid huvudentrén mot Drottninggatan.
- 2002 Exteriör. *Skadeinventering och åtgärdsprogram natursten och tegel byggbeskrivning*, Restaurator.
- 2003 Ett fönster öppnas upp ned till mark, del av sockel demonteras, och ny port av oljad ek mot Stallgatan monteras (söder om mittflygeln). Tre nya fönster i sockelvåning mot Stallgatan (norr om mittflygeln). Wikerstål Arkitekter AB.
- 2003 Antikvariskt färgprogram för norra trapphuset tas fram av Kulturmagasinet Katrin Larsarp, Helsingborgs museer.
- 2003 Tavlor i södra entrén, konservering eller rekonstruktion.
- 2003 - 2005 Öppning av valv i sessionssal. Igenmurat valv mellan sammanträdesrum 322 (övre del) och kontor 443 tas upp och dekormålas med kvaderstensmålning. Färgundersökning genomförs. Öppningen förses med ljudbarriär/brandglas i form av en glasskiva.
- 2005 Åtgärdsförslag på renovering av kallmur vid takfot mot Stallvägen – oklart om något utfördes.
Åtgärdsförslag på renovering av klocktornet – oklart om något utfördes.
Åtgärdsförslag på renovering av vissa delar på fasaderna – oklart om något utfördes.
- 2007 Antikvarisk beskrivning för konservering och nymålning av bemålade gallerier i kommunstyrelsen och kommunfullmäktiges sessionssalar. Kulturmagasinet/Helsingborgs museer.
- 2008 Den sydvästra delen av vinden inreds till konferensvåning.
- 2013 Nytt fristående trappräcke i mitten av två trappor i västra trapphallen.
- 2018 Ny fasadbelysning samt även viss interiör belysning.
- 2018 Renovering av den utvändiga västra trappan samt montering av räcke med belysning.
- 2020 Ny belysning på entréplan i det centrala trapphuset och de anslutande korridorerna. Delvis ny belysning på plan 2 i trapphusen och tillhörande korridorer samt även belysning inne i sessionssalarna och vigssalen.
- 2020 Demontering och återuppbyggnad av den utvändiga södra trappan.
- 2020 Personalutrymmen med kök och matsal på våning 1 renoveras.
- 2021 Renovering av klocktornet. Pågående.

Dokumentation och beskrivning

Exteriör

Helsingborgs Rådhus ligger i centrala Helsingborg och är framträdande i stadsbilden. Det är en fristående monumental byggnad utformad i tidstypisk historiserande medeltidsromantisk stil med en blandning av flera arkitekturströmningar som vid uppförandetiden var populära i olika delar av Europa. Här finns drag av såväl italiensk som tysk gotik och de södra tornen anspelar på medeltida borgarkitektur. Trots sitt medeltida formspråk är rådhuset en byggnad präglad av industrialismens byggande, den sex våningar höga byggnaden vilar på en källare och grund gjuten i betong. Interiör finns också varierade material – olika arter av natursten samt tegel, gjutjärn och terrazzoplattor.

Rådhuset är uppfört i sex plan: källare, parterrvåning, våning 1, våning 2, våning 3 och vindsplan. Härtill finns det 65 meter höga klocktornet centralt placerat vid byggnadens västra fasad. De fyra hörnen är markerade med torn - i söder runda, i nordväst rektangulärt med avfasade hörn och i nordost är tornet endast markerat i sitt tak/takfot och i övrigt i liv med fasaden. Den östra fasaden är uppbyggd med tre flyglar mellan hörntornen. Mot Drottninggatan i väster finns en centralt placerad trappa och portal med entré och mot söder en tvåarmad trappa fram till portalen med entrén.

Fasaderna är klädda med i huvudsak rött tegel, kalksten och granit. Byggnadens nygotiska stil tydliggörs genom att många fönsteröppningar är spetsbågiga med typiskt gotiska inslag som klöverbladsformer. Parterrvåningen eller det som också upplevs som byggnadens sockel i fasad är utformad som en spetsbågig arkad.

Originalritningarna över rådhuset finns inte kvar, sannolikt har de gått sönder eller förkommit genom flitigt bruk i samband med bygget. De nuvarande exteriöra ritningarna är kopior från 1933. De är påskrivna med Hellerströms namn, men när de ritades hade han varit avliden i två år. Det är inte känt vem som ritade dem. De är också påskrivna med ordet "reviderad", men visar hur lokalerna i rådhuset disponerades när ritningarna gjordes. Som helhet kan rådhusets exteriör beskrivas som välbevarad. Exteriört har inte skett några större förändringar. Ändringar är i huvudsak på gatuplan/parterrvåningen mot Drottningtorget där brandkårens portar ändrats till fönster. Vissa övriga portar har också tillkommit mot öster. Fasadritningarna från 1933 kan i huvudsak betraktas som identiska med Hellerströms egna, och i huvudsak överensstämmande med dagens fasader.

Fasader

Byggnaden vilar på en gjuten källare och grund i betong. Våningsplanen ovan källaren är byggda som tegelmurverk. Murstenen kommer enligt uppgift i litteratur och originalhandlingar från Rögge tegelbruk och är en gul så kallad "Olsasten", det ska även finnas inslag av handslagna hårdbrända tegel från Helsingborgs Ångtegelbruk.

Sockeln och parterrvåningen är klädda med rödaktig granit, troligen från Bohuslän. Sockeln med stora block och parterrvåningen med kvadersten. Murverket ovan parterrvåningen är klätt med rött maskinslaget tegel från Oeynhausens Thoonwarenfabrik i Tyskland. Det finns även en stor mängd profilerad tegelsten. Det är ett hårdbränt tegel med sintrad yta med liv i nyansen. Enligt originalhandlingarna skulle fasadmurningen utföras i "riktiga förband" och fogstrykas med cementblandat färgat kalkbruk med inåtgående fog. Fogens utförande kan variera i dag. Även hörntorn och klocktorn är klädda med rött tegel. Fasadteglet är i olika röda nyanser, murat så att fasaden blir subtilt horisontellt randig. Det mörkare röda teglet finns även i fönsteröppningarnas valv, vilka på så vis också markeras med hjälp av färgnyansen.

Fasadteglets mönsterverkan och listverk i natursten samt olika fönstertyper, norra fasaden.

Fasaderna är rikt dekorerade med stenornamentik i bland annat portaler, solbänkar, listverk, gesimser, takfot, täckning av balustrader och gavlar, dörr- och fönsteromfattningar, pilastrar och kolonetter vid

fönster och portaler samt baldakiner. Dessa skulle enligt originalhandlingarna utföras i kalksten i våningarna ovan parterrvåningen. I originalhandlingarna nämns även: "Skulle Entreprenören ej kunna från eget stenbrott leverera sten af tillräcklig blockhöjd för betäckningslisterna, skall dertill användas Gotlands eller Ölands kalksten". De stora masverksfönstren skulle också utföras av kalksten. Avseende baldakiner, vattenkastare och slutstenar "användes Gotlands eller Ölands kalksten eller, om sådan af tillräcklig tjocklek ej kan anskaffas, sandsten". Härtill finns friser med gulputsade blinderingar samt fasadskulpturer i brons mot söder och väster. I originalhandlingarna nämns vidare att omfattningar av källargluggar och friskluftsöppningar samt yttertrappor, även till sockellist och beklädnad av parterrvåningen "användes bredhackad, finkornig granit", granit från Halmstads Granithuggeri.

Tak

Sadeltaket med vinkelställda takfall och hörntornens takspiror är täckt av gråsvart skiffer. Längs taknocken löper ett dekorativt räcke av smidesjärn. Klocktornets tak är täckt med kopparplåt. Taken har ett flertal dekorativa takkupor, försedda med små tornhuvar av grönärgad kopparplåt. I kuporna finns fyrkantiga fönster som ger ljusinsläpp till vinden.

Vid rådhusets uppförande kontrakterades Stadra AB Skifferverk i Grythyttan för skiffertaket. Skiffer kan dock ha ersatts under tidens gång. Enligt muntlig uppgift i samband med pågående renovering av tornet verkar delar av skiffertaken vara ersatta med plåt som ska efterlikna skifferplattor.

Fönster och portar

Byggnaden har ett stort antal fönster av olika typ och storlek. Generellt kan de delas upp i några kategorier: stora spetsbågiga masverksfönster (lancettfönster) med klöverornamentik och glasmålningar, trelufts spetsbågiga fönster, tvålufts spetsbågiga fönster, T-postfönster med spets- eller segmentbåge. I källaren är det i huvudsak rektangulära enlufts-fönster med varierad spröjsindelning. Samtliga fönster är i trä och brunmålade, bortsett från de stora masverksfönstren som är i kalksten med järnspröjs. Fönster är i huvudsak original. I de södra tornen och i källarvåningen är fönstren utbytta liksom vissa i parterrvåningens östra fasad och i våning 1 i västfasaden. Fönstren i de södra tornen är försedda med uv-film. Fönstren ovan parterrvåningen sitter något indragna i fasadliv med flersprångiga fönsternischer. I västra och södra entrén finns gallergrindar av järn i gotisk stil (original) övriga är träportar i original förutom mot öster där ett fönster ändrats till port 2003.

Enligt beskrivning av originalmaterial skulle fönster utföras av vinterfällt kärnfullt väl lagrat torrt furuvirke av prima kvalitet. Karmar bågar och dörrar ska före avsändandet vara grundstrukna med en färgad linolja. Vilken färgnyans som avses framgår inte.

Västra fasaden mot Drottninggatan

Under uppdragstiden för detta kunskapsunderlag pågick restaurering av klocktornet, vilket medförde att klocktornet inklusive den västra entrén med portal i sin helhet inklädda i byggnadsställningar och inte var möjligt att se. Även parterrvåningen doldes mot väster till stor del av byggbaracker och stängsel täckta med vepor. Dessa delar liksom tornets interiör utgjorde arbetsplats och tillträde var inte möjligt. Beskrivning avseende klocktornet samt västra entrén med portal är i överenskommelse med Länsstyrelsen Skåne därför beskrivna översiktlig och utifrån tidigare fotografier som är allmänt tillgängliga.

Den västra fasaden utgör huvudfasad mot Drottninggatan och är symmetriskt uppbyggd med mittrisalit och sju fönsteraxlar. Centralt placerat finns den västra entrén med en utskjutande portal av kalksten och tillhörande trappa av granit, häröver sitter vigselrummets stora masverksfönster. Mittpartiet övergår i klocktornet (se beskrivning nedan). Två tureller, dekorerade med blindgalleri och profilerade listverk av natursten samt tornhuvar klädda med koppaplåt, markerar västfasadens avslut mot hörntornen. Mellan turellerna och hörntornen finns en smalare indragen fönsteraxel.

Västra fasaden.

Sockeln är klädd med rödaktig granit och i ovankant ett rullskift som markerar övergången till parterrvåningen. Parterrvåningen är utförd med kvaderstensblock av rödaktig granit med stickbågiga valvbågar ovan muröppningarna. Sex muröppningar som ursprungligen utgjorde brandkårens portar är ombyggda till fönster 1941 och det nedersta partiet är igenmurat. Invid södra tornet finns en träport. Porten sitter indragen i fasaden och omges av profilerade granitblock. Porten består av två dörrblad med glas i de tre övre speglarna och träfyllning i den nedersta, i ovankant finns ett överljus. Trycket är sentida. Framför porten finns trappsteg av granitisk sten.

Parterrvåningen med port och takfot invid sydtornet.

Fasaderna ovan parterrvåningen är klädda med rött tegel. Gördelgesimser i natursten delar in våningsplanen, men i jämförelse med övriga fasader upptar sessionssalarna i byggnadens mitt två våningsplan, vilket återges i de stora masverksfönstren med glasmålningar. Det finns även två friser med gulputsade blinderingar. Fasadteglet är rött i två nyanser, murat så att fasaden är subtilt randig. Det mörkare röda teglet finns även kring fönster och längs blinderingar som mönstermurning. Ovan takfotsgesimsen som också är av natursten finns en överliggare i form av tegelmurad omgång täckt med kalkstenslister. Taket är klätt med gråsvart skiffer. Det finns tio små kupor med kopparplåtstak. Taknocken pryds med ett smidesstaket lika övriga taknockar. Beskrivning av södra och norra tornen se avsnittet om södra respektive norra fasaden.

Västra fasaden, takfot och turell vid övergång mot nordvästra respektive sydvästra tornet.

Fönstren i våning 1 är parställda tvåluftsfönster med segmentbåge, mittpost (pilaster) skulpterad i natursten (vissa försedda med uv-film). I de båda indragna fasadpartierna sitter enluftsfönster. Fönstren i våning 2 och 3 är gotiska spetsbågiga masverksfönster med fyrpass och infattade glasmålningar med järnspröjs och upptar således två våningsplan. Samtliga solbänkar är i natursten liksom valvbågarnas vederlag. Fönstren, parterrvåningen undantaget, är original.

Masverksfönster som upptar två våningsplan.

Entré och trappa

Trappan är uppförd i samband med att Rådhuset uppfördes. Det är en granittrappa med åtta steg och ingår i den stora portalen i fasadens mittrisalit. Trappan har lagts om 2018, men har kvar samma antal steg och utformning. 2018 monterades ett räcke i svart järn mitt i trappan med belysning på handledarens undersida. Trappans och portalens grundkonstruktion består av välvd tegelmur och gjutna betongblock samt fyllnadsmassor. Portalen är huvudingång till byggnadens centrala utrymmen med trapphus, trapphall, sessionssalar och vigselrummet. I portalomfattningen visas den historiserande stilen med krabb- och trepassornament. Portalen är försedd med arkivolt (nisch) av natursten som bärs upp av kolonetter. Treknippiga pilastrar med kapital och vederlag av rullfris bär upp en balkongliknande utkragning med balustrad av gotiska spetsbågar i sten. Denna flankeras av två bronsskulpturer med baldakiner av kalksten. Bronsskulpturer över portalen föreställer Rättvisan och Rättskippingen, den senare i gestalt av en riddare med svärd. Järngrindar (gallergrindar) i gotisk stil finns i portalens valvöppning. Två kandelabrar av smidesjärn på rikt skulpterade granitsocklar är placerade på var sida om huvudentrén.

Klocktornet

Fasadens mittparti är markerat med en risalit som över går i klocktornet. Ovan mittrisalitens takfotsgesims finns fem spetsiga miniatyrgavlar med blinderingar. Klocktornets plan är kvadratisk. Fasaderna är uppbyggda med indragna smala höga nischer som övergår i stenomfattade blinderingar i

en utkragande krenelerad omgång (balkong). Härövan finns på var sida en urtavla. Urtavlorna är genomsiktliga och belyses inifrån när det är mörkt. Klockornets takhuv är ett spetsigt tälttak täckt med kopparplåt och med en takkupa åt varje håll. Taket pryds av en vindflöjel i form av ett stående lejon. Tornhuvu har hänggrännor och i hörnen sitter fyra vattenkastare i form av drakar. På södra sidan av tornet finns två slagklockor av gjutjärn, klockslagningen sker sedan 1960-talet elektroniskt.

Gavelfasad mot söder

Fasaden upptar tre fönsteraxlar, med centralt placerat entréparti, och flankeras av de båda runda sydtornen. Sockeln, trappan och parterrvåningen är utförda i rödaktig granit. Sockeln är klädd med stora block och parterrvåningens granit har kvaderindelning. Båda delarna kröns av ett rullskift i samma stenart. Parterrvåningens fönster är enluftsfönster i djupa nischer.

Södra fasaden.

Mitt på fasaden finns en tvåarmad granittrappa med räcken av granit och tillhörande fyra postament som avslutar räckena nertill. På räcket står kandelabrar, avsedda för elektriskt ljus, i gotisk stil med många detaljer. Kandelabrar är förmodligen efter ritningar av Hellerström och beställda från Hjalmar

Samuelssons smidesfirma i Stockholm. Som krön har de varsin hillebard med Helsingborgs stadsvapen som prydnadsmotiv. Trappan har två vilplan och trapparmarna förenas i det översta vilplanet som har en balustrad mot torget. Balustraden vilar på ett kvaderfundament som invändigt utgör ett murat rum med två små fönster. Under balustraden finns en kalkstensfigur och på marken en springbrunn med naturstensstenfundament. Springbrunnen är i gång från skärtorsdag till sista september.

Trappa och portal med balkong och fasadskulpturer.

Södra trappan och portalen med gallergrind.

Portalen är försedd med spetsbåge av kvadersten och indragen nisch med rullskift. På portalomfattningens spandril är fladdrande band med inhuggen text: "Under Hans Majestät Konung Oscar IIs 25:te Regeringsår fullbordades denna byggnad". Även årtalen 1885 - 1896 är angivna här. Två pilastrar, med ugglor som vederlag, bär upp balkongen ovanför. Balkongen vilar på tre konsoler varav den mittersta utformats som en människofigur. Balkongen har räcke av smidesjärn i postament. Balkongen flankeras av två bronskulpturer under baldakiner av kalksten. Bronsskulpturerna föreställer medeltida borgmästare och borgarfru. I portalen finns en rikt dekorerad svartmålad smidesgrind (gallergrind) i gotisk stil.

Fasaderna, liksom tornen, ovan parterrvåningen är klädda med rött tegel. Gördelgesimser i natursten delar in våningsplanen på samma sätt som övriga fasader. Det finns även två friser med gulputsade blindingar samt två sköldar i gul puts på våning 3 trappor. Fasadteglet är rött i två nyanser murat så att fasaden är subtilt randig. Det mörkare röda teglet finns även kring fönster och längs blindingar som mönstermurning.

Den södra portalen med gallergrind, konsolbalkong och fasadskulpturer.

Gotisk trappgavel mot söder.

Fasadens mittparti, ovan takfotsgesimsen, kröns av en gotisk trappgavel ungefär lika som på östra fasaden. Trappgaveln är dekorerad med spetsiga mönstermurade blinderingar (botten av gul puts) och pilastrar krönta med spiror av natursten. Vissa blinderingar är istället öppna bågar. Taket är klätt med gråsvart skiffer. Det finns två små kupor med koppertak. Taknocken pryds med ett smidesstaket lika övriga taknockar. Mitt på taket finns en liten takterrass med samma slags smidesräcke.

Fönstren på våning 1 är korspostfönster i trä med segmentbåge. På våning 2 är det stickbågiga masverksfönster med tegelomfattningar i en mer orange ton än fasadtegel samt ett gulputsat fyrpass. Mellan dessa en balkongdörr. Våning 3 har spetsbågiga fönster, par eller treställda med sammanlänkande stickbågar, mittposter av natursten. Solbänkar är i natursten liksom valvbågarnas vederlag. Samtliga fönster är sannolikt original.

De södra tornen är identiska, rikt dekorerade med former som leder tankarna till senmedeltida borgarkitektur. De är runda och i varje våningsplan finns fyra fönster med segmentbåge, på våning 3 med mittpost i natursten i form av kolonn med bas och kapitä. Fönstren är inte original. Fönstren korresponderar i sin form och fönstersättning med sydfasadens fönster. Ovan takfotsgesimsen kragar

tornen ut och är dekorerade med blindingar omfattade med natursten, i vissa bågar finns istället fönster. Överst finns en omgång. Torntaken är täckta med gråsvarta skifferplattor och har flera små takkupor med kopparplåtstak. Taken kröns av en spira i kopparplåt.

Vänster: Södra gavelfasaden. Höger: Torntaken sedda från öster.

Gavelfasad mot norr

Fasaden skiljer sig från södra och västra fasaden i det att den inte är lika symmetrisk i sin uppbyggnad. Fasaden domineras av västtornet och det mindre östtornet. I fasaden finns här till sidorislit med invändigt trapphus och ett indraget fasadparti där toaletter i huvudsak är placerade.

Sockeln är utförd i slåthuggen rödaktig granit. Parterråningen är spritputsad och avfärgad blågrön med hörnkedjor och fönsteromfattningar i granit. Även sidorisliten markeras med hörnkedjor. Västtornets parterråning är utförd i rödaktig granit lika som södra och västra fasaderna. Sockeln och parterråningen kröns av ett rullskift i rödaktig granit. I sockeln (källaråningen) finns rektangulärt liggande fönster med varierad spröjsindelning samt en lucka. Även i västtornets sockel (källaråningen) finns en lucka. Fönstren i parterråningen är stickbågiga, indelade i tre lufter, och i västtornet ett rektangulärt enlufts-fönster. I sidorisliten finns en tråport i gotisk stil i samma typ av öppning som fönstren. Ett trappsteg av röd granit leder upp till porten.

Norra fasaden.

Port i norra fasaden. Parterrvåningen, nordöstra hörnet.

Fasaderna, liksom tornen, ovan parterråningen är klädda med rött tegel. Gördelgesimser i natursten delar in våningsplanen på samma sätt som övriga fasader. Det finns även två bågfriser med gulputsade blinderingar. Risalitens fasadkomposition skiljer sig på så vis att det inte finns gördelgesimser och fönstersättningen följer den invändiga trappans vilplan. Fasadteglet är rött i två nyanser murat så att fasaden är subtilt randig. Det mörkare röda teglet finns även kring fönster och längs blinderingar som mönstermurning.

Fasadens mittparti och sidorisalit, har ovan takfotsgesimsen en överliggare i form av tegelmurad omgång täckt med kalkstenslister. Taket är klätt med gråsvart skiffer. Det finns fyra små kupor med kopparplåtstak. Taknocken pryds med ett smidesstaket lika övriga taknockar.

Fönstren på våning 1 är korspostfönster med segmentbåge. Fönstren på våning 2 är spetsbågiga med T-post och våning 3 har spetsbågiga parställda fönster med sammanlänkande stickbågar, mittposter av skulpterad natursten. Samtliga solbänkar är i natursten liksom valvbågarnas vederlag. Fönstren i sidorisaliten är mindre än i huvudfasaden och skiljer sig i form. Fönstren är original.

Av de norra tornen är det nordöstra helt inbyggt i byggnadskroppen, norrut endast antytt med en svag risalit, samt markering i takfotsgesimsen och dess fris. Gotiska trappgavlar är placerade mot norr och öster. Trappgavlarna är dekorerade med tegelmurade blinderingar, varav vissa är fyllda med gul puts, och i hörnen finns spiror av natursten (se foto nedan nordöstra tornet). Tornets fönster följer mönstret för norra fasaden. Endast på våning 3 upp skiljer sig fönstret genom att det är större och infattat i en stickbåge och i ovankant en gulputsad rund blindering. Torntaket är spetsigt tälttak, täckt med gråsvart skiffer med plåtbeslag och spira i koppar.

Det nordvästra tornet har en kvadratisk plan med avfasade hörn. Gördelgesimser i natursten delar in våningsplanen på samma sätt som övriga fasader. I nordväst finns en hörnbalkong med glasdörr (bemålat glas) och smidesräcke, balkongen bärs upp av en atlant (sandstensskulptur under balkong). Takfotsgesimsen vilar på konsoler och skulpterade hörnvederlag i natursten. Ovan takfotsgesimsen finns ett blindgalleri med naturstensomfattningar, i de tre mittersta bågarna finns istället fönster. Skulpterade hörnpilastrar bär upp små hörntorn. Mellan hörntornet finns en murad omgång. Torntaket är ett tälttak täckt med gråsvart skiffer med plåtbeslag och spira i koppar. Det finns flera små takkupor med kopparplåtstak. I parterråningen ett enluftsfönster. På våning 1 finns samma typ av fönster som i övriga delar av norra fasaden, det vill säga T-postfönster med segmentbåge. Våning 2 tvådelat fönster med segmentbåge och skulpterad mittpost i natursten, våning 3 tredelat fönster med segmentbåge och skulpterade mittposter i natursten. Fönstren är original med undantag för källaren.

Nordvästra tornet med små hörntorn. På våning 3 parställda fönster med sammanlänkande stickbåge och hörnbalkong.

Nordöstra tornet.

Östra fasaden mot Stallgatan

Denna fasad betraktades vid uppförandet som baksida och fick en annan uppbyggnad än huvudfasaderna mot söder och väster. Östra fasaden är osymmetrisk och det invändiga har mera fått styra fasadens komposition. Fasaden byggs upp av mittflygel innehållande trapphus, två sidoflyglar samt hörntorn. (Beskrivning av avseende södra tornet se södra fasaden). Det nordöstra tornet är helt integrerat i fasaden och markeras endast i takfotsgesimsen och dess blinderingsfris samt genom det översta fönstrets form. Framför mittflygeln och på var sida finns en rastgård. Rastgårdarna är tagårdar på parterråningen och avgränsas med murar mot Stallgatan.

Vänster: Östra fasaden sedd från sydöst. Parterrvåning dels putsad och dels klädd med tegel. Här ser man även masverksfönstren med glasmålningar samt fasadernas fönstersättning. Höger: nordöstra hörnet, tornet med gotiska trappgavlar, notera fönstersättningen i våning 3 i hörnet.

Den östra fasadens sockel är klädd med rödaktig granit och i ovankant ett rullskift som markerar övergången till parterrvåningen. Parterrvåningen är spritputsad och avfärgad blågrön med hörnkedjor i granit, mittersta fasadpartiet är istället klädd med rött tegel. I det mittersta fasadpartiet finns även rastgårdarna tegelmurade räckan täckta med natursten. Parterrvåningens samtliga muröppningar har stickbågiga valvbågar av granit.

Fasaderna ovan parterrvåningen är klädda med rött tegel. Gördelgesimser i natursten delar in våningsplanen på samma sätt som övriga fasader. Det finns även två bågfriser med gulputsade blindingar. Fasadteglet är rött i två nyanser murat så att fasaden är subtilt randig. Det mörkare röda teglet finns även kring fönster och längs blindingar som mönstermurning.

Flyglarna och mittflygelns sidor har ovan takfotsgesimsen en överliggare i form av tegelmurad omgång täckt med kalkstenslister. Taket är klätt med gråsvart skiffer. Det finns flera små kupor med kopparplåtstak samt en plåtinklädd lucka. Taknocken pryds med ett smidesstaket lika övriga taknockar. På vardera flygel finns en skorsten murad av rött tegel, ställd på takfallen in mot gårdarna.

Taken sedda från öster.

I sockeln finns små fönster av varierad storlek, vissa öppningar är istället gallerförsedda (källarfönster är inte original). I den norra flygelns parterrvåning finns fyra fönsteraxlar, varav en är blindering, samt en träport. Porten består av ett dörrblad och framför denna finns en trappa med två steg av granit. I fasadens mittparti finns en centralt placerad träport krönt av ett överljus indelat i små rutor med träspröjs. Porten flankeras av fönster (ej originalfönster), blinderingar och mot söder även en träport insatt 2003. Fram till porten från 2003 leder en rak ramp, täckt med naturstensplattor och gatsten, försedd med svartmålade järnräcken på var sida. I den södra flygeln finns två blinderingar och en gotisk träport som av allt att döma är original. Porten har glasat mittparti och nedre fyllningar är indelade i rutor dekorerade med svarta bultar. Fram till porten leder en ramp, täckt med gult marktegel, försedd med ett svartmålat järnräcke. I en av blinderingarna finns galler och ventilationsrör och invid porten finns skyltar som markerar handikapentré.

Vänster: Södra flygelns port. Höger: Norra flygelns port samt fönster i parterrvåningen som är utbytta. På bilden ser man även de stora masverksfönstren med glasmålningar i trapphuset.

Vänster: Mittpartiets port med överljus. Höger: mittflygelns trappgavel mot öster samt muren framför den mittersta rastgården.

Fönstren i våningarna ovan parterrvåningen har samma utformning som på norra fasaden. Fönstren på våning 1 är korspostfönster med segmentbåge. På våning 2 är det spetsbågiga med T-post. Våning 3 spetsbågiga parställda fönster med sammanlänkande stickbågar, mittposter av skulpterad natursten. Samtliga solbänkar är i natursten liksom valvbågarnas vederlag. Längst i söder finns en fönsteraxel med enluftsfönster med raka krön av natursten och det översta härtill försett med en halvrund gulputsad blinding. Det norra tornets översta fönster är liksom på norra fasaden infattat i en stickbåge och i ovankant en gulputsad rund blinding. Samtliga fönster är sannolikt original.

I de indragna fasadpartierna (mellan flyglarna) är fönstren på plan två trappor upp masverksfönster infattat i en stickbåge och i ovankant en gulputsad rund blinding och sidofält. På plan tre trappor upp är det parställda fönster med två blindingar i mitten, indelade med skulpterade naturstenspilastrar. Ovan den profilerade takforslisten är det liksom på övriga fasaden en tegelmurad omgång.

Fasadparti mellan norra och mittersta flyglarna, sentida brandtrappa.

I mittflygeln, som innehåller det centrala trapphuset, finns tre stycken av rådhusets fönster med glasmålningar (se foto tidigare i detta kapitel). De är masverksfönster i natursten med tre- och fyrpass samt järnspröjs. På planet ovan dessa finns fyra stycken enlufts-fönster varav det mittersta har mittpost av skulpterad natursten och sammankopplande spetsbåge. Fönstren på mittflygelns sidor varierar i utformning och storlek. Mittflygeln avslutas med gotisk trappgavel, dekorerad med putsade blindingar och tegelmurade pilastrar krönta med spiror av natursten (se foto på trappgavel på föregående sida). Norr om mittflygeln finns en spiraltrappa i rödmålat järn som utgör utrymningstrappa (monterad 2000).

Interiör

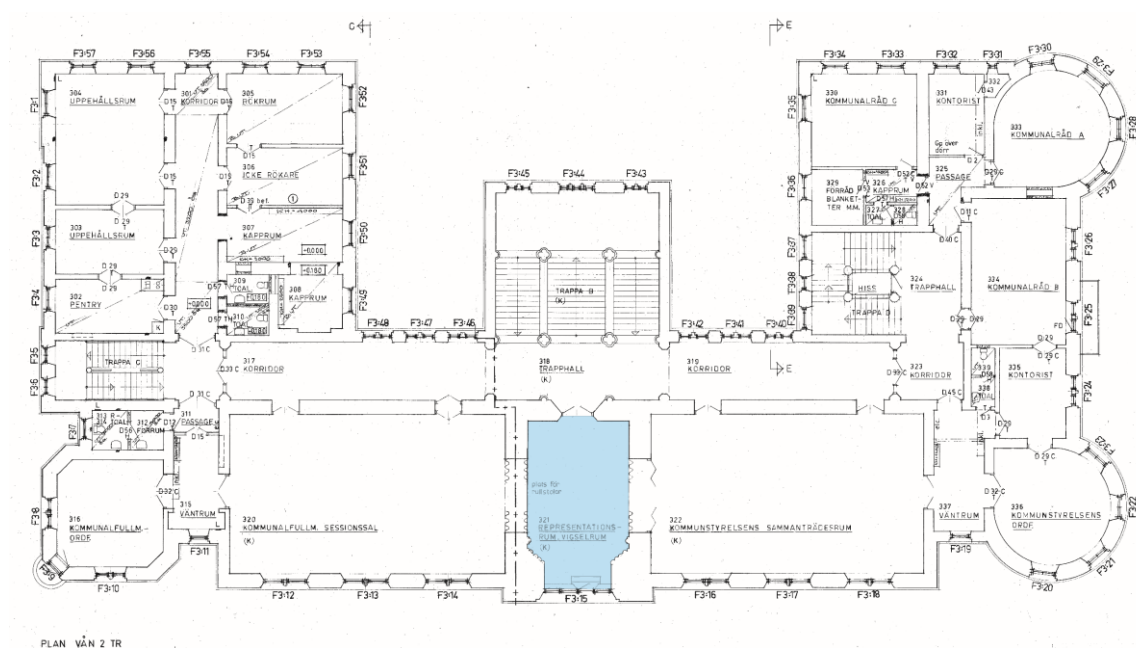
Byggnadens interiör utgörs av sex våningsplan: källare, parterrvåning, våning 1, våning 2, våning 3, vindsplan samt tornrum. De olika våningsplanen var ursprungligen utformade för specifika ändamål. Rumsfunktionerna har till stor del förändrats sedan ursprunget och under tidens gång, ibland även planlösning, men generellt är många detaljer bevarade. Tornrummet har inte varit tillgängligt för inventering på grund av pågående restaureringsarbeten.

Huset har en rektangulär planlösning i nord-sydlig riktning, men från och med våning 1 är det istället en långsmal byggnadskropp med tre flyglar mot öster. Byggnaden har tre trapphus, ett centralt och ett mot vardera gaveln.

Beskrivning och dokumentation skyddade interiörer

Enligt byggnadsminnesförklaringen 1967 är de skyddade interiörerna: trapphallen, magistratens sessionssal samt vigselrummet (Stenbockssalen). Vi har valt att tolka byggnadsminnets skyddsföreskrifter till att omfatta både sessionssal för magistraten (nuvarande kommunstyrelsens sessionssal) och stadsfullmäktige (nuvarande kommunfullmäktiges sessionssal) samt vigselrummet som avskiljer dessa två salar. Till skillnad från övriga delar av huset är de tre rummen i dubbel höjd, det vill säga de tar upp höjden av både våning 2 och våning 3. Även den centrala huvudtrappan med trapphall omfattas av skyddsföreskrifterna. Dessa rum och trapphuset är också de mest påkostade.

Vigselrummet (321)

Våning 2 vigselrummet markerat.

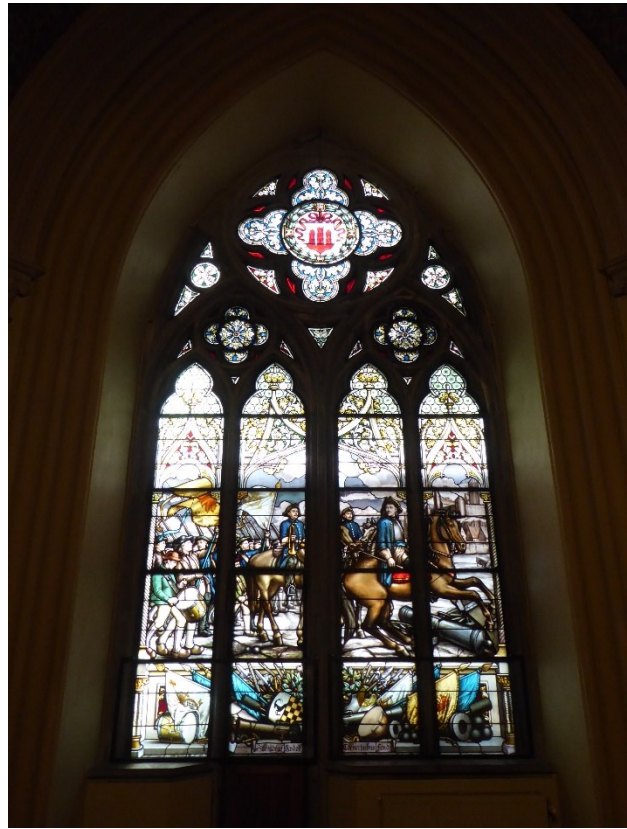
Rummet kallades från början förmaket och var ett mottagningsrum där gäster vid högtidliga tillfällen hälsades välkomna. Sedan 1964 - 1965 används salen som vigselrum. Rummet har också kallats "Stenbockssalen" efter fönstret med glasmålningar.

Från det centralt placerade trapphuset och trapphallen leder en pardörr av ek in till vigselrummet, som i sig är öppet mot både kommunfullmäktiges sessionssal och kommunstyrelsens sessionssal. I öppningarna finns draperier. På motsatt sida dörren finns den västra fasadens och hela byggnadens största spetsbågiga fönster med glasmålningar. Fönstret sitter i en djup markerad spetsbågig nisch. Fönstret har fyra lancetter (vertikala fält) med klöverbladsformad avslutning upptill, med motiv av Magnus Stenbocks intåg i Helsingborg 1710. Se vidare i kapitel Dekorativ utsmyckning.

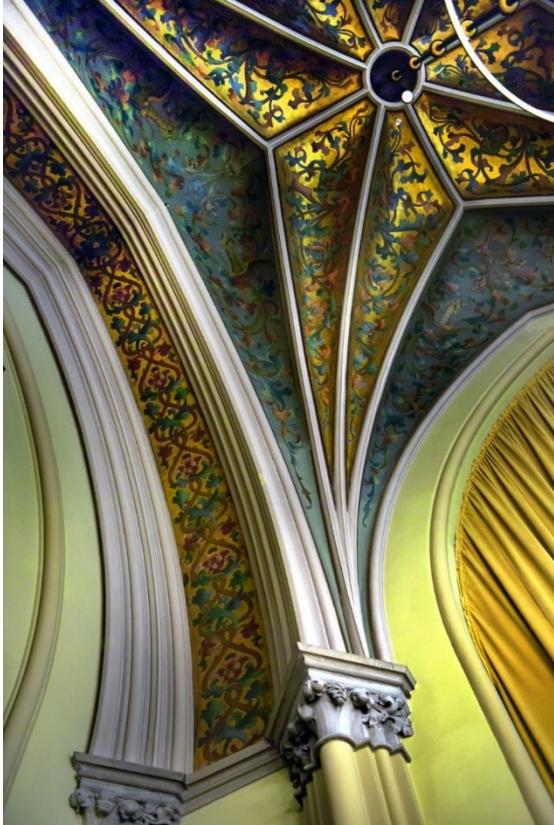
Vigselrummet har ekparkettgolv i fiskbensmönster. Väggfälten är ljusgrönmalade. Taket är ett rikt bemålat stjärnvalv med gröna slingerornament på guldbotten och bärs upp av beigemålade ribbor. Stjärnvalvet omges av fyra spetsiga gördelbågar som vilar på knippepelare, kapitälerna har gotiska motiv och skulpterat ansikte, basen är liksom golvsockel krysshamrad och grågrönmalad. En takkrona av smidesjärn med förgyllning hänger i taket.

Taket i Vigselrummet.

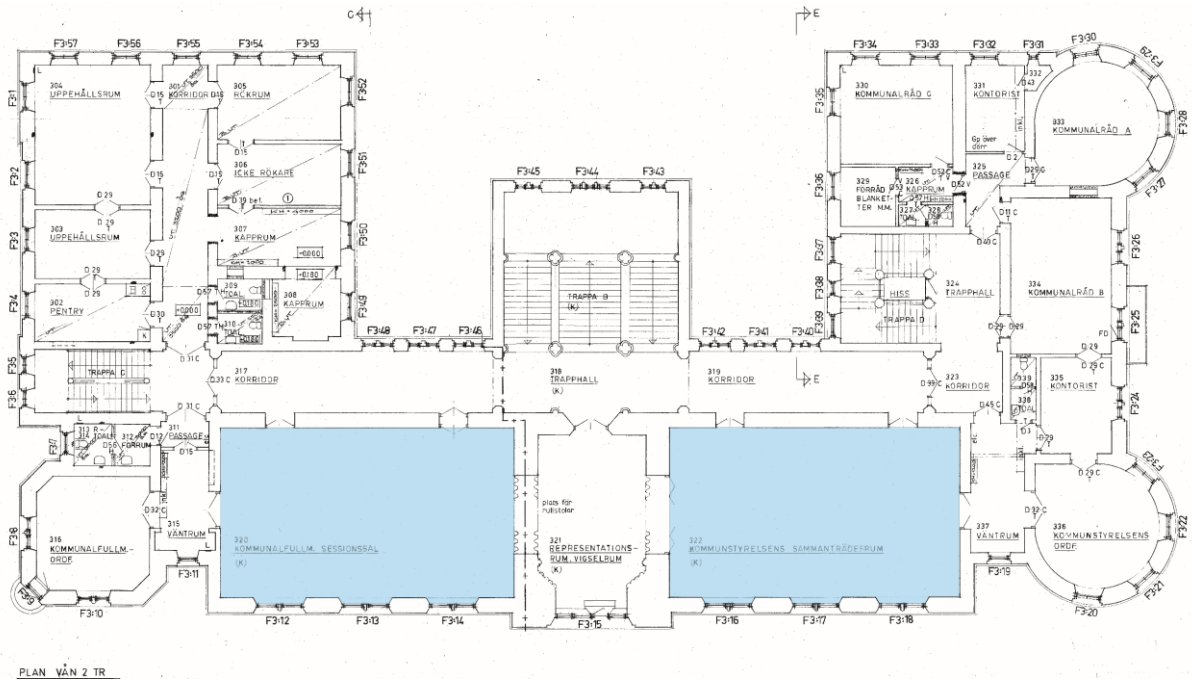

Vigselrummets fönsternisch med glasmålningar.

Vigselrummets takvalv och knippepelare. Den gröna väggfärgen återges på bilden skarpare än i verkligheten. Detalj av parkettgolv.

Sessionssalarna (320 och 322)

Våning 2. Kommunfullmäktiges sessionssal till vänster (320), Kommunstyrelsens sessionssal till höger (322).

Kommunstyrelsens sessionssal ligger direkt söder om vigselrummet. Utöver en spetsbågig öppning mot vigselrummet finns tre övriga dörrförsedda entréer, en mot söder och två mot öster. Samtliga är pardörrar av ek med spegelindelning. Golvet är ekparkett i fiskbensmönster med en fris längs alla väggar. Väggarna är, i höjd med dörrarnas överkant, klädda med kassettpanel av ek som avslutas med ett listverk försett med ordspråk i medeltidsinspirerat typsnitt i guldfärg. Ovan dörrarna är dörrömfattningar utskurna dekorerade med bland annat drolier. På den södra rumsgaveln finns ett antal porträtt av tidigare tjänstepersoner placerade i vissa kassetter. Ovan väggpanelen på östra sidan finns en väggfast klocka. Längs stora delar av väggarna finns fasta bänkar av ek. Elementskydd av ekribbor döljer elementen.

Kommunstyrelsens sessionssal. Södra gavelväggen med dekormåleri och öppning stödd av gjutjärnskolonner. Två av östra väggens glasmålningar.

Ovan ekpanelen är väggarna putsade, målade ljusgrönt på långsidorna medan de två gavlar är rikt bemålade med slingrande växtornamentik i grönt och guldbrunnt mot en grön botten. Samtliga väggfält ovan ekpanelen målades över med ljusgrön färg 1968 men 1996 togs gavelväggarnas dekormålningar åter fram. Mot söder och öster har väggarna också spetsbågiga öppningar stödda av fyra gråmålade gjutjärnskolonner. I öppningarnas ovkant är dekormålat kvaderstensmålning i ljusgrå nyanser. Mot öster är öppningarna igensatta i bakkant medan den mot söder är öppen men med en glasskiva i bakkant. Även den södra öppningen har varit igensatt (sattes igen kring 1968-1971) men öppnades upp 2003-2005. Uppe vid taket har de västra och östra långväggarna samt den norra kortväggen ett blinderingsgalleri. Blinderingarna är dekormålade med växtmotiv på mörkgrön botten, vissa blinderingar är istället täckta med trägaller. Dekormålningarna i blinderingarna konserverades 2007. I den västra väggen finns också tre stora spetsbågiga lancettfönster med klöverbladsformat krön, vardera med två lancetter och glasmålningar med historiska motiv. Målningarna omfattar sex rektangulära fält i varje fönster, under finns här till vapensköldar. (Se vidare i kapitel Dekorativ utsmyckning.)

Glasmålningarna i kommunstyrelsens sessionssal har följande motiv (motiv från söder till norr):

"Karl X Gustav landstiger i Helsingborg år 1658"

"Karl XI befäller att Helsingborgs befästningar skall förstöras år 1680"

"Ulrika Eleonora förs till Sverige och Helsingborg år 1680"

Glasmålningar och väggfasta bänkar i kommunstyrelsens sessionssal.

Vänster: Bänk och parkettgolv i kommunstyrelsens sessionssal. Höger: Exempel på elementskydd, kommunfullmäktiges sessionssal.

På väggarna är stora konsoltakstolar fästa. Den öppna takstolen i medeltidsinspirerad stil är av mörkt trä (ek). Den är rikt utsmyckad med utskurna detaljer som kolonner med kapitäl, drak huvuden och spetsbågiga genombrott längs med takfallet. Takstolen i mörk ek korresponderar med den mörka ekpanelen längs väggarna. Från taket hänger också tre stora pendelarmaturer av smidesjärn i svart och förgyllning.

Kommunstyrelsens sessionssal. Spetsbågig öppning stödd med gjutjärnskolonner i södra gavelväggen. Till vänster i bild skymtas blinderingsgalleri med dekormålningar.

Kommunstyrelsens sessionssal. Spetsbågiga öppningar i östra väggen.

Kommunstyrelsens sessionssal. Spetsbågig öppning mot vigselrummet och framtaget dekormåleri. I kommunfullmäktiges sessionssal finns en likadan öppning mot vigselrummet.

Tak och östra väggen i kommunstyrelsens sessionssal.

Kommunfullmäktiges sessionssal ligger direkt norr om vigselrummet och är utformat likt kommunstyrelsens sessionssal med mindre variationer.

Golv, väggpaneler, väggfält, spetsbågiga öppningar, blinderingsgalleri, lancettfönster (bortsett motiven på glasmåleriet som skiljer sig) och tak inklusive takstolar är desamma, men mot norr finns också en mindre åhörarläktare medan det i rummet inte finns väggfasta bänkar. Öppningen i norra gavelväggen ersattes 1949 med den åskådarläktare som finns här i dag. Den har balustrad av ek utformad som spetsbågigt blinderingsgalleri i undersidan av balkongen är träkassetter liknande väggarna. Läktarens balustrad är förhöjd med ett räcke. Även här i kommunfullmäktiges sessionssal målades väggfälten ovan ekpanelen över med ljusgrön färg 1968, och 1996 togs den södra gavelväggens dekormålning åter fram. De spetsbågiga väggöppningarna mot öst är här genombrutna mot teknikutrymme på våning 3, vilket ursprungligen var en läktare. Utöver den spetsbågiga öppningen mot vigselrummet finns tre övriga dörrförsedda entréer, en mot norr och två mot öster. Samtliga är pardörrar av ek, härtill är den sydöstra dörren en dubbeldörr.

Glasmålningarna i kommunfullmäktiges sessionssal har följande motiv (motiv från söder till norr):

"Kung Oscar I och hans söner besöker Helsingborg år 1846"

"Karl Johan Bernadotte anländer till Sverige och Helsingborg år 1810"

"Oscar II vid riksdagens högtidliga öppnande år 1897"

(Se vidare i kapitel Dekorativ utsmyckning.)

Kommunfullmäktiges sessionssal. Åskådarläktare från 1949 till höger i bild.

Vy från vigselrummet mot kommunfullmäktiges sessionssal. Notera takstolens konsoler och klocka på väggen till höger i bild.

Kommunfullmäktiges sessionssal. Östra väggen med spetsbågiga öppningar.

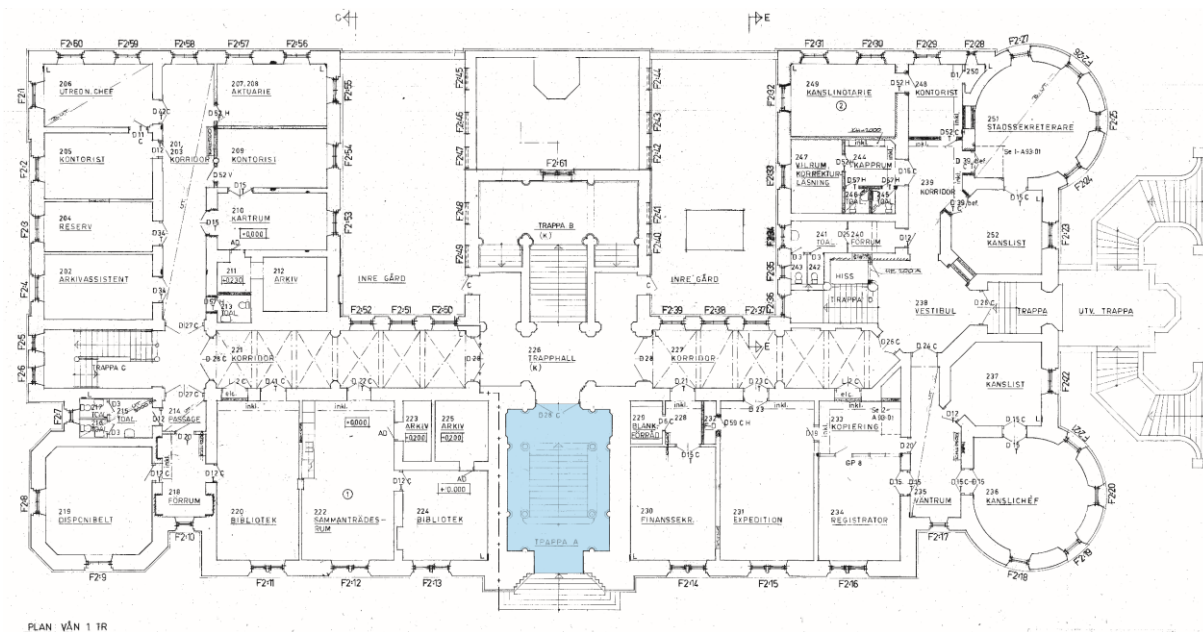

Exempel på dörr i sessionssalarna. Vägghpanel med ordspråk samt väggfasta bänkar.

Tak med blinderingsgalleri.

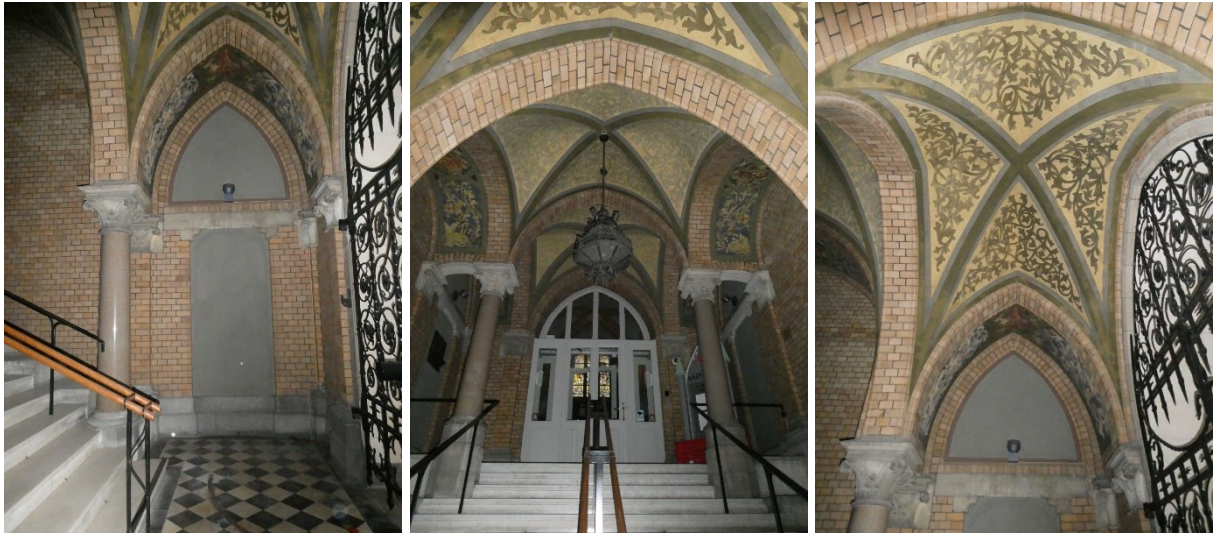
Huvudtrappa och trapphall

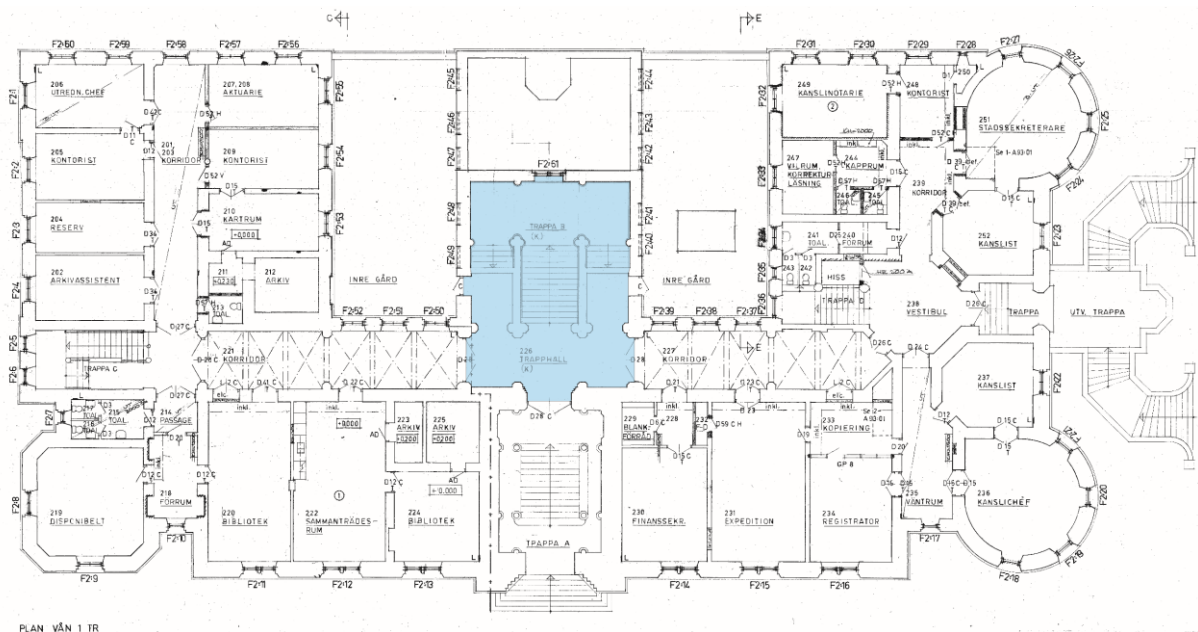
Våning 1. Nedre trapphallen markerad.

Huvudentrén vid Drottninggatan användes från början endast vid officiella tillfällen. Från huvudentrén kommer man först in genom gallergrinden i den nedre trapphallen som sträcker sig till våningen 1 trappa upp. Trappan har steg i vit marmor och fyra blankpolerade kolonner av granitisk stenart med bas och kapitäl av troligen sandsten. Kapitäl med blad- och figurativ ornamentering. På var sida av trappan finns handledare av svart järn och mitt i trappan ett trappräcke med handledare av trä. Trappräcket i mitten tillkom 2013. Golvet är här, liksom i övriga avsatser och vilplan, täckt med svarta och vita plattor lagda i schackmönster. De vita plattorna är marmor och de svarta troligen diabas. Väggarna är klädda med gult tegel från Skromberga och är uppdelade av pilastrar försedda med kapitäl och bas lika som kolonnerna. Takets kryssvalv har ribbor av gult tegel, valvkapporna är rikt dekorerade med schablonmålade bladrankor på gul botten och målade lister. Sidovalvens bågar har målade växtrankor med drolier och textband. I förhallens bågar finns också målningar som föreställer bland annat "Rättvisan" och en medeltida borgmästare. Väggnischer är gråmålade. År 2000 sattes en receptionslucka igen. På sidoväggens första överliggare finns inhugget namnet på byggnadens arkitekt. En lykta av smidesjärn och glas hänger i taket.

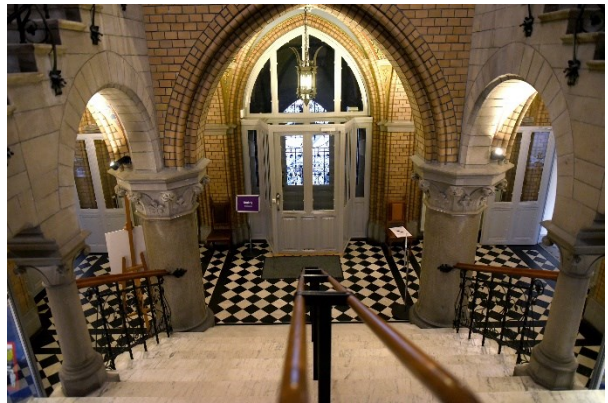

Nedre trapphallen.

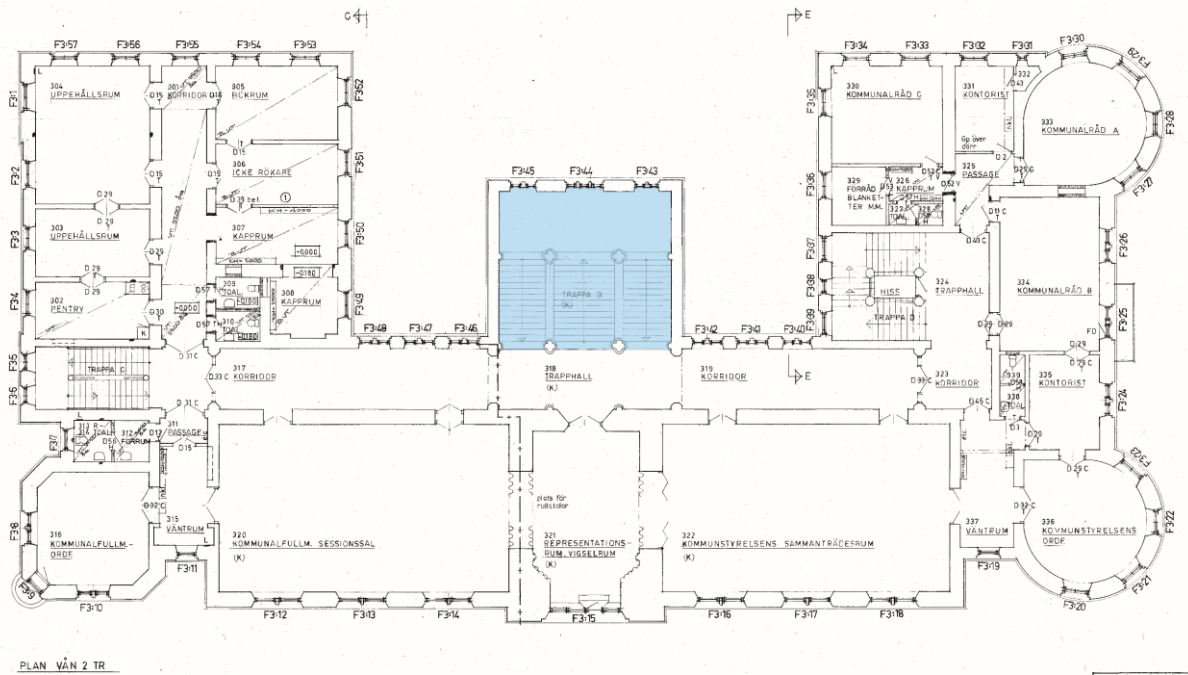

Våning 1. Trapphall och trappa markerad.

Trapphallen på våning 1 är avskärmd från den nedre trapphallen med vitmålade glasförsedda trädörrar med stickbågigt överljus. Innanför dörrarna finns också ett sentida tillkommet uppglasat vindfång. Även mot korridorerna i norr och söder finns samma typ av glasade ursprungliga dörrar. I trapphallen är samma golv- och väggbeklädning som i nedre trapphallen - svarta och vita plattor lagda i schackmönster av marmor och troligen diabas samt gult Skrombergategel på väggar. Två kolonner av blankpolerad granitisk sten med kapitäl och bas av ljusare stenart, troligen sandsten, bär upp kryssvalv. Valvribborna är i gult formtegel, slutsten är i form av en takrosett. Valvkapporna är målade ljusblå med schablonmålade bärdmönster.

Trapphallen på våning 1.

Våning 2. Trappa och vilplan med lancettfönster markerat.

Mitt fram i trapphallen finns huvudtrappan, paradtrappan, som är en tvåarmad trappa med steg av marmor och med sirliga svarta smidesjärnräcken. Mitt i trappan finns sedan 2013 också ett trappräcke. Trapploppen bärs upp av rundbågar bemålade med kvaderstensimitation och kolonner. På vilplanet finns tre spetsbågiga fönster med glasmålningar med medeltida motiv. Fönstren har tre lancetter (vertikala fält) med klöverbladsformat krön. Målningarna omfattar tolv rektangulära fält. Två kolonner i profilerat gult tegel bär upp takvalven, också dessa kolonner har bas och kapital av ljus stenart (sandsten). Valven är bemålade lika som i trapphallen ovan beskrivet. Väggarna på vilplanet och på sidorna av trappan är slätputsade och bemålade. På vilplanet är målat draperier. Sidoväggarna är indelade i fält dekorerade med fyrpass i klara röda färger.

Glasfönstermotiv på vilplan:

"Trekungamötet i Helsingborg år 1310"

"Drottning Margareta friger kung Albrekt av Mecklenburg år 1395"

"Erik av Pommern förnyar Helsingborgs stadsprivilegier år 1414"

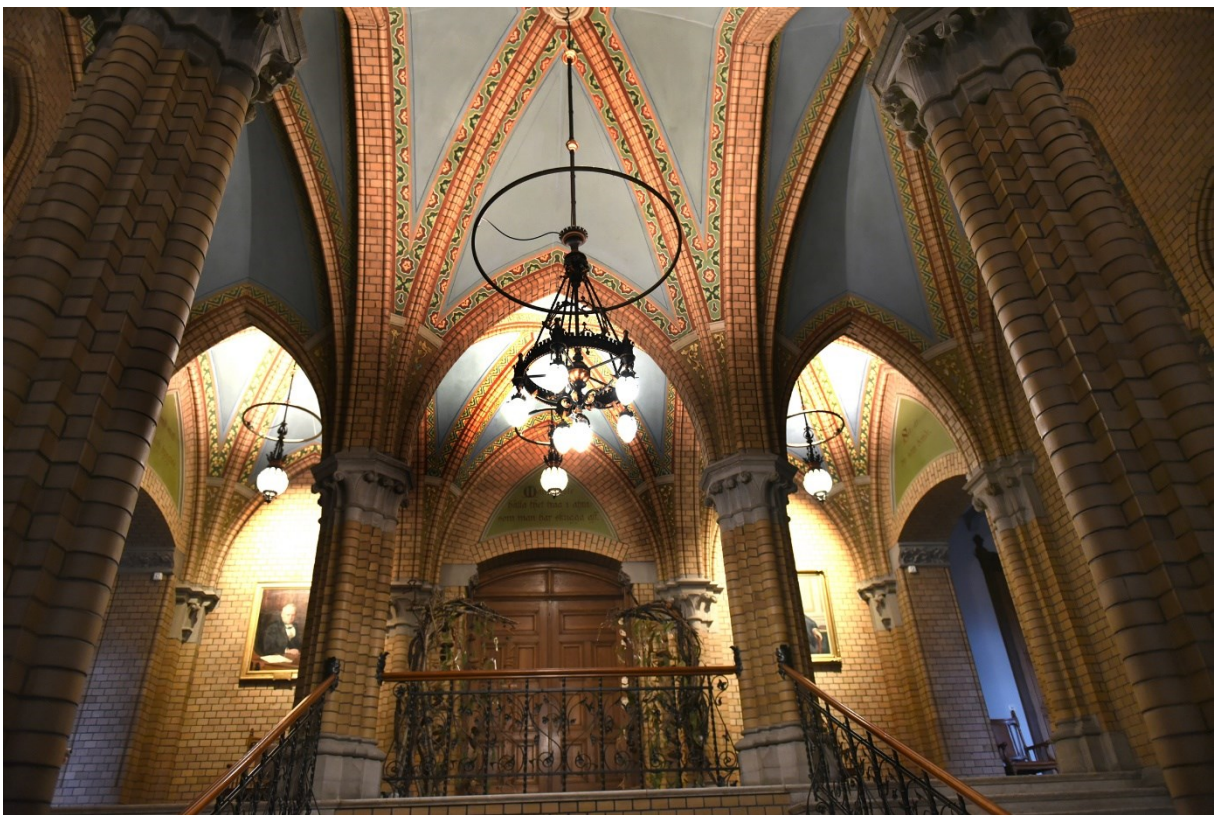
Tak i trapphus och trapphall 318. Lancettfönster med glasmålningar på vilplan.

Trappa från våning 1 till våning 2.

Trappa med originalräcke och väggmålningar i fonden.

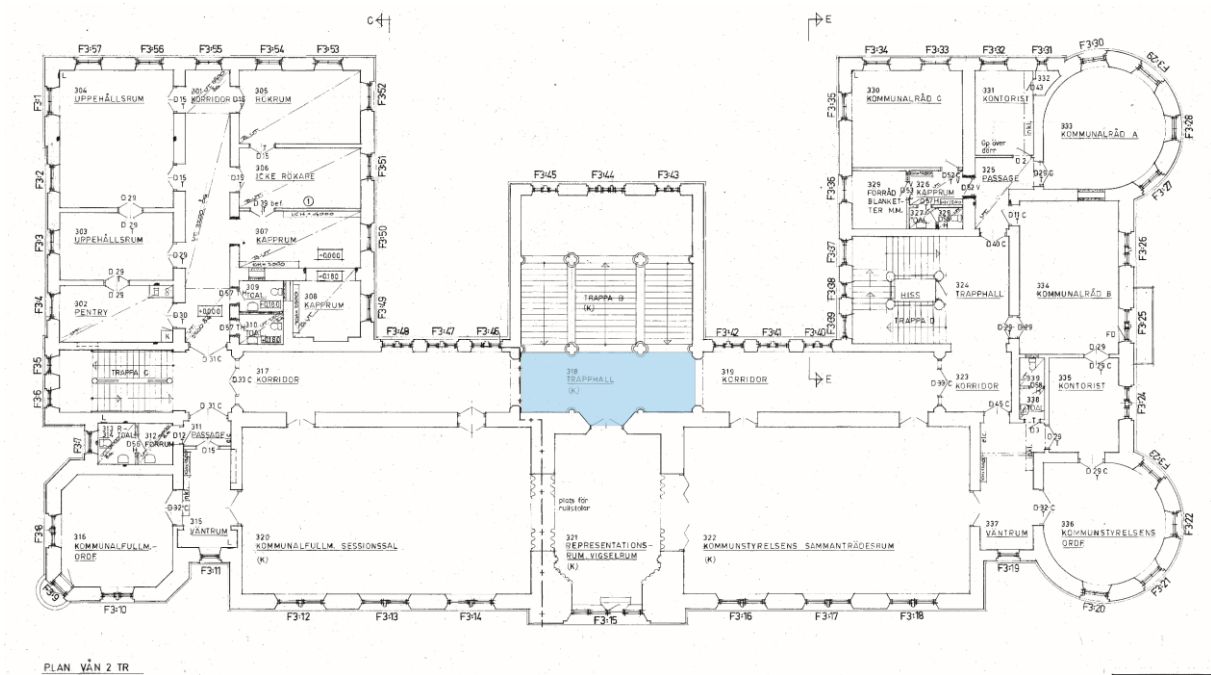

Trappa och ingång till Vigselrummet.

Vänster: Vägg- och takmålningar samt golv på vilplan. Höger: väggmålningar i trappa.

Trapphall (318)

Våning 2. Trapphall markerad.

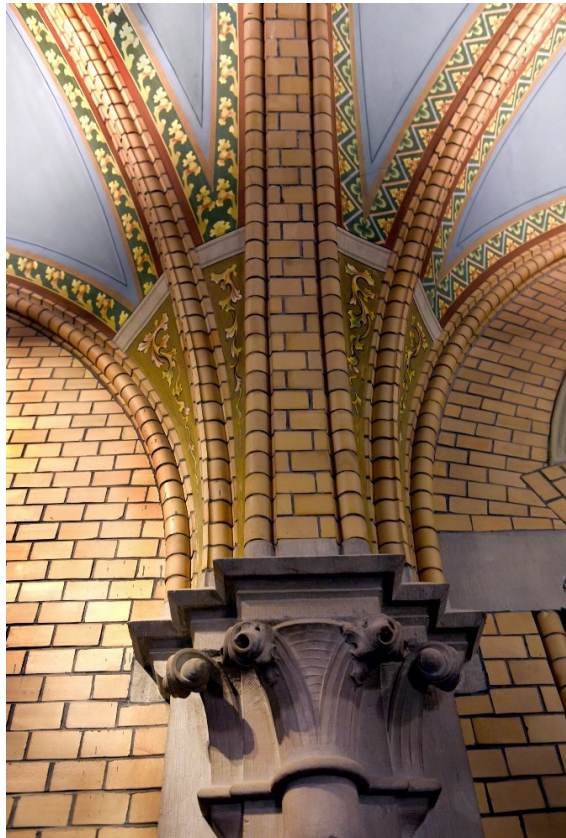
Golvet är här, liksom vilplan och trapphall i huvudtrappan, täckt med svarta och vita plattor lagda i schackmönster. De vita plattorna är marmor och de svarta troligen diabas. Längs väggarna löper en svart fris. Ordspråk målade i guldfärg i en medeltidsimiterande stil finns på väggarna utanför vigselrummet och på sidoväggarna i trapphallen. Dörren som leder in till Vigselrummet och sessionssalarna har dekorativt utskurna omfattningar i mörk ek lika som dörrbladens ek. Trapphallen är öppen mot korridorerna mot norr och söder.

Trapphall vy mot norr, till vänster ingång till Vigselrummet, ordspråk i gröna väggfält.

Trapphallen.

Dekorativ utsmyckning

Dekorativ utsmyckning interiört är glasmålningar och dekorationsmålningar på både väggar och tak. Dekorationsmålningarna är beskrivna i respektive rum och trapphus.

Glasmålningar

De ursprungliga glasmålningarna i rådhuset är tio stycken. Sju av dem sitter i paradvåningens stora spetsbågiga fönster mot Drottninggatan. Fönstren är belysta och kan ses utifrån när det är mörkt. De övriga tre sitter i de fönster i trapphallen som man har framför sig när man kommit in i byggnaden från Drottninggatan. De tio fönstren utgör så kallade lancettfönster och omfattar ett varierat antal lancetter med klöverbladsformad avslutning i ovankanten. Glasfönstren utfördes i Stockholm av Neumann & Vogels Glasmålerianstalt, kallad för Stockholms Glasmåleri. Upphovsman till glasmålningarnas mönster var historiemålaren Gustav Cederström. Målningarna skildrar historiska händelser med Helsingborgsanknytning. Målningarna omfattar sex, nio eller tolv rektangulära fält. Under många av dem finns härtill glasmålningar föreställande vapensköldar, bland annat Helsingborgs förutvarande stadsvapen "Tre torn", stora och lilla svenska riksvapnet, medeltidens danska och svenska riddarvapen, den pommerska gripen (Skånes landskapsvapen) och släkten Bernadottes vapen.

Härtill finns två senare tillkomna glasmålningar: Våning 2 i hörnrum 316, glasmålningen i balkongdörren är från 1990 av Katarina Gill. I korridor 319 på våning 2 finns en glasmålning från 1996 av Tomas Nordbäck (se foto i kapitel Våning 2).

Dekorationsmålningar

Målningarna utfördes hösten 1896 efter ett program som uppgjorts av Hellerström. De målades av målerifirman Axel Holm, Helsingborgs dåvarande ledande målerifirma. Det var meningen att dekorationsmålningarna skulle målas med kalkfärg, men eftersom väggarnas putsbruk innehöll cement fäste inte kalkfärgen, istället användes linoljefärg. Dekorationerna omfattar främst växtornament, men där finns även figurframställningar. De är samtliga medeltidsinspirerade. Dekorationsmålerier finns främst i det centrala trapphuset och i anslutande korridorer samt i sessionssalarna. Härtill finns ordspråk på väggfält i och utanför sessionssalarna och vigselrummet på våning 2.

I *Antikvariskt färgprogram, Norra trapphuset* (Kulturmagasinet, Karin Larsarp 2003) beskrivs färghistoriken enligt följande: "Under de dryga hundra år byggnaden stått har färgsättningen varit relativt homogen. Väggarna har varit gulmålade i olika nyanser, kolonnerna har varit grå. Kapitälerna och valvribborna har varit beige/grå. Valven har varit blå. Ofta gjorde man imitationer av äldre material. Järnkolonner målades för att se ut som granit, kapitäl och stucc målades för att se ut som sandsten, osv. Det är troligt att samma tanke legat bakom färgsättningen i det norra trapphuset. Förebilden skulle då vara den stora trapphallen med väggar av gult tegel, sandstenskapitäl på kolonnskäft av granit, blå valv med gulmålade svicklar."

Inredning

Bland inredningen finns bevarat särskilt dekorerad och utvald inredning speciellt framtagen för Rådhuset i Helsingborg. Vid uppförandet var rummets träinredning en dyr utgiftspost men så var det också en omfattande inredning. Snickeriarbeten i såväl tak som väggpaneler utfördes av Jönköpings Mekaniska Snickerifabrik. 1896 kläddes väggarna med en fyra meter hög träpanel och trätaken med en öppen takstol i medeltida stil sattes på plats. På golven lades parkett, och här till försågs samtliga väggar med väggfasta bänkar. De väggfasta bänkarna tillverkades också av Jönköpings mekaniska Snickerifabrik. De hade en viktig estetisk uppgift, att förstärka intrycket av medeltid i de två sessionssalarna. Dessa bänkar finns bevarade i södra sessionssalen (kommunstyrelsens sessionssal).

Väggfasta bänkar i sessionssalen samt exempel på takarmatur.

Här till finns takkronor av olika slag i bland annat sessionssalarna, trapphusen, trapphallarna och korridorerna varav flertalet bör vara original. Armaturer och takkronor är utformade som en del av rådhusets miljö och är särskilt värdefulla som en del i helheten. I korridorer och trapphallar finns det också vissa möbler av mörkt trä som bör vara ursprungliga och ritade för byggnaden. Anbud på möbler till rådhuset togs in 1896 och omfattade samtliga möbler, mattor och gardiner. Det blev Joseph Lejas möbelfirma i Stockholm som levererade möblerna som i huvudsak bestod av stolar och bord, tillverkade efter ritningar av Hellerström.

Översiktlig orienterande beskrivning övriga interiörer

Byggnadens interiör utgörs av sex plan: källare, parterrvåning, våning 1, våning 2, våning 3 samt vindsplan och tornrum.

Stora delar av byggnaden, på samtliga våningsplan, var ursprungligen inte utformade som publika lokaler dit allmänheten hade tillträde. Delar av dessa lokaler och utrymmen var ursprungligen utformade som kontor, expedition, arkiv, ritsal eller lunchrum men även för specifika ändamål som polisstation eller brandstation. I dag är huvuddelen av dessa ytor kontor, utrymmen för exempelvis administration men även för teknik. Det som kännetecknar dessa lokaler är att de i huvudsak utgörs av korridorer samt kontors- och konferensrum av olika storlekar.

Även om många detaljer som snickerier, dörrar och stuckaturer finns bevarade är det också dessa delar av byggnaden som idag är de mest ändrade sedan uppförandetiden, både vad gäller användning, planlösning och ytskikt. I nuvarande kontorsrum är det oklart om dörrar och vägghpaneler varit målade från början, om väggar varit målade eller kanske tapetserade och golvmaterial kan ha varierat mellan åtminstone brädgolv och parkett.

Parterrvåning

Parterrvåningen innehöll ursprungligen lokaler för polis- och brandkår. De utrymmen som i dag kan anses mer ovanliga var logement för brandkåren, slangtorn och celler. Brandspruta, brandvagnar och ambulans hade sina platser innanför de tre nordligaste valvöppningarna mot Drottninggatan. I nuläget utgör våningsplanet främst kontor men även arkiv, soptum och cykelparkering.

De flesta ytskikt, dörrar och lister är sentida. Golven är klädda med parkett, klinkers eller nålfiltsmatta. Väggarna är släta vitmålade och lister är gråmålade. Taken är generellt sänkta och täckta med akustikplattor förutom korridorerna som har tunnvalv och i cykelförrådet finns Bremervalv. I de södra tornrummen finns stuckaturer som kan vara original, i dessa rum är dörrar och lister bevarade. I södra korridoren har tillkommit moderna glaspartier. Under byggnadens centralt placerade huvudtrappan finns en ursprunglig separat källare med putsade tegelvalv och betonggolv. En trappa av trä leder ner till utrymmet. Under den utvändiga västra trappan finns också ett källarutrymme med putsade tegelvalv och väggar, detta utrymme är nyligen underhållet.

Planlösningen är till sin huvudstruktur bevarad med vissa förändringar. De ursprungliga utrymmena logemente för brandkåren längst i norr och cellerna i våningsplanets mitt har byggts om till kontor och arkiv med nya väggar och dörrar. De två spiraltrappor som gått mellan parterrvåningen och våning 1 är igensatta.

Tornrum med stuckatur.

Vänster: Exempel på kontorsrum mot väster, tidigare polis- och brandkårsutrymmen. Höger: Korridor där logementet fanns.

Vänster: Korridor med bevarad dörr till tornrum och komplettering med glaspartier.
Höger: Vid tidigare celler.

Källarrum under det centrala trapphuset.

Våning 1, 2 och 3

På våningarna 1, 2 och 3 finns lokaler som används som kontor eller administration så som reception. Det finns även konferensrum, kök, lunchrum, förråd och toaletter. Rummen är orienterad längs en sidokorridor i nord-sydlig riktning och i vardera flygeln längs en mittkorridor. I båda gavlarna finns ett trapphus.

Rumsdörrarna och väggpaneler har speglar med dekorativt utförande som är genomgående samma i rådhuset, spegelindelningarna varierar dock både i dörrar och väggpaneler och vissa dörrar i trapphus är glasade i övre delen. Dörrar, lister och väggpaneler är målade ljusgrått med mindre variationer, undantaget dörrarna till sessionssalarna som är ekdörrar. Golvlister och dörrfoder är profilerade och målade ljusgrått. Dessa delar och snickerier är i huvudsak original men har målats om under årens gång. Det är oklart om snickerier varit målade från början. Sedan de målades är färgsättningen troligen inte väsentligt ändrad, även om exakta nyanser och färgmaterial kan skilja sig något från ursprunget.

Ursprungliga dörrar kan lättast identifieras genom att dessa i princip uteslutande har en låskista med nyckelskylt under dörrtrycke. Nyttillverkade dörrar som tillverkats med ursprungliga som förlagor saknar nyckelskylt under dörrtrycke och har istället låskista ovan trycket. Enstaka senare tillkomna dörrar är släta.

Fönster som är original är kopplade inåtgående, har dekorativa vred eller spanjoletter, och sitter i djupa panelklädda nischer. Fönster som har bytts ut identifieras lättats genom invändiga vred och genom att vissa har glaskassetter eller treglas. I södra tornen är fönstren ersatta liksom vissa mot väster i våning 1.

Även om flera WC-rum finns på ursprungliga platser finns inte äldre inredning bevarad, istället är de renoverade vid olika perioder med olika typer av porslin och annan inredning.

Våning 1

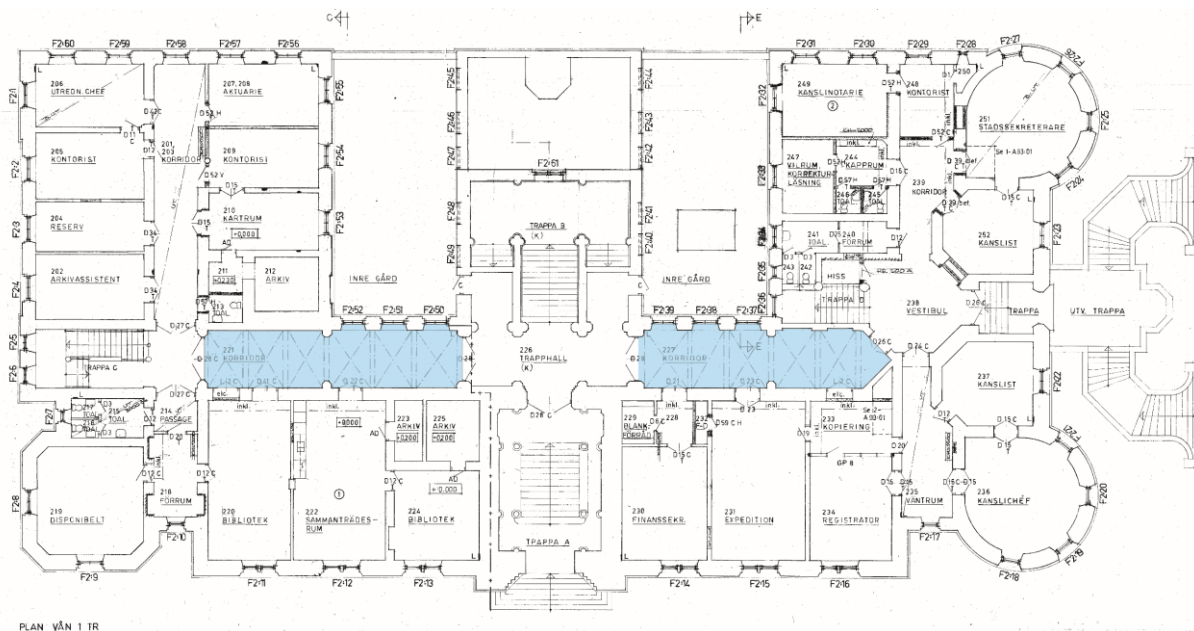
På våningsplanet fanns ursprungligen bland annat poliskammare och administrativa utrymmen. Våning 1 nås via entréerna i väster och i söder. Den södra entrén används i nuläget till vardags och här kommer man in i vestibulen med reception. På detta våningsplan finns också inre gårdar mot östra sidan. I vindfång, vestibul, korridorer och trapphus är det samma färgsättning med ljusgula väggar och ljusblå tak, även golven är täckta med likadana mönsterlagda terrazzoplattor.

Vid den södra entrén, innanför smidesporten i gotsk stil, finns ett vindfång med putsade gulmålade väggar och ljusblått valv. En trappa av röd granit leder upp till entrédörren. Dörren är av trä med glas i

de övre speglarna samt ett spetsbågigt överljus. Dörren har samma utformning i speglarna som de invändiga dörrarna. Dörren är försedd med dekorativa draghandtag och kraftiga svartmålade gångjärn av typen ekollon. På vardera sidan i vindfånget finns målade väggtaflor som berättar om de ursprungliga funktionerna på varje våningsplan. Innanför entrédörren finns vestibul med reception. Golven i vestibulen och anslutande korridor är täckta med terrazzoplattor lagda i mönster. Vestibulen har kompletterats med ny pardörr som är kopia av äldre.

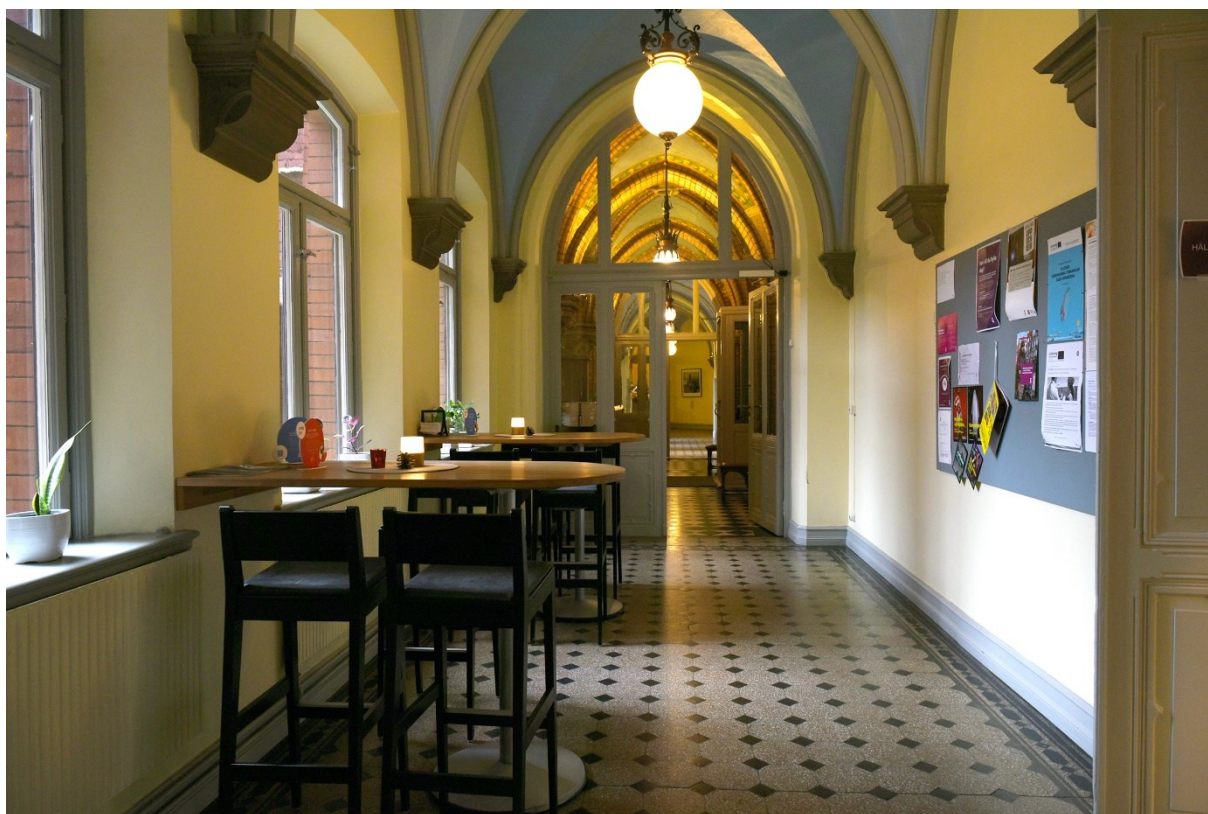

Vindfång innanför smidesporten.

Våning 1. Sidokorridorer markerade.

Sidokorridoren på våning 1 (rum 221 och 227) har golv av mönsterlagda terrazzoplattor i samma material som i vestibulen samt i norra och södra trapphusen. Väggarna är putsade målade ljusgult. Takets kryssvalv är målade ljusblått och ribborna ljust beige med profilerade något mörkare vederlag (möjligen natursten). I taket hänger pendlar med glasglobber som sannolikt är original. Från korridoren leder spegeldörrar in till varje rum. Golvlister och dörrfoder är profilerade. Korridoren får även ljus genom fönstren mot öster. Dörrarna som skiljer korridoren från trapphusen i norr och söder är pardörrar av trä med glas i de övre speglarna samt sido- och överljus. Dörrar med snickerier är målade ljusgrått. Dörrarna har samma dekorativa utförande som är genomgående i rådhuset.

Korridor, vy mot söder.

Rummen längs ovan beskrivna sidokorridoren är kontor, pentry och lunchrum. I båda flyglarna finns i huvudsak kontorsrum. De flesta rum har parkettgolv (av olika ålder), vitmålade väggar med ljusgråmålad spegelindeldad väggpanel på nedre delen av väggarna, taken är vitmålade och oftast kompletterade med akustikplattor. I de flesta rum finns stuckatur i mötet väggar och tak. Stuckaturen kan variera i ålder och kan ha kompletterats eller tagits bort när planlösning ändrats. Dörrarna in till varje rum är spegeldörrar med dekorativa dörrtrycken (original), ibland kompletterat med nya låskistor. Dörrar är antingen enkla eller pardörrar. I flyglarna kan man notera att pardörrarna ofta är högre än de med enkelt dörrblad och försedda med rikt dekorerade dörröverstycken. Nya dörrar som satts in där rum delats upp är kopior av de äldre. Fönstren sitter i djupa panelklädda nischer.

Kontor och lunchrum våning 1.

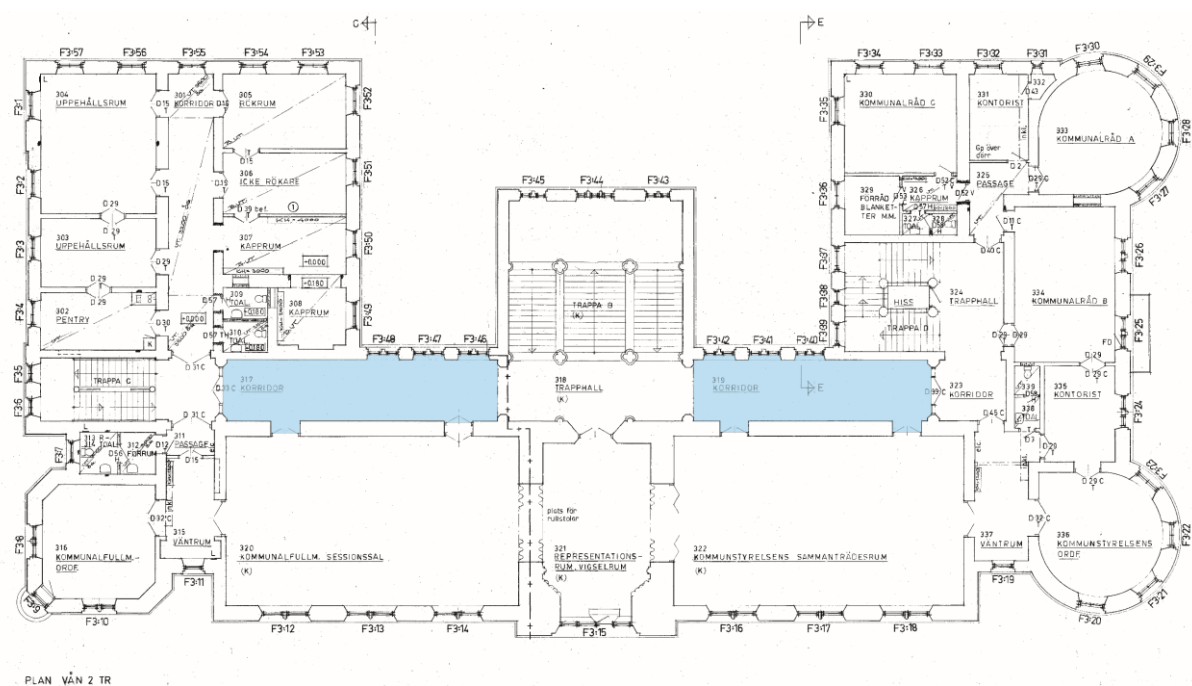
Utsnidade träpaneler.

Dekorative arkivdörrar.

Särskilt kan noteras de dekorativa ståldörrarna till utrymmen som varit arkiv (i rum 211 och 222). Rum 212 var ursprungligen slangtorn och skiljer sig från övriga utrymmen genom ett anspråkslösare utförande och synlig betonggjutning i stommen. Toaletter har inredning från omkring 1900-talets mitt och 1980-talet, generellt med kakel och klinkerklädda ytor. Vissa mindre utrymmen har plastmatta.

Våning 2

Våning 2. Sidokorridorerna markerade.

Förutom sessionssalarna och förmaket (vigselsrummet) fanns här ursprungligen i huvudsak kontorsrum för exempelvis borgmästare, rådman, stadsombudsman samt expediten och i det nordöstra rummet drätselkammarens sessionssal.

Sidokorridorerna på våning 2 (rum 317 och 317) har samma typ av golv som i huvudtrapphuset: svarta och vita plattor lagda i schackmönster. De vita plattorna är marmor och de svarta troligen diabas. Längs väggarna löper en svart fris. Golvlister är profilerade gråmålade. Väggarna är putsade målade vitt, förutom pilastrar i gult tegel med sandstenskapitäl invid trapphallen. Taket är plant vitmålat med gråmålade tvärgående stuckaturer. De fyra dörrarnas som leder in till sessionssalarna har dekorativt utskurna omfattningar i mörk ek lika som dörrbladens ek. Dörrarna som skiljer korridorerna från trapphusen i norr och söder är glasade pardörrar med segmentbågigt överljus. Mot trapphuset i mitten är det öppet. Dörrar med snickerier är målade ljusgrått. Korridoren får även ljus genom de stickbågiga fönstren mot öster.

Längs väggarna står lösa bänkar och stolar som sannolikt är ursprungliga möbler i byggnaden och ritade av Hellerström. I taket hänger dekorativa pendlar med glasglober, sannolikt också ursprungliga. På väggarna finns sentida hatthyllor.

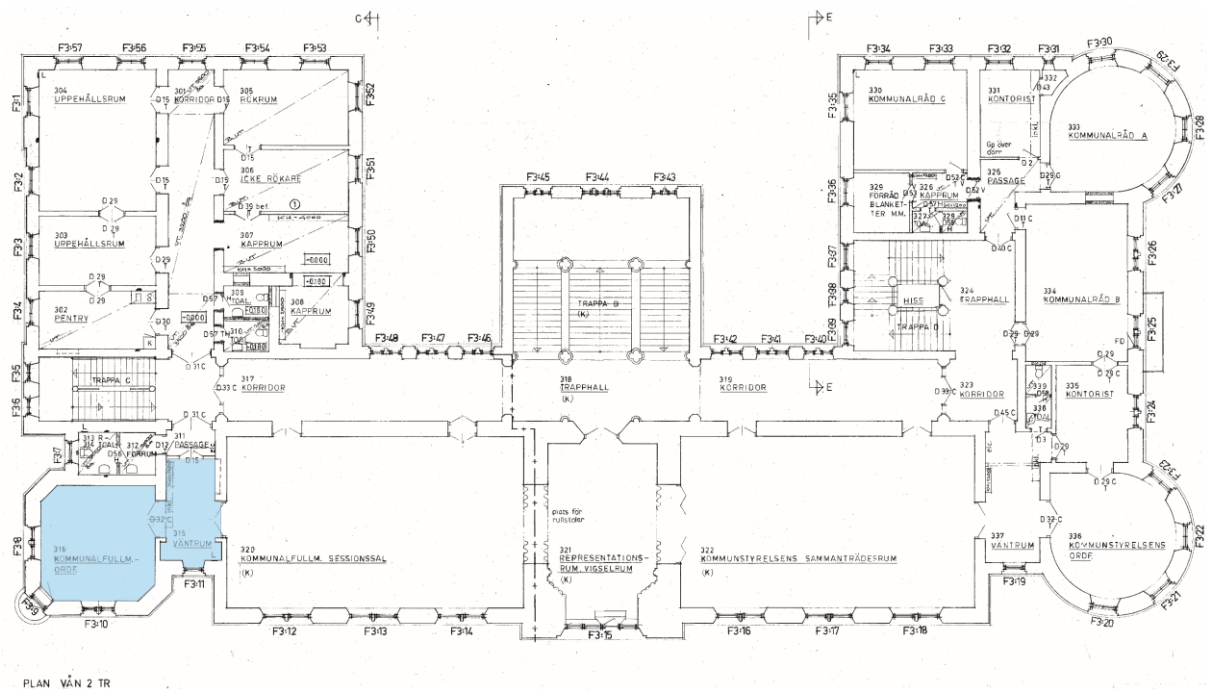
Korridor, vy mot norr.

Korridor, vy mot norr. Ekdörr leder till södra sessionssalen. Glasmålning av Tomas Nordbäck 1996

På våning 2 finns sessionssalarna och vigselrummet som beskrivits tidigare. Övriga utrymmen utgör i huvudsak kontor och förråd och finns i de båda flyglarna. De flesta rum har parkettgolv (av olika ålder), vitmålade väggar med ljusgråmålad spegelindelad väggpanel, taken är vitmålade och oftast kompletterade med akustikplattor. I de flesta rum finns stuckatur i mötet väggar och tak. I korridorer är vissa tak sänkta men originaltak med stuckaturer kan finnas kvar under takskivorna. I vissa rum är takstuckaturerna rikligare och bildar mönster eller tvärgående "bjälkar" i taken. Dock är det oklart om dessa mönsterbildande stuckaturer är original. Dörrarna in till varje rum är liksom på övriga våningsplan spegeldörrar med profilerade lister, dessa liksom dörrtrycken är original, ibland kompletterat med nya låskistor. Dörrar är antingen enkla eller pardörrar. Nya dörrar som satts in där rum delas av är kopior av de äldre. Fönstren sitter i djupa panelklädda nischer. Våningsplanets stickbågiga fönster utmärker sig invändigt genom omsorgsfullt utformade fönsterfodren som följer stickbågarna. I många av rummen finns dekorativa takarmaturer som kan vara original. Toaletter har moderniserats, generellt med släta dörrar samt kakel- och klinkerklädda ytor.

Rum med riklig stuckatur är i huvudsak de södra och norra gavelrummen inklusive de fyra tornrummen. De södra rummen inklusive tornrummen var från början tillägnade rådman och borgmästare med expedition, och utmärker sig även genom att väggpanelerna är högre än generellt i kontorsutrymmena. Också dörrarna har dekorativt utsmyckade dörromfattningar med utskurna detaljer. De norra gavelrummen var ursprungligen drätselkammarens sessionssal, expedition och rum för ordförande. Samtliga dessa rum har bevarad planlösning men dörrsättning kan ha ändrats.

Våning 2. Kommunfullmäktiges ordförandes rum 316 markerat.

Även i kommunfullmäktige ordförandes rum (316) är vägghälsningen högre och stukturen utformad som gråmålad bjälkar vilande på konsoler. I detta rum är färgsättningen enligt muntlig uppgift återställd till ursprunglig. Vägghälsningen och den höga pardörren är målade i två grå nyanser. Dörrömfattningen är gråmålad och dekorativt utformad likt kolonner med bas, kapitäl och överstycke. Stuckatur, taklist och fönstersnickrier i en grågrön mörkare nyans än i övriga rum. Golvet är täckt med fiskbensparkett som kan vara original. Vänttrummet utanför kommunfullmäktiges ordförandes rum är färgsatt på samma sätt. Här finns stuckatur längs taket. Från vänttrummet leder en hög pardörr av omålad ek in till sessionssalen. Även denna dörr har dekorativ gråmålad ömfattning. Parkettgolvet i vänttrummet är sammanhängande med kommunfullmäktiges ordförandes golv. I båda rummen finns dekorativa takarmaturer som kan vara original.

Kommunfullmäktiges ordförandes rum 316.

Väntrum mellan kommunfullmäktiges ordförandes rum 316 (nordvästra tornet) och norra sessionssalen.

Kommunstyrelsens ordförandes rum 336 (sydvästra tornet).

Rum 304 i den norra flygeln. Tidigare drätselkammarens sessionssal. På den svartvita bilden notera bland annat tapeter och brädgolv, vilka ej är synliga i dag.

Våning 3

På våningsplanet fanns ursprungligen kontorsrum, ritsal, arkiv och läktare. Sessionssalarnas och vigselrummets övre delar tar upp en stor del av våningsplanet.

I dag finns i norra och södra flyglarna liksom på våning 1 och 2 i huvudsak kontor. I mitten av våningsplanet finns teknikutrymmen och förråd, dessa utrymmen har förändrats mycket sedan ursprunget både till ytskikt, funktion och planlösning.

Rum 408 i den norra flygeln med stuckatur och originalfönster.

De flesta kontorsrummen i flyglarna har parkettgolv (av olika ålder), vitmålade väggar med ljusgråmålad spegelindlad väggpanel på nedre delen av väggarna, vitmålade tak oftast kompletterade med akustikplattor. I många rum finns stuckatur i mötet väggar och tak. Färgsättningen på väggpanelerna varierar något. Dörrarna in till varje rum är spegeldörrar med profilerade lister, dessa liksom dörrtrycken är original, ibland kompletterat med nya låskistor. Dörrar är antingen enkla eller pardörrar. Nya dörrar som satts in där rum delas upp är kopior av de äldre. Fönstren sitter i djupa panelklädda nischer.

Exempel på kontorsrum i den södra flygeln samt rum 435 i det sydöstra tornet.

Öppning mellan rum 443 och övre delen av den södra sessionssalen. Höger: Vid teknikutrymmen.

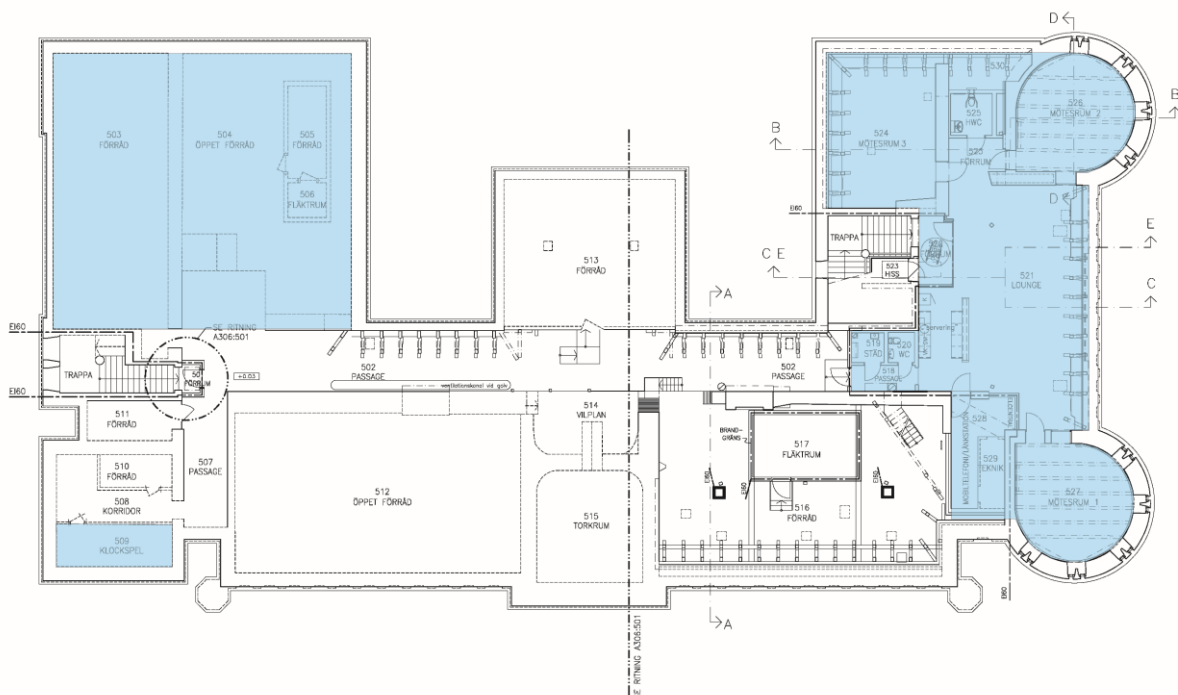
Rum 442 i det sydvästra tornet.

Längs med norra sessionssalen, där det ursprungligen var åhörarläktare, finns i dag ett teknikutrymme. Ytskikt och teknik är sentida. Golvet inklätt med skivor, det är oklart om äldre eller ursprungliga läktare finns under skivorna. Här finns också en pärlspontsklädd lucka till väggklockan i sessionssalen. De spetsbågiga öppningarna flankerade med gjutjärnskolonner är öppna in till sessionssalen. I anslutning finns även teknikutrymmen för ventilation och nuvarande lokal för klockspel sedan det flyttades från tornet på 1970-talet. I golven finns luckor för åtkomst till ovasidan av huvudtrapphusets valv. Rummen i korridoren längs södra sessionssalen har nya ytskikt och planlösning. En vägg döljer helt de stickbågiga öppningarna mot sessionssalen.

Klocktornet

Klocktornet har inte varit tillgängligt på grund av pågående byggarbeten.

Vindsvåning

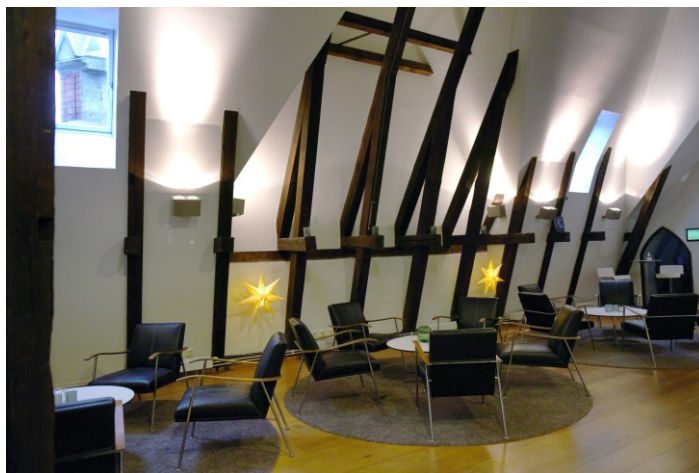

Vänster: Utrymme för byggnadens värmesystem markerat (i övre vänstra hörnet). Rum med f.d. klockspel markerat (i nedre vänstra hörnet). Höger: Södra delen med nyrinredda konferenslokaler markerat.

Våningsplanet nås både via den norra och via den södra trappan. Vinden är bortsett från den södra delen ett utrymme som huvudsakligen använts och fortsatt används som förråd. Här finns rester av byggnadens tidigare värmesystem samt i det nordvästra tornet ett utrymme för tidigare klockspelet. Värmesystemet är ersatt med vattenburen fjärrvärme och styrning av klockspelet har flyttats till våning 3. Från vinden har man även förbindelse med klocktornets trappa som är utförd i trä.

Vindsgolvet är klätt med tegel och takstolen är av sågat fyrkantsvirke, båda delarna högst sannolikt original. Även underbrädningen är sågat virke. I det nordvästra tornet är taket öppet och takstolen synlig.

I södra delen är sedan 2008 inrett mötesrum och tillhörande servering, städförråd och WC. Lokalerna har putsade vitmålade väggar. Taket är klätt med skivor. Delar av takstolens stråvor är synliga. Takfönster är nya. Golvet är klätt med ny ekparkett och släta golvlistor. Mot vardera tornrummet finns en muröppning från loungen, i övrigt är det sparsmakade nya glasdörrar i svarta ramar eller svartmålade trädörrar.

Nyinredd konferenslokal.

Konstruktion för äldre värmesystem samt sentida installationer.

Tegelgolv och takstol. Tidigare rum för klockringning.

Källare

I källarvåningen fanns från början uppvärmnings- och ventilationsapparater som skulle förse rådhuset med värme och friskluft, för detta ändamål valdes en kombinerad ång- och varmluftsinstallation. Ångpannorna sänktes ner under källargolvet i stora järncisterner. Pannorna kunde regleras från parterrvåningen. I nuläget innehåller källaren generellt en stor mängd sentida rördragningar för värme och ventilation och används i övrigt som förråd. Planlösningen är bevarad liksom vissa dörrar och elcentraler.

Man når källarvåningen via en betonggjuten trappa i norra delen av huset. Det har funnits ytterligare åtminstone en trappa ner till källaren men den är igensatt. Källaren finns under hela byggnaden och består av många små rum med betonggjutna golv och väggar. Väggar är vitmålade och har spår av brädformen från gjutningen, golvet är grått. Taket är vitmålade, delvis putsade tunnvalv delvis betongbalkar. Det är mycket lågt till tak, endast i ett rum i norra delen är det full takhöjd. I rummet finns teknisk utrustning men har möjligen ursprungligen varit en del av pannrummet. Här finns en ornamenterad gjutjärnskolonn målad med silverfärg.

Under den södra utvändiga trappan finns ett källarutrymme med putsade tegelvalv.

Trappa i norra delen av rådhuset till källaren samt exempel på valv i källaren.

Norra delen av rådhusets källare, exempel på valv.

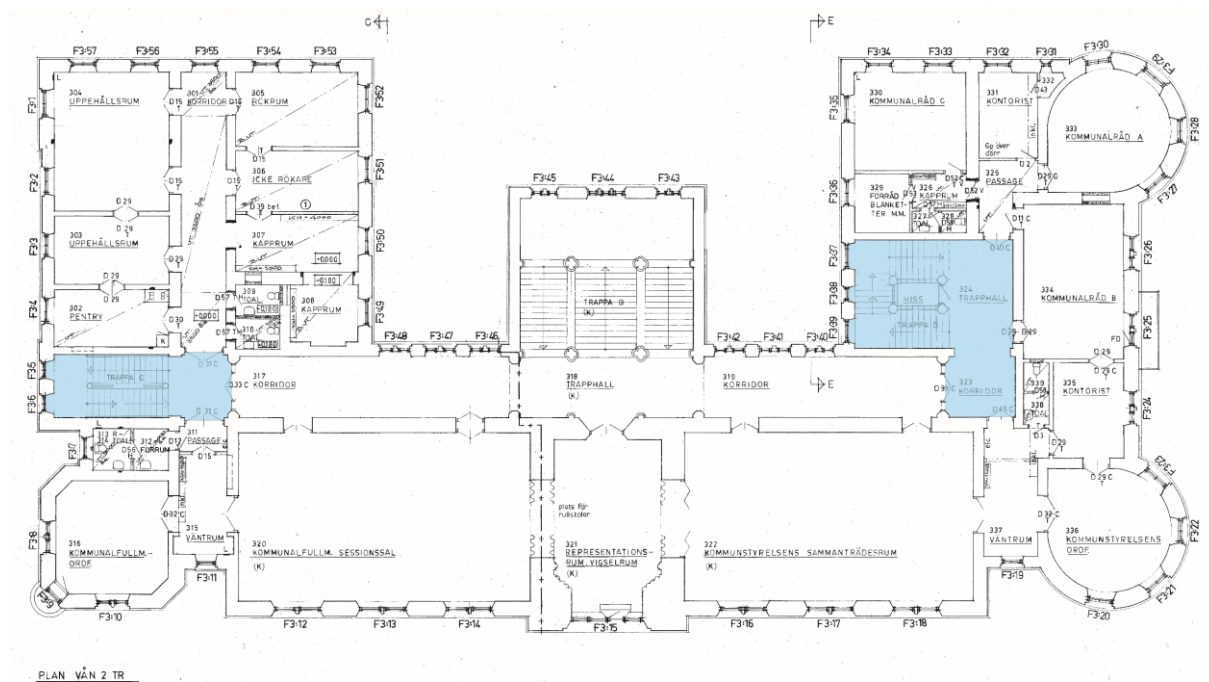

Sentida installationer i källaren och exempel på äldre bevarad utrustning.

Utrymme under den utvändiga södra trappan. Renoverades 2020.

Norra trapphuset med trapphallar

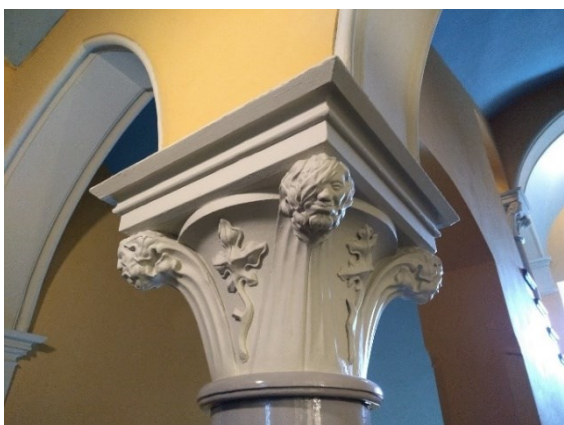

Norra trapphuset markerat till vänster i bild (här som exempel på våning 2).

Trapphuset och trapphallarna är i samma material och färgsättning som det södra trapphuset. Trappan leder från parterrvåningen upp till vindsvåningen. Det är en tvåarmad trappa med trappsteg av kalkstensblock med profilerad stegnos. Vilplan är liksom trapphallarnas golv täckta med mönsterlagda terrazzoplattor i gråa nyanser (lika som korridorerna på våning 1). Golvlister är profilerade. Räcket är dekorativt järnräcke målat ljusgrått med handledare av trä, även mot väggen finns handledare av trä. På varje trappavsats finns en gjutjärnskolonn med bas och kapitäl. Kapitälerna är dekorerade med akantusblad och maskaroner. Maskaronerna byter skepnad på varje våningsplan men även på en och samma kolonn. Stjärnvalven är målade ljusblått, valvbågar är målade ljusgrått och har profilerade vederlag. Väggar är målade ljusgult. Fönstren på respektive vilplan är av olika utseende, samtliga original med dekorativa vred eller spanjoletter. Dörrarna som leder in till våningsplanen är pardörrar av trä med glas i de övre speglarna samt överljus. På våningsplan 1 tr. upp är överljusen större. Dörrarna är original har samma dekorativa utförande som är genomgående i rådhuset. I våningsplan mot parterrvåningen finns en svartmålad järngrind.

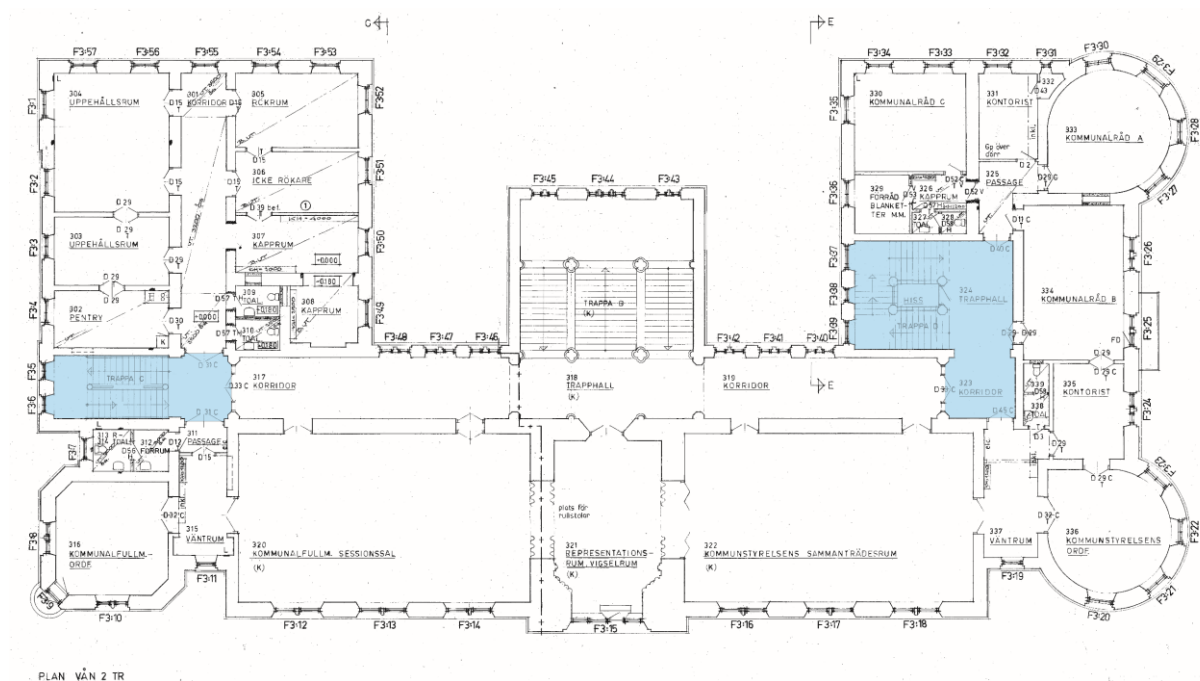
Norra trapphuset med exempel på trapphall och kapitäl.

Norra trapphuset exempel på kapitäl.

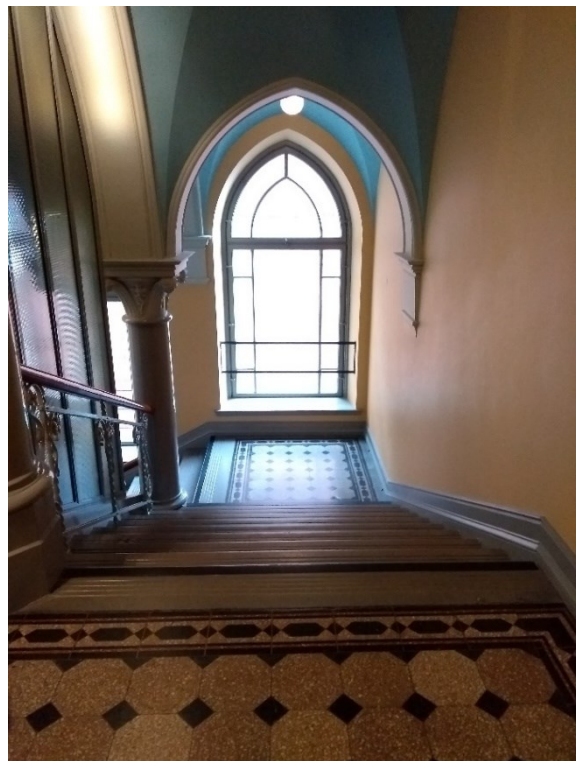
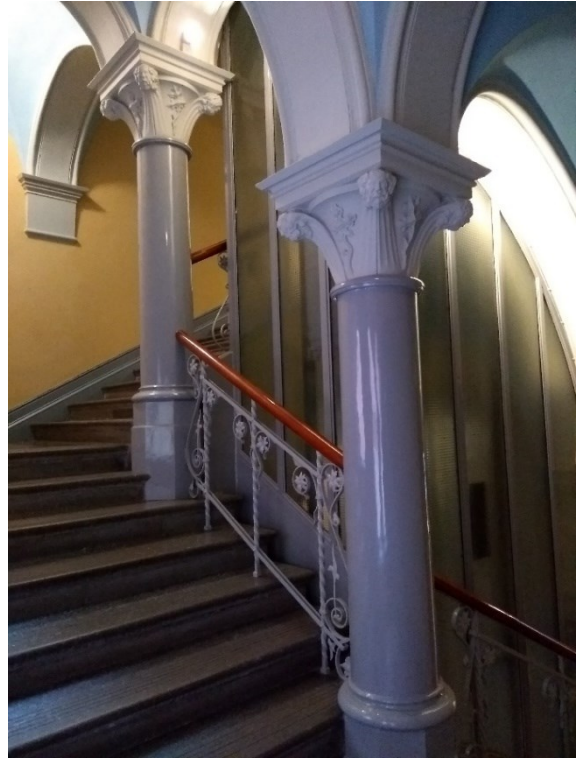
Södra trapphuset med trapphallar

Södra trapphuset markerat till höger i bild (här som exempel på våning 2).

Trapphuset och trapphallarna är i samma material och färgsättning som det norra trapphuset. Trappan leder från våning 1 tr. upp till vindsvåningen, hissen går även ner till parterrvåningen. Det är en trearmad trappa med hisschakt. Hissen är insatt på 1970-talet. Trappstegen är av kalkstensblock med profilerad stegnos. Vilplan är liksom trapphallarnas golv täckta med mönsterlagda terrazzoplattor i gråa nyanser (lika som korridorerna på våning 1 tr. upp). Golvlister är profilerade. Räckets är dekorativt järnräcke målat ljusgrått och med handledare av trä, även mot väggen finns handledare av trä. På varje trappavsats finns en gjutjärnskolonn med bas och kapitäl. Kapitälerna är dekorerade med akantusblad och maskaroner. Maskaronerna byter skepnad på varje våningsplan men även på en och samma kolonn. Stjärnvalven är målade ljusblått, valvbågar är målade ljusgrått och har profilerade vederlag. Väggar är målade ljusgult. Fönstren på respektive vilplan är av olika typer, samtliga original med dekorativa vred eller spanjoletter.

Trapphallarna är större än i den norra trappan. Taken är plana och försedda med stuckatur och målade ljusblått. Väggarna är gulmålade. Dörrarna som leder in till kontorsrummen är pardörrar av trä. Dörrarna som avgränsar korridorerna där sessionssalarna ligger (våning 2) är istället med glas i de övre speglarna samt överljus. Dörrarna är original har samma dekorativa utförande som är genomgående i rådhuset. På våning 2 tillkom ett glasparti 1999.

Trappa och trapphall våning 3. Terrazzogolv och gjutjärnspelare. Notera hisschaktet mitt i trappan.

Våning 2. Ovan: Trapphall med tillkommet dörrparti i glas.

Dörr och glasparti mellan norra trapphuset och den centrala korridoren utanför sessionssalarna.

Uppmärksamhet på värdefulla delar

Korridorerna på våning 1 och 2. Korridorerna är välbevarade i sin planlösning samt uppbyggnad med målade tak, golvmaterial, fönstersättning samt dörrar som leder in till rum längs korridorerna.

Norra och södra trapphusen med trapphallar. Dessa är välbevarade i sin planlösning samt uppbyggnad med målade tak, golvmaterial, trappor av kalksten med dekorativa järnräcken, gjutjärnskolonner med kapitäl, fönstersättning samt dörrar som leder in till korridorerna och olika rum. I södra trapphuset har tillkommit hiss vilket medfört att vestibulen på våning 1 ändrats något till sin planlösning och dörrsättning.

Rum 315 (ursprungligen expedition nu väntrum) och rum 316 (ursprungligen stadsfullmäktiges sekreterare nu kommunalfullmäktiges ordförande). Rum med bevarad planlösning, påkostad stuckatur och snickerier. Från rummen har man direkt ingång till den norra sessionssalen (tidigare stadsfullmäktiges sessionssal).

Vindsvåningen. I den del som fungerat som byggnadens värmesystem finns värdefulla delar och detaljer liksom rummet som varifrån klockringningen sköttes. Vinden innehåller även synliga delar av ursprunglig stomme som takstol samt tegelgolv.

Klocktornet. Klocktornet är enligt byggnadens vård- och underhållsplan (Tyréns 2021) värdefulla detaljer i både stomme, dörrar och inskriptioner.

Källaren. Planlösning och gjuten stomme är bevarade.

Kulturhistorisk värdebeskrivning

Denna värdebeskrivning för byggnadsminnet Helsingborgs rådhus har upprättats av Carita Melchert och Lena Hector, Kulturen, på uppdrag av Länsstyrelsen Skåne. Byggnaden förklarades som byggnadsminne 1967 enligt kulturmiljölagen kap 3. Värdebeskrivningen är baserad på Riksantikvarieämbetets Plattform Kulturhistorisk värdering och urval från 2015. I denna definieras kulturhistoriskt värde på följande sätt:

Kulturhistoriskt värde består i de möjligheter materiella och immateriella företeelser kan ge vad gäller att inhämta och förmedla kunskaper om och förståelse av olika skeenden och sammanhang – samt därigenom människors livsvillkor i skilda tider, inklusive de förhållanden som råder idag.

Kulturhistoriskt sammanhang

Industrialismen innebar en radikal förändring av samhället med nya förhållanden av teknisk, ekonomisk, social och politisk betydelse. Ståndsriksdagens upplösning, kommunalförordningarna 1862 och det framväxande urbana samhället ställde krav på en ny stadsförvaltning och en fungerande administrativ struktur. Rådhusen var byggnader med stor samhällelig status och deras placering och utformning utgjorde en markering av detta förhållande. Placeringen av rådhus har lång kontinuitet vid stadens centrala torg, ett mönster som även är det samma runt om i Europa. Rådhusen var oftast helt friliggande, något som förstärker karaktären av monumentalbyggnad och de försågs ofta med torn och klockor. De samtida arkitektoniska stilidealerna, eklektisk medeltidsromantisk stil med tegel, torn, tinnar och klocktorn, men även det sena 1800-talets intressen av storstilad representation betonades.

Tekniska innovationer, järnvägen och utbyggnaden av hamnen lade grunden för industrialismens utveckling i Helsingborg under 1800-talet. Uppförandet av rådhuset sammanfaller med den tid då Helsingborgs stad tar en ny form – omdaning från en tidigare relativt oansenlig småstad till en industriell storstad. Rikedomar hos de framgångsrika industrimännen, köpmännen och bankerna omsattes i bland annat ståtliga byggnader runt Stortorget samt längs Drottninggatan och Järnvägsgatan.

Kommunalhus eller rådhus vid det sena 1800-talet skulle vara stadens dominanta arkitektoniska manifestation, ibland med palatsliknande ideal och hög prestige som förebild – ortens främsta byggnadsverk (vid sidan av kyrkan) – och precis så blev det nya rådhuset en symbol för staden Helsingborgs välstånd och framåtanda. I den nya byggnaden skulle det finnas plats för rådhus, lokaler för stadsförvaltningen, arkiv och expedition samt även för polis- och brandkår.

Möjlighet till kunskap och förståelse

Helsingborgs rådhus står som en stark symbol över stadens industriella framgångar, förvaltningsbyggande samt den tidstypiska historiserande arkitekturstilen som var förhärskande vid förra sekelskiftet.

Tekniska innovationer, järnvägen och utbyggnaden av hamnen och inte minst ett starkt kapital gav förutsättningar för en blomstrande industri. Rådhusets monumentala utformning med påkostade materialval och rikt ornamenterade och historiserande arkitektur berättar om Helsingborgs expansiva period under 1800-talets slut. Genom sitt sammanhang i Helsingborg, läget i staden, byggnadssätt och arkitektonisk gestaltning samt interiöra utformning framstår rådhuset som utmärkande för det sena 1800-talets ideal i offentligt byggande, men även som en nyttobyggnad med olika funktioner.

Källmaterialet berättar om den långa planerings- och projekteringsprocessen i samband bygget av rådhuset med uttalade instruktioner att det nya rådhuset skulle "*överträffa alla privata hus i närheten*". Såväl övergripande planering som placering av rådhuset inom kvarteret som detaljer som val av byggnadsmaterial föranledde långdragna diskussioner och politiska överläggningar vilket visar att nya rådhuset var tidens främsta prestigebygge som involverade stora delar av maktens män.

Rådhusets arkitektur grundar sig i en rad influenser från olika delar av Europa - en historiserande blandstil med avstamp i nygotiken men även inslag av nystilar. Exteriörens tegelfasader med stora spetsbågiga masverksfönster med klöverornamentik och glasmålningar i lancetter, spetsbågiga portaler av kalksten är tydligt gotiska. Sydfasadens två runda torn med konformade tak med influenser av medeltida borgarkitektur och en barockinfluerad dubbel trappa vid södra fasadens entré. Den för tiden typiska arkitekturen domineras av det höga klocktornet. Interiört representerar trapphus och sessionssalar båda olika delar av en nygotik som var vanligt förekommande i Europa under 1800-talets andra hälft. Invändiga dekormålerier och sessionssalarnas öppna takstolar för tankarna till medeltiden. De stora masverksfönstren med glasmålningar med historiska motiv är imponerande och välbevarade. Även dörrar och paneler i ek, golvmaterial av sten eller terrazzo är påkostade material som är representativa för tiden, i det sammanhang som rådhuset representerar som offentlig byggnad. Det sena 1800-talets arkitekturideal att använda äkta material som tegel och olika arter av natursten är tydligt representerat i rådhuset. Deras ytstruktur och färgskiftningar spelar en betydelsefull roll och det var även arkitektens intention att ge fasaden ett randigt uttryck. Kopplade fönster som stängs med vred eller spanjoletter var en modernitet för tiden, och finns givetvis i huset. Fönstrens former med mitt- och tvärpost är också typiska för 1890-talet, Exteriören och dessa delar av interiören är mycket välbevarade.

Byggnaden har sedan den uppfördes också utgjort stadens politiska centrum, vilket den gör än i dag. Invändigt är de påkostade sessionssalarna, vigselrummet och det centrala trapphuset de mest påfallande. De symboliserar både makten och arkitektoniska ideal vid tiden. Salarna i sin storlek,

utsmyckning men även de ursprungliga väggfasta bänkar liksom läktare avslöjar funktionen som sammanträdesrum och möjlighet till åskådare/lyssnande. Sessionssalarna är välbevarade i planlösning samt arkitektonisk gestaltning och används ännu för ungefär samma ändamål som ursprungligen. Även det centrala trapphuset med trapphall är mycket välbevarat i volym, material och utsmyckning som dekormålerier.

Planmässigt är byggnaden tydligt uppdelad mellan offentligt/publikt och mer verksamhetsmässiga utrymmen. Detta speglas tydligt i hur olika delar av byggnaden utformats – publika delar har generellt högt i tak, är rikt utsmyckade och har äkta material som ek, sten, tegel och glas medan andra delar är mer sparsmakade med färre material och färre dekorativa inslag. Hierarkier i tjänsteställning kunde avläsas i rummens storlek, utformning och placering. Personer med högre tjänsteställning fick större hörnrum, med framförallt mer monumentalt utformade dörrömfattningar, än normaltjänsterummen. Planlösningen är förhållandevis välbevarad och hierarkier genom rummens storlek kan ännu anas. Den fasta inredning som finns kvar är ritad av husets arkitekt Alfred Hellerström. Den är tung i trä och står i samklang med byggnadens arkitektur och karaktär.

Byggnaden har även lång tid under 1900-talet fungerat som både polis- och brandstation. Förståelsen om brandkår- och polisstation är inte längre tydliga eller avläsbara eftersom portar till brandbilsgaragen tagits bort, cellerna och rastgårdarna har förändrats och ytor som utgjorde poliskammare inte har några tydliga specifika kännetecken.

Kulturhistorisk helhet

Rådhuset manifesterar Helsingborgs expansiva historia under slutet av 1800-talet. Under en relativt kort tid utvecklas Helsingborg till en av Sveriges främsta industri- och sjöfartsstäder. Under 1870- till 1890-talen uppförs inte bara industrianläggningar och bostäder utan även en rad offentliga byggnader som lasarett 1878, barnsjukhus 1888, fattigvårds- och arbetsinrättning 1889, vattenverk 1885 samt flera skolor och en teater.

Genom kommunalförordningen 1862 ökade det lokala självstyret och ansvaret och kompetensen för gemensamma ordnings- och hushållsangelägenheter lades nu på kommunerna. Helsingborgs nya rådhus blev den rymliga förvaltningsbyggnaden som behövdes för alla de skilda verksamheter och funktioner som staden nu kom att ansvara för.

Arkitekten hade vid tiden för rådhusets uppförande generellt mycket stort inflytande som gestaltare av helheten och delarna – så var det även vid uppförandet av Helsingborgs rådhus. Arkitekten skulle forma bland annat byggnaden i sig med planlösning, fasader, interiör formgivning och inredning inklusive möbler och lampor. Dessa delar specialritades av Hellerström till rådhuset. Efter rådhusbygget blev

Alfred Hellerström stadsarkitekt i Helsingborg och hade stort inflytande över stadens arkitektoniska uttryck och gestaltning.

Rådhuset har ett mycket stort värde i stadsmiljön som ett av stadens viktigaste och mest igenkända landmärken på en väl framträdande plats i staden. Som helhet är rådhusets exteriör välbevarad. Den byggnad som stod färdig 1897 är i allt väsentligen den byggnad som går att se och uppleva än idag. Även interiören är välbevarad både vad gäller planlösning, material och utsmyckning framförallt i sessionssalarna, vigselrummet och det centrala trapphuset men även till viss mån i andra utrymmen. Rådhusets ursprungliga funktion som en plats för stadens förvaltning och styrande har kontinuitet fram till idag.

Kulturhistorisk relevans

Rådhuset ingår i en grupp offentliga byggnader uppförda i stadens regi. Rådhuset gavs också det innehåll som kommunalförordning 1862 förordade. Helsingborgs rådhus är kännetecknande för det sena 1800-talets arkitektur med influenser från olika medeltida stilar men även från andra rådhus eller stadshus i Europa. Helsingborgs rådhus särskiljer sig i Sverige och Skåne vid uppförandetiden genom sin monumentala och rikt påkostade exteriör med det höga klocktornet – även om rådhuset i Helsingborg med sitt dominerande torn var sinnebilden för europeiska arkitekter för hur en rådhusbyggnad såg ut just då. Många nya rådhus i svenska städer under kommande decennier skulle följa mönstret. Helsingborg inledde med sitt rådhusbygge en ny epok, då monumentalbyggnader av olika slag gärna försågs med torn. En period som skulle nå sin höjdpunkt i Stockholms stadshus. Interiörerna är även de påkostade och representativa för det sena 1800-talet med mörkt trä, historiserande ornamentik och schablonmålerier. I centrala staden gällde det att manifesteras det rika och blomstrande Helsingborgs storstadsambitioner.

Referenser

Arkiv

Länsstyrelsen i Skåne, Kulturmiljöenheten: Rapporter och övriga handlingar

Helsingborgs stad, bygglovsarkivet: Ritningar

Kulturmagasinet Helsingborg: Arkivstudie Ursprungliga fasadmaterial mm Rådhuset i Helsingborg Kv Rådhuset 3, 2003-04-04, handlingar

Helsingborgs stadsarkiv

Källor och litteratur

Arvastson, Karin och Hammarlund - Larsson, Cecilia. 2003. Offentlighetens materia. Kulturanalytiska perspektiv på kommunhus.

Blennow, Anna-Maria. 1990. Stadsarkitekternas epok 1870 - 1950: fyra porträtt: Peter Boisen, P L Håkansson, Fredrik Sundbärg och Frans Ekelund

Eriksson, Torkel. 1996. Rådhuset i Helsingborg. Byggnaden- konsten – människorna.

Eriksson, Eva. 1990. Den moderna stadens födelse. Svensk arkitektur 1890 - 1920.

Génétay, Cissela & Lindberg, Ulf. 2014. Plattform Kulturhistorisk värdering och urval [Elektronisk resurs]: grundläggande förhållningssätt för arbete med att definiera, värdera, prioritera och utveckla kulturarvet. Stockholm: Riksantikvarieämbetet

Gustavsson, Karin. 1998. En tvåsidig och mångsidig plats. Ingår i Stortorget – samlade essäer om Stortorget i Helsingborg. Kring Kärnan nr. 27.

Haas, Jonas. 1998. Alfred Hellerström: stadsarkitekt i Helsingborg: 1863 - 1931. C-uppsats Inst. för konst- och musikvetenskap, Lunds universitet.

Haas, Jonas. 1998. Frimurarlogens nya ordenshus vid Stortorget, Helsingborg 1889 - 90. En tydlig spricka mellan två arkitektgenerationer. Ingår i Stortorget – samlade essäer om Stortorget i Helsingborg. Kring Kärnan nr. 27.

Katzeff, Adam. 2003. Arkitekternas utställning. Ingår i Helsingborg och utställningen 1903. Kring Kärnan nr.32

Morting, Elenor (red.) (1983). Hus i Helsingborg 1850 - 1920: stadsväxt och förnyelse. Stockholm: Konsthögsk:s arkitekturskola

Paulsson, Gregor. 1950. Svensk stad. Liv och stil i svenska städer under 1800-talet. Del 1.

Rooth, Margith. 1995. Rådhusfejden i Helsingborg 1796 – 1798. Kring Kärnan nr 24

Ulfsparré, Anna Christina (red). 1992. Helsingborgs historia. VII:1. Befolkning, förvaltning, kommunal service. 1863 - 1971.

Ulfsparre, Anna Christina (red). 2005. Helsingborgs historia. VII:3 Stadsbild, stadsplanering och arkitektur. Helsingborgs bebyggelseutveckling 1863 - 1971.

Webb

Kulturmiljöprogram | Länsstyrelsen Skåne (lansstyrelsen.se)

Muntliga källor

Thomas Fritz, enhetschef Serviceenheten, Rådhuset Helsingborg

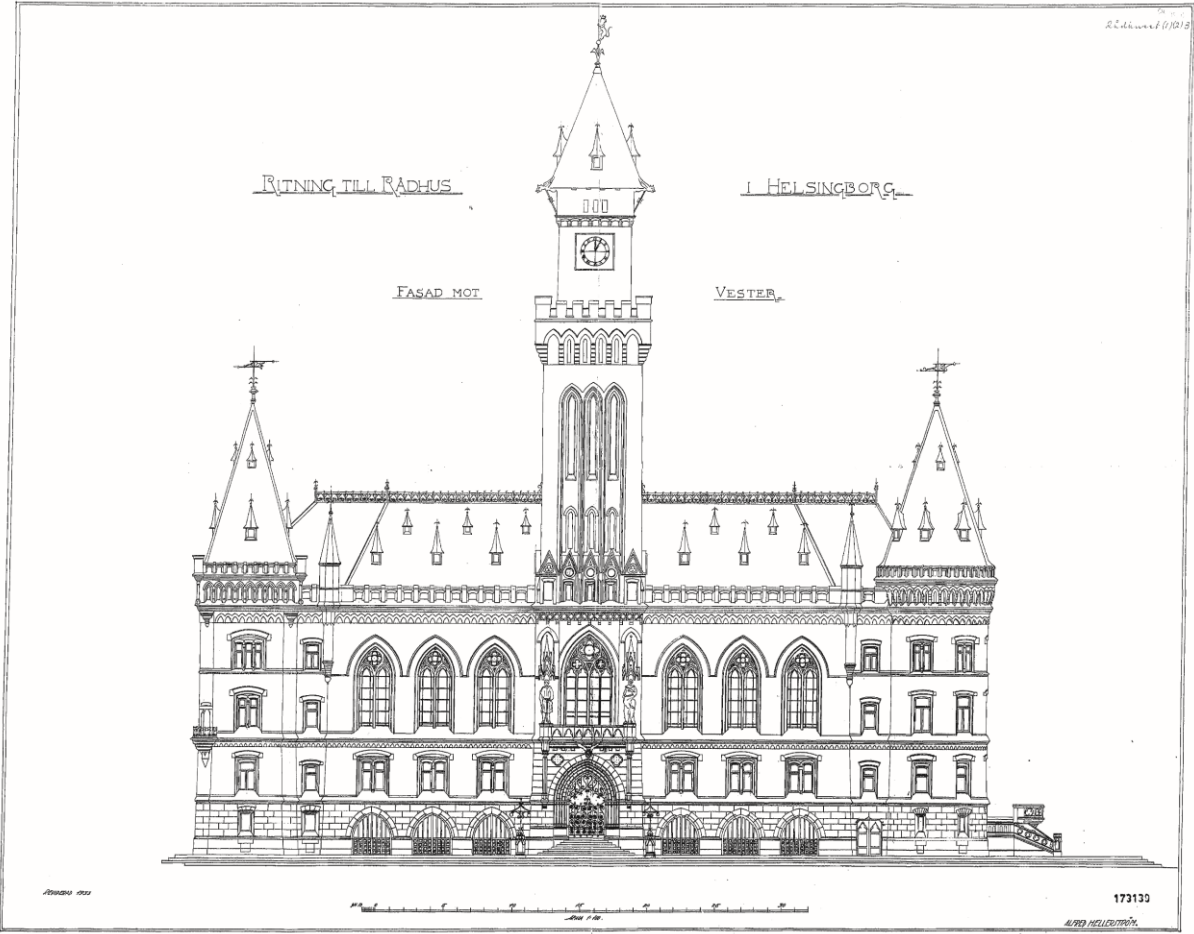
Bilaga 1, äldre ritningar

Bilaga 2, beslut om byggnadsminnesförklaring

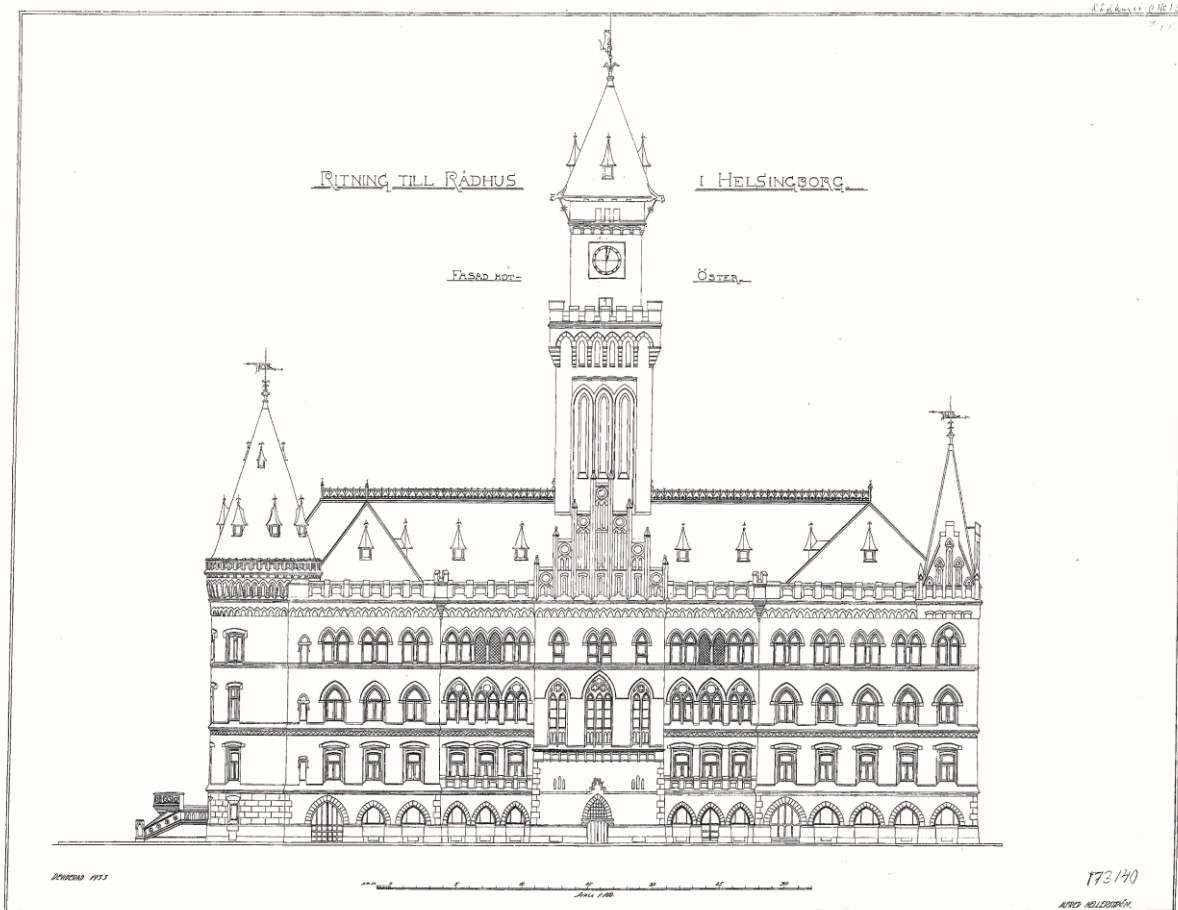
Bilaga 3, ritningar med rumsnumrering, ritningar från 1986, 2004 och 2008

Rumsfunktionerna är delvis ändrade sedan ritningarna upprättades.

Fasad- och planritningar, daterade 1933, antas i stort sett överensstämma med originalritningarna.

Fasadritning mot väster, 1933.

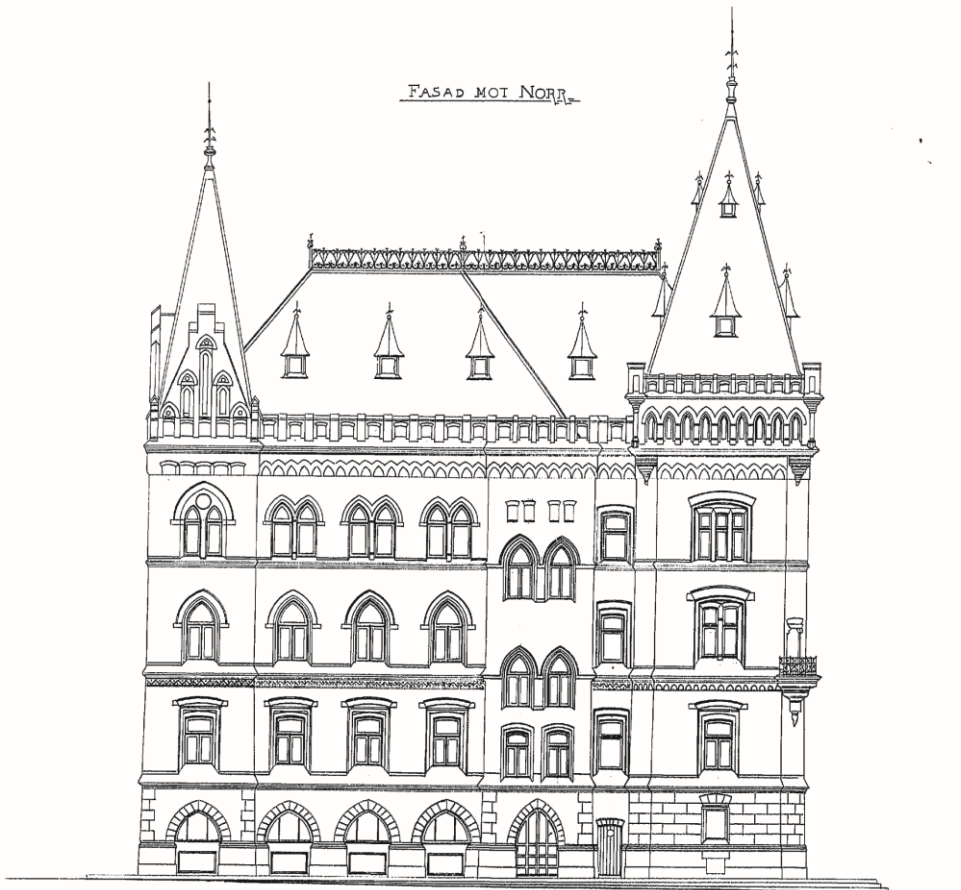
Fasadritning mot öster, 1933.

RITNING TILL RÅDHUS

I

HELSINGBORG

FASAD MOT NORR

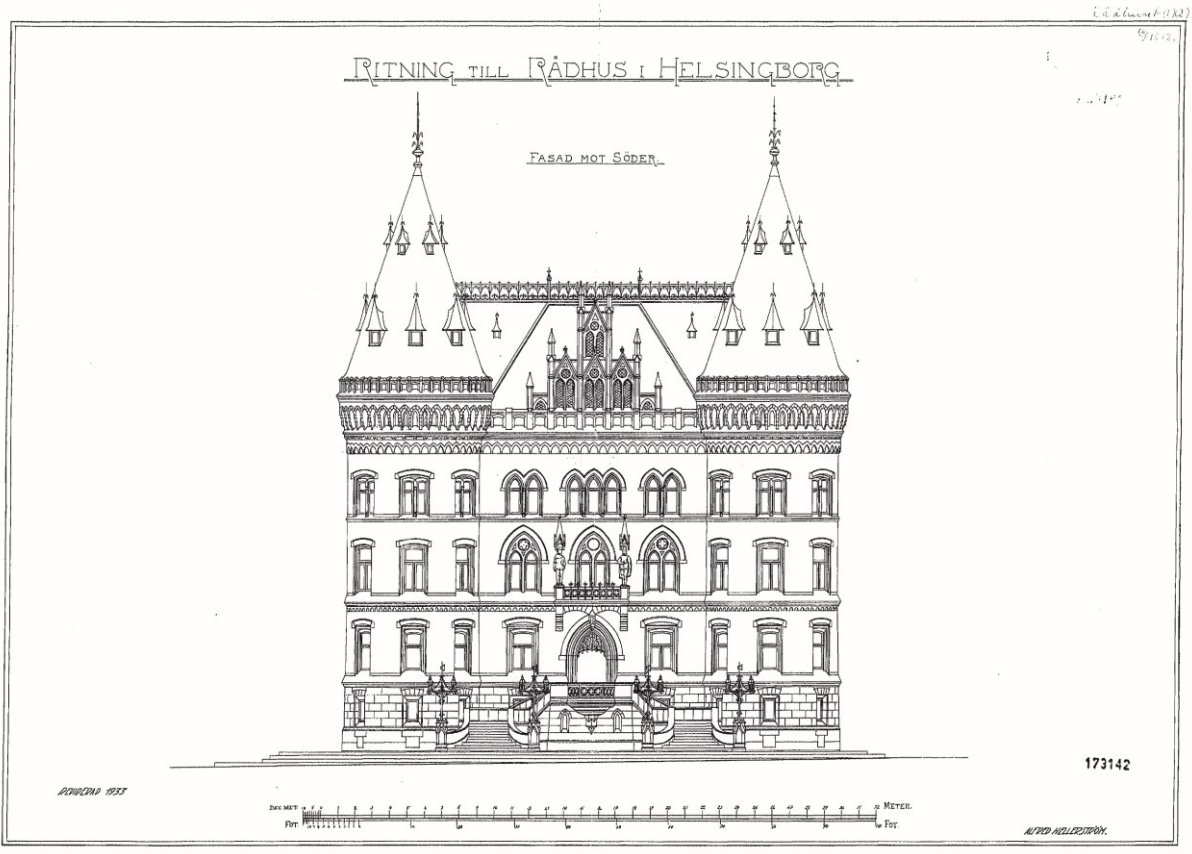
DEHNSON 1933

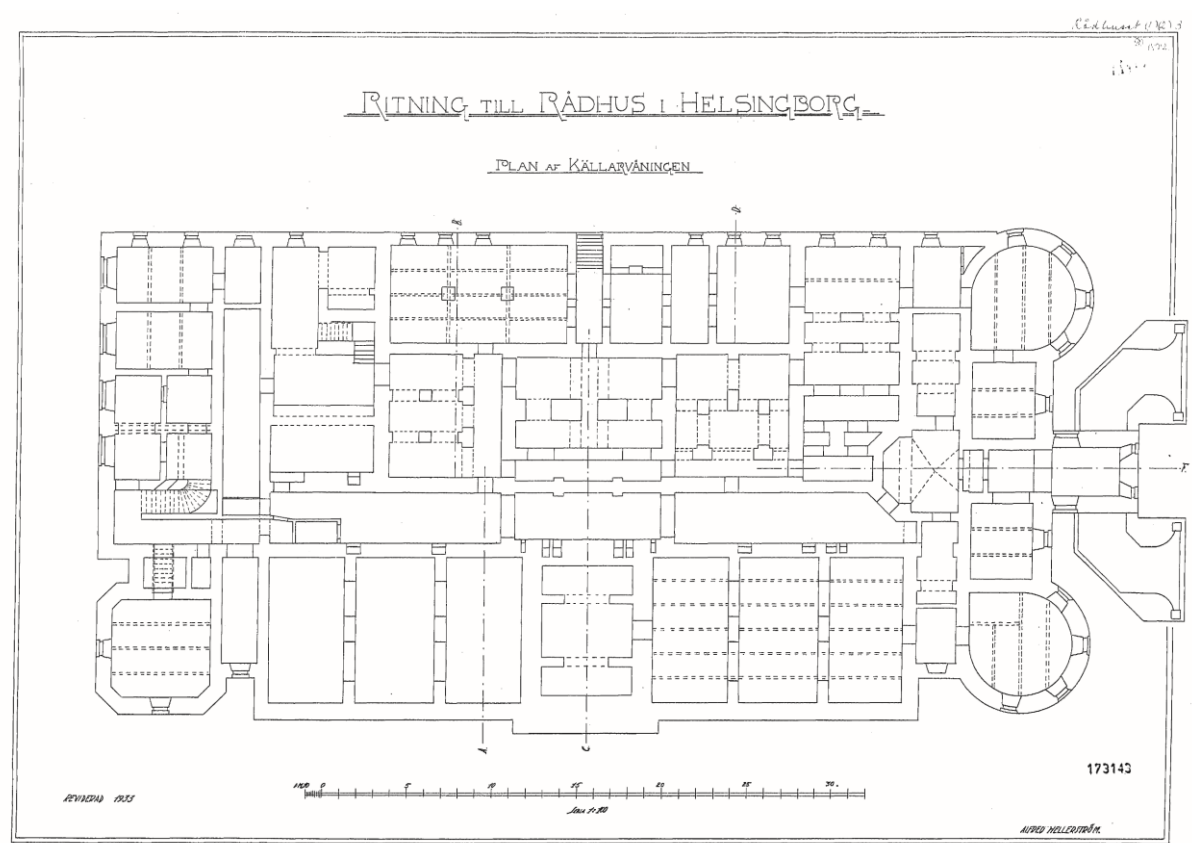
173141

ALFRED HELLERKÖV.

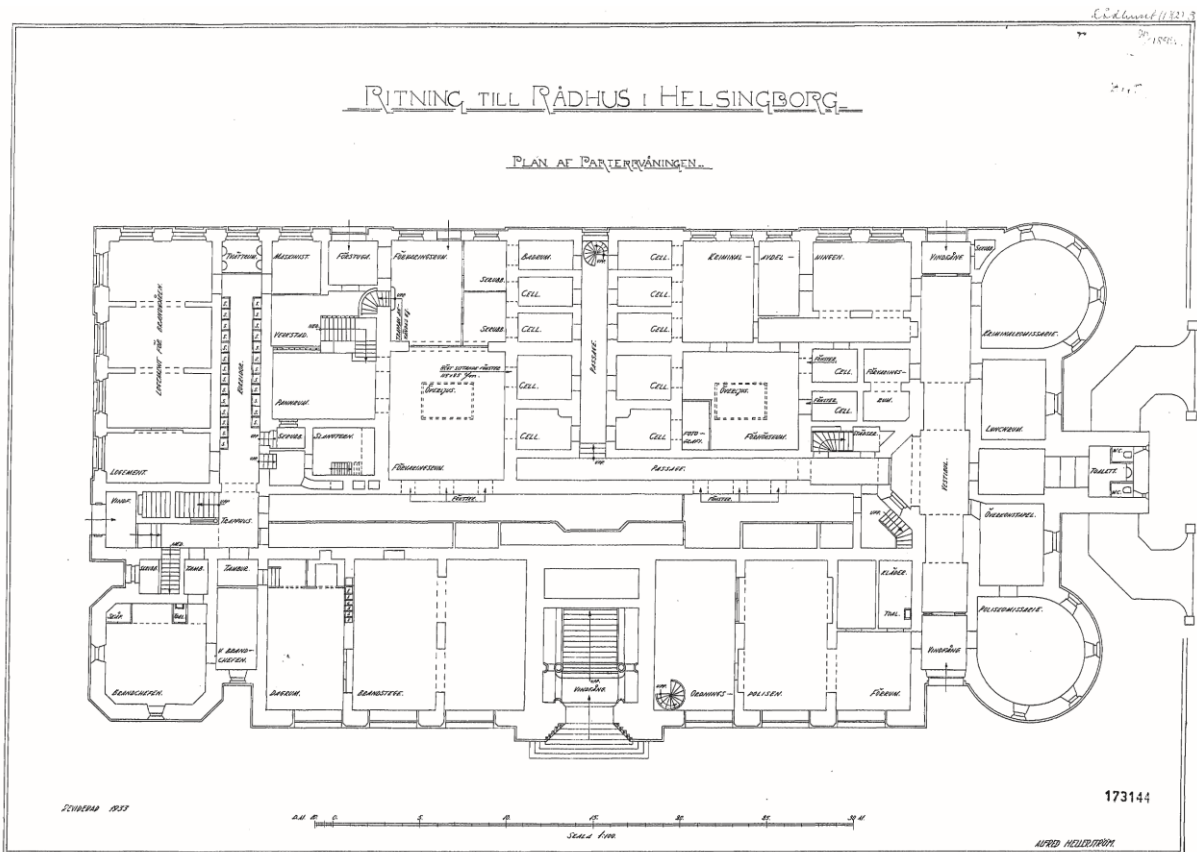
Fasadritning mot norr, 1933.

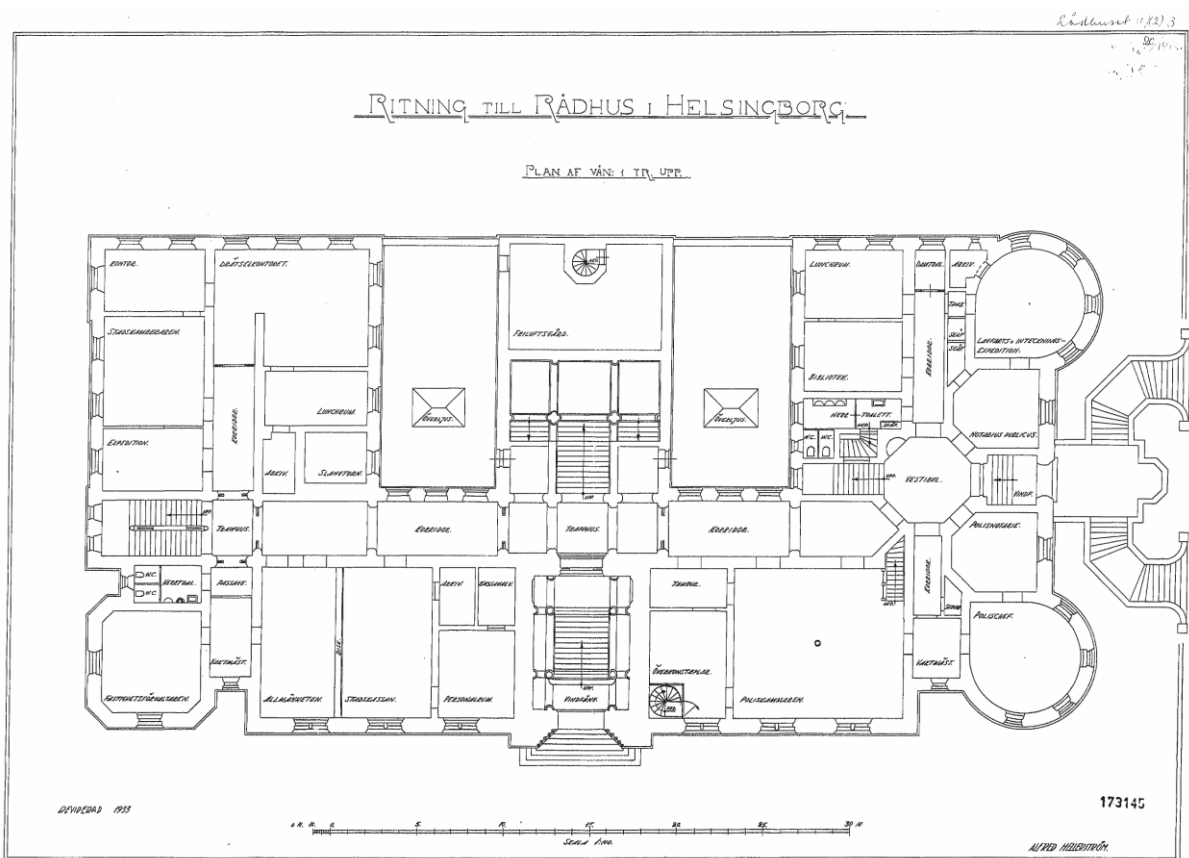
Fasadritning mot söder, 1933.

Planritning källare, 1933.

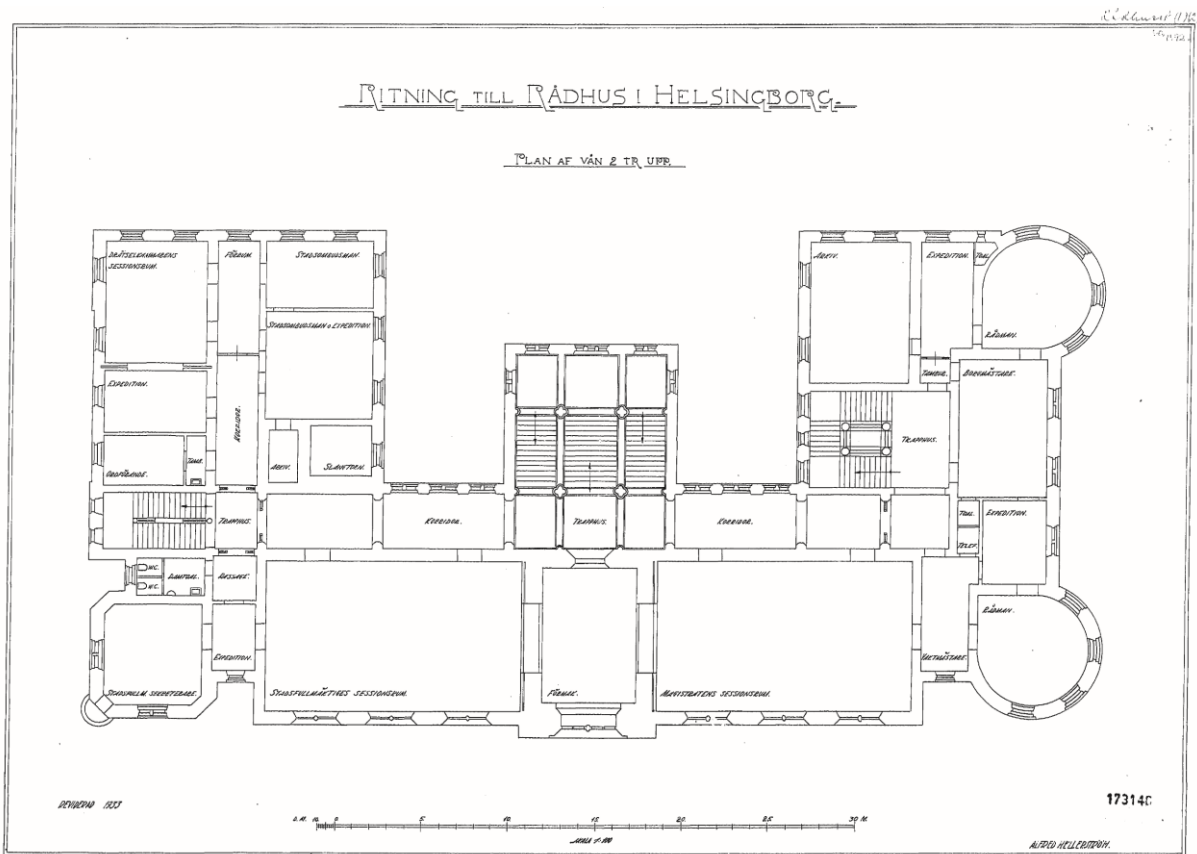

Planritning parterrevåning, bottenvåning, 1933.

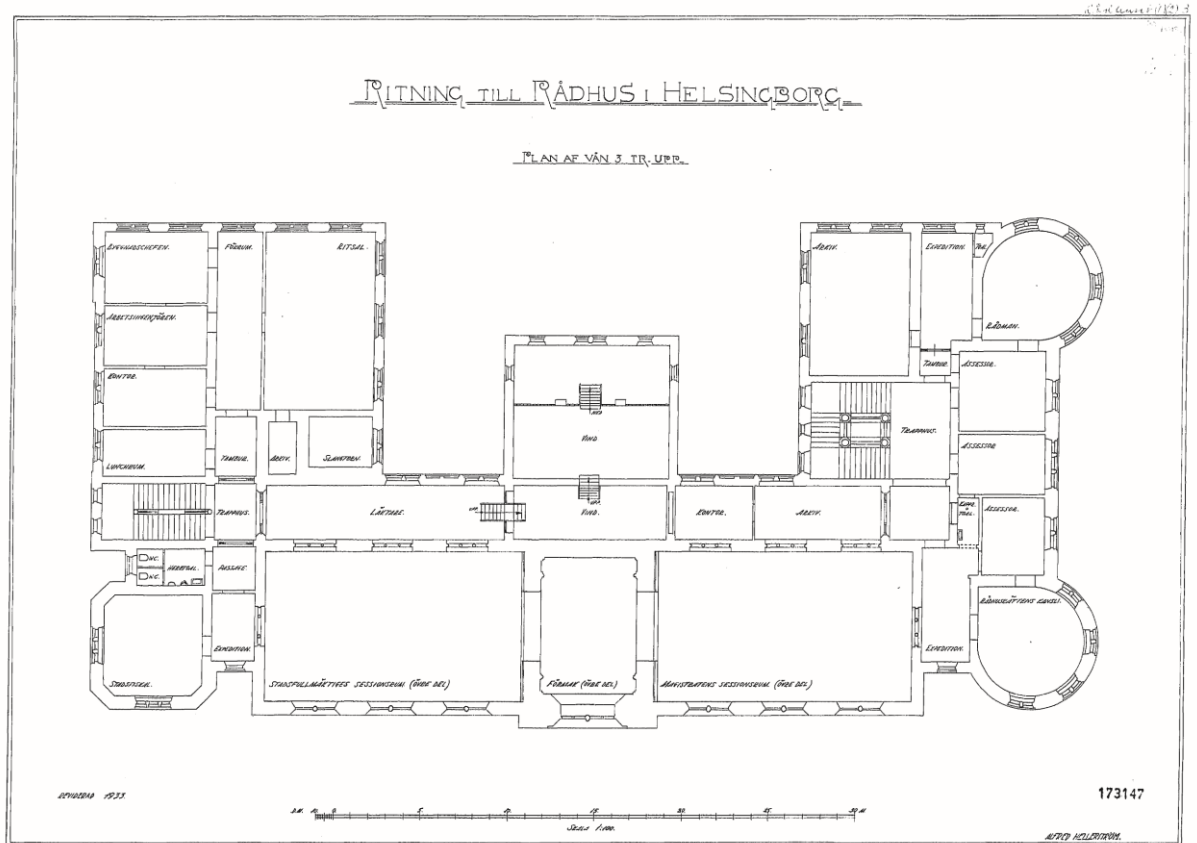

Planritning, våning 1, 1933.

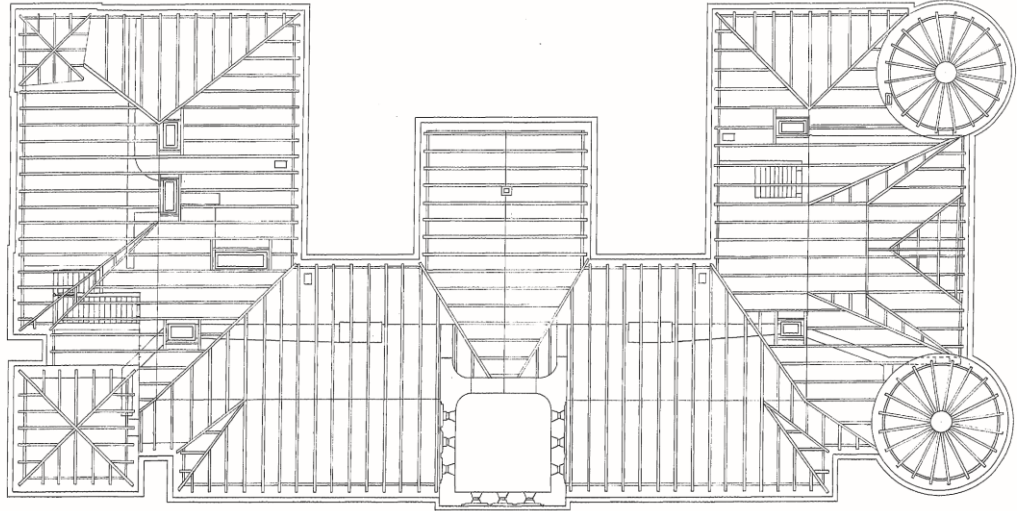
Planritning, våning 2, 1933.

Planritning, våning 3, 1933.

RITNING TILL RÅDHUS I HELSINGBORG

VINDPLAN

REINHOLD 1912

173140

ALFRED PERLBERG

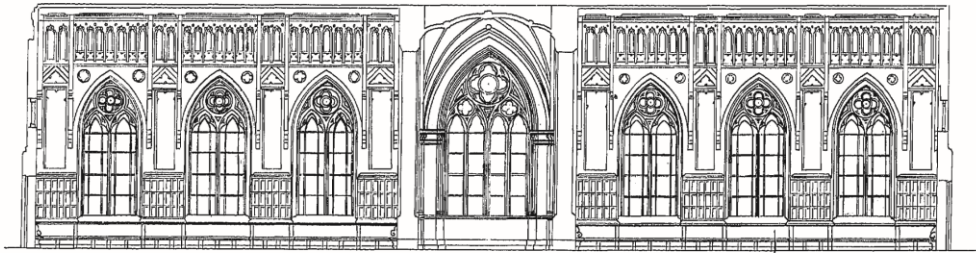
Planritning vindsvåning, 1933.

RITNING TILL RÅDHUS

I

HELSINGBORG

LÄNGD SEKTION AF STORA SALARNA.

SEKTION I A-B.

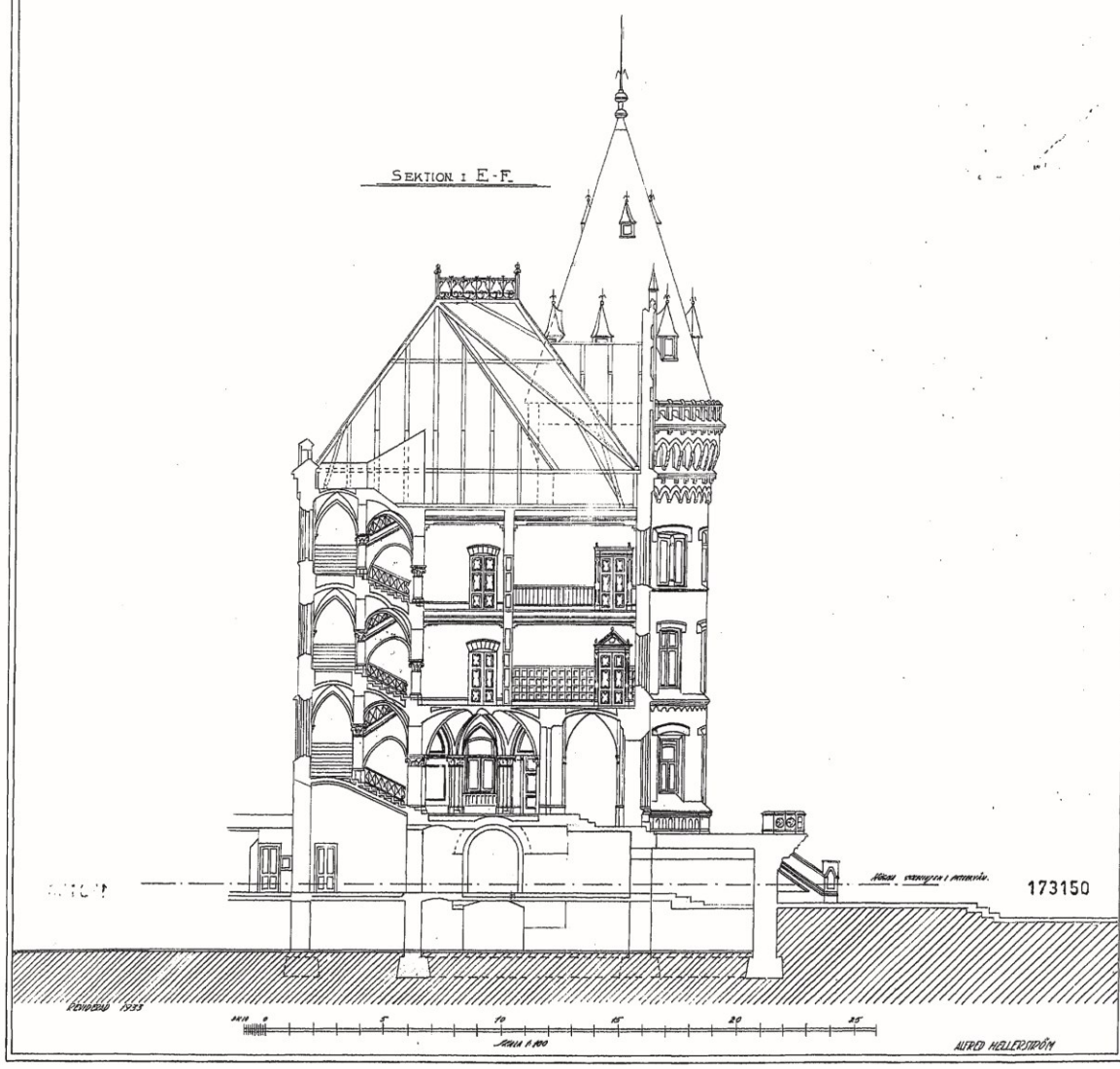

Längdsektion, stora salarna. 1933.

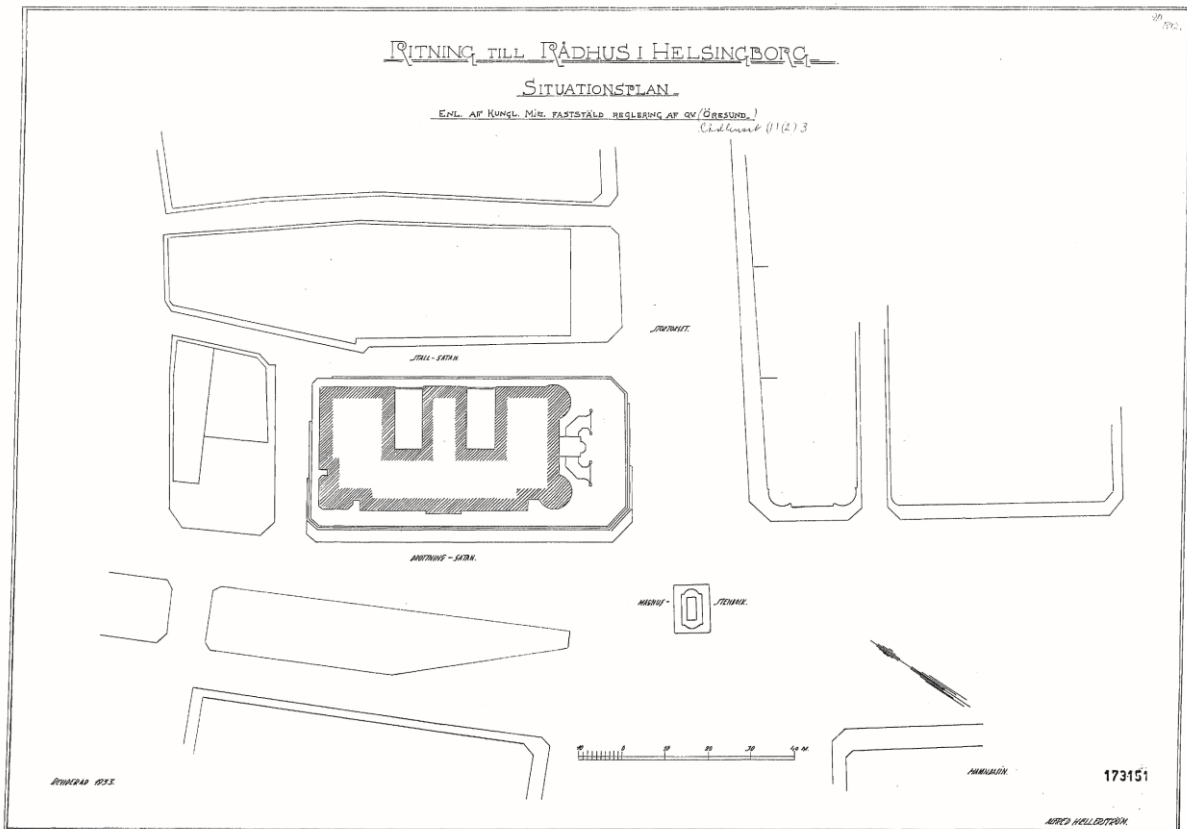
Rådhuset (1) K. 3
2. 1892.

RITNING TILL RÅDHUS
I
HELSINGBORG.

SEKTION I E-F.

Sektionsritning, 1933.

Situationsplan kvarter Husaren, 1933.

92
RIKSANTIKVARIERÄMBETET

Storgatan 41, STOCKHOLM Ö

I svarsskrivelse torde
dnr. B 10/67 öberopas.

Riksantikvariens beslut den 16 januari 1967 i ärende angående byggnadsminnesförklaring jämlikt lagen den 9 december 1960 om byggnadsminnen av Rådhuset på tomten nr 2 i kvarteret Rådhuset, Hälsingborg, Malmöhus län.

Sedan fråga väckts om att förklara Rådhuset för byggnadsminne har meddelande därom den 18 maj 1966 översänts till inskrivningsdomaren vid rådhusrätten i Hälsingborg, varjämte förslag till skyddsföreskrifter upprättats. Fastighetens ägare, Hälsingborgs stad, samt byggnadsnämnden i Hälsingborg har förklarat sig icke ha något att erinra mot en byggnadsminnesförklaring eller mot de föreslagna skyddsföreskrifterna.

Enär Rådhuset bevarar egenarten hos gången tids byggnadsskick och med hänsyn härtill är ätt anse såsom synnerligen märkligt samt under beaktande av vad i övrigt i ärendet förekommit, förklarar riksantikvariern, jämlikt 1 § lagen den 9 december 1960 om byggnadsminnen Rådhuset på tomten nr 2 i kvarteret Rådhuset i Hälsingborg för byggnadsminne.

I samband härmed meddelar riksantikvariern jämlikt 2 § nämnda lag följande skyddsföreskrifter:

1. Byggnaden må ej utan riksantikvariens samtycke rivas eller till sitt yttre ombyggas eller förändras.
2. I byggnadens inre må ej utan riksantikvariens samtycke trapphallen, magistratens sessionssal samt vigselrummet (Stenbockssalen) ombyggas eller bli föremål för väsentlig förändring.
3. Byggnaden skall ägnas för dess bestånd erforderligt löpande underhåll.

Den som icke åtnöjes med detta riksantikvariens beslut äger att däri söka ändring genom besvär, vilka skall ställas till Konungen och ingivas eller med posten insändas till Kungl. Ecklesiastikdepartementet. Vid äventyr av talans förlust skall besvären ha inkommit till nämnda departement inom tre veckors tid från det klaganden fick del av beslutet, del-

givningsdagen oräknad. Menighet, som klagar, äger fem veckors besvärstid från delfäendet.

RIKSANTIKVARIAMÄRKNING

Sven B Jansson
Sven B Jansson

Per-Olof Westlund
Per-Olof Westlund

ad 10/67
Ink. 10/3-67

Att såvitt härstäddes förda diarier utvisa, besvär över.....
Detta beslut ..... Icke
intill denna dag hit inkommit, betygar, Stockholm i ecklesiastik-
departementet den *19.6.7*
Utan avgift ..... Ex officio.

Liquid af Björkén
Registrator

ecklesiastikdepartementet

RIKSANTIKVARIAMÄRKNING

B

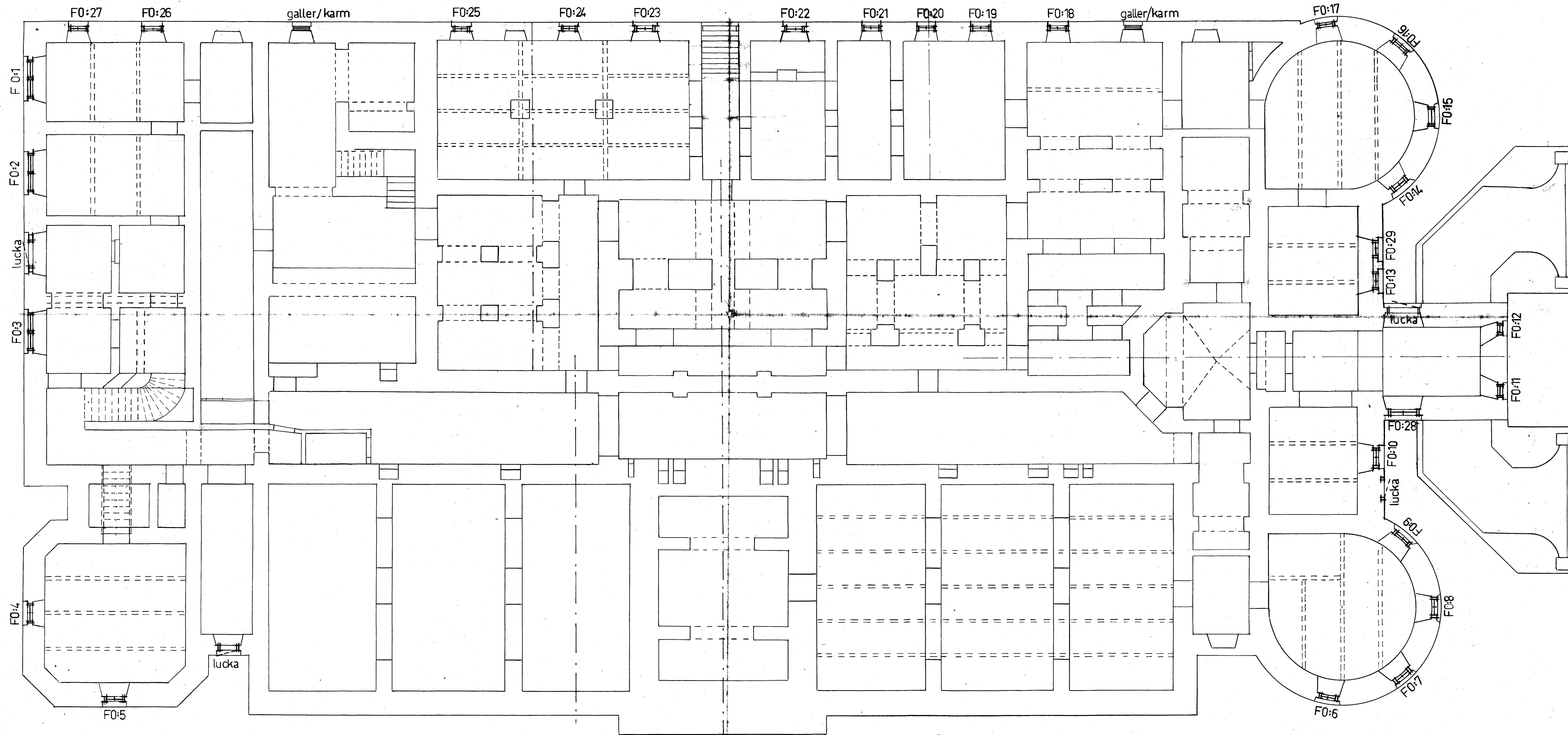
FÖREDRAGEN

DEN..... *20.3.1967*

BESLUT: *Skipes i regirhet*

Kopie till ministeriumsdirektören

EXP. 4. 11. 1967

PLAN KÄLLARVÅNING

HELINGSBORGSKONTOR			
HUSBYGGNADSAVDELNINGEN TEL 042/10 50 00			
RÅDHUSET I HELINGSBORG			
UTBYTE/RENÖVERING FÖNSTER			
PLAN KÄLLARVÅNING			
RITAD KN	GRANSKAD	SKALA 1:100	REV
HELINGSBORG 1986-09-18	RITN. NR A1		

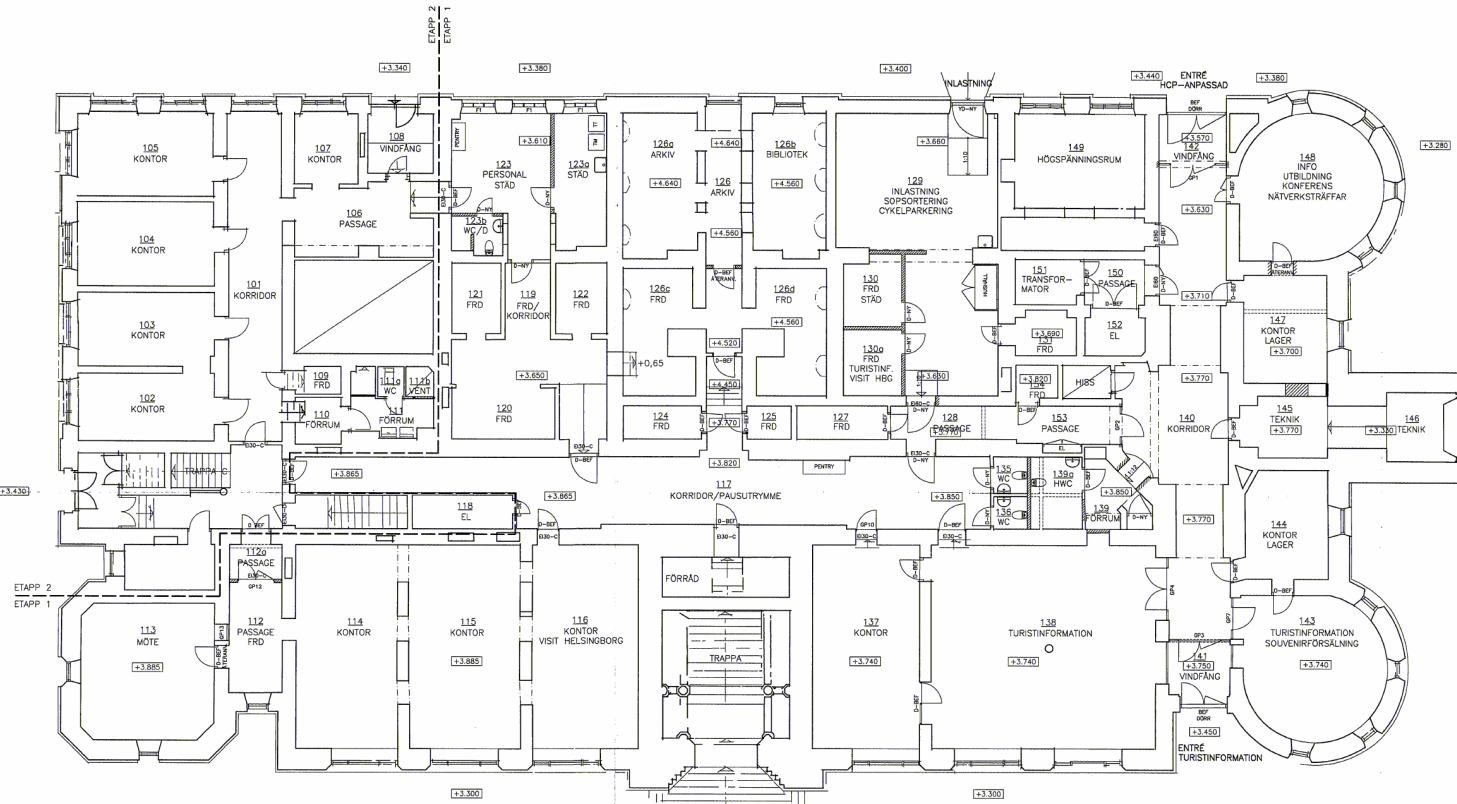

FÖRESKRIFTER

Alla mått skall kontrolleras på plats

FÖRKLARINGAR

- Igenmurad bef öppning
- Ny öppning i bef mur
- Rivning

STROBIGNÄS/INTINET
2004-09-22

KÄRNFASTIGHETER

PL	KÄRNFASTIGHETER	TEL 042-107920	FAX 042-107920
BYGG-FAST AB	TEL 042-162810	FAX 042-163861	
WIKERSTAL ARK	TEL 042-194850	FAX 042-184433	
K	TEL	FAX	
VVS SNECO	THEORIS	TEL 042-381319	FAX 042-381399
E	SNECO	THEORIS	TEL 042-381303 FAX 042-381399

RELATIONSHANDLING

RÅDHUSET, HELSINGBORG

WIKERSTAL ARKITEKTER AB
BÄTHINGGATAN 13, 251 01 HELSINGBORG - TEL 042-194850, FAX 184433

PROJEKT NR	KONSULT	TITEL	
91986	LC	ANSVARIG	EW
DATUM	2004-09-10	ANSVARIG	EW
PLAN	1		

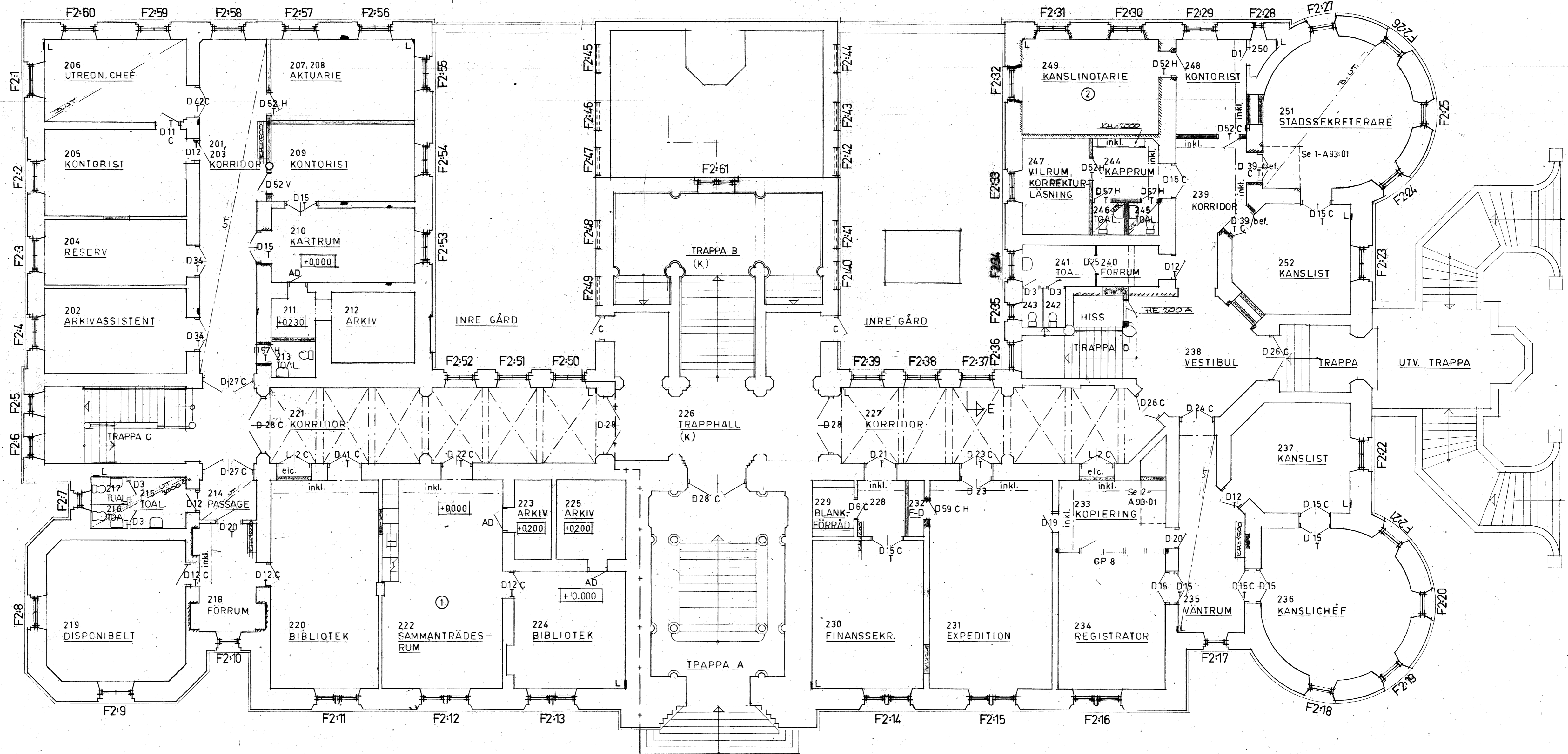
SKALA	1:100 / A1	NUMMER	A305:101	BEY
	1:200 / A3			

b4 2003-0534
dl 30 04-0476

Arkitekt: Wikerstal Arkitekter AB, Box 100, SE-251 01 Helsingborg, Tel: 042-194850, Fax: 184433

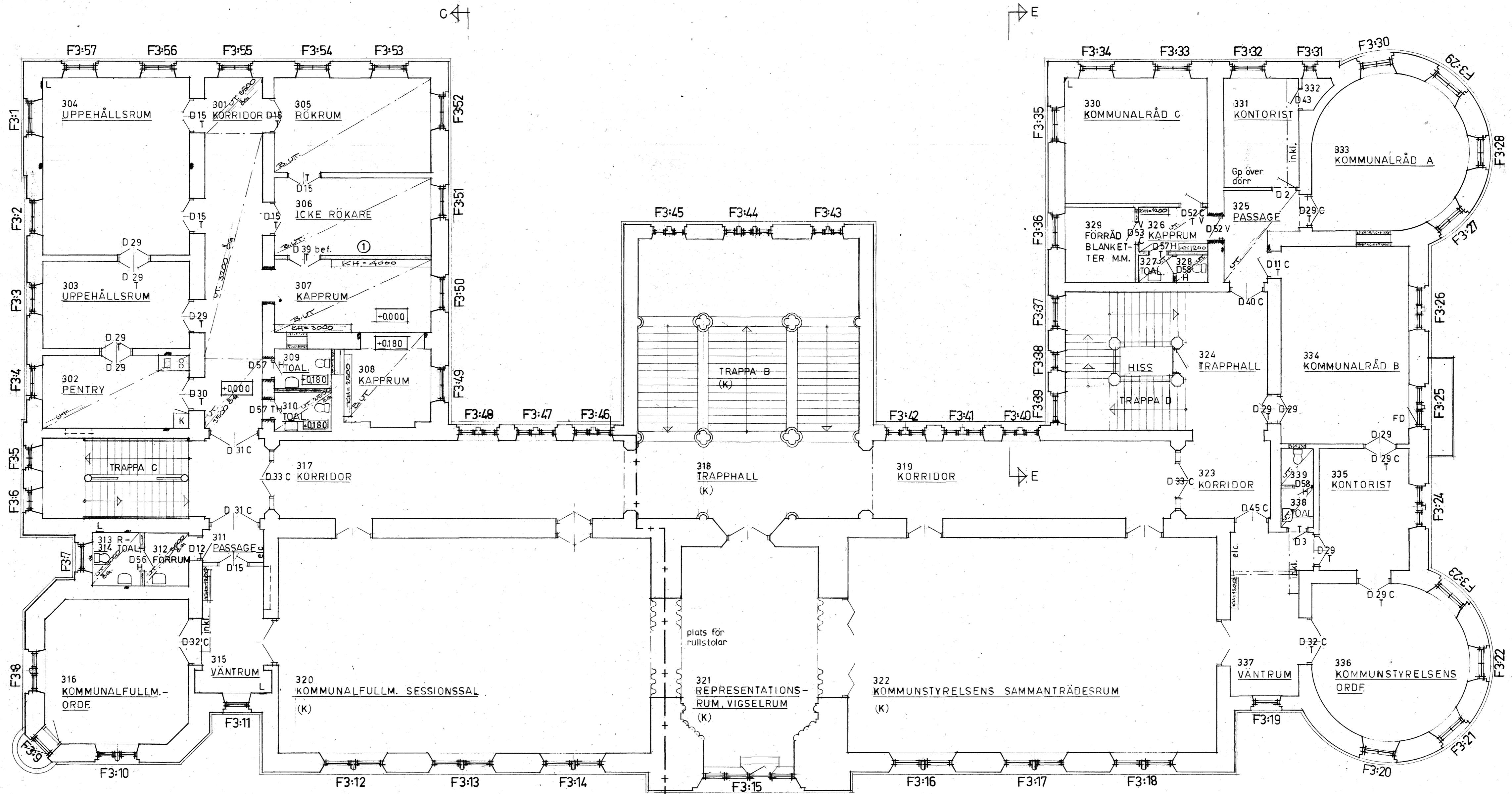
FIL: 031007AK

PLAN VÅN 1 TR

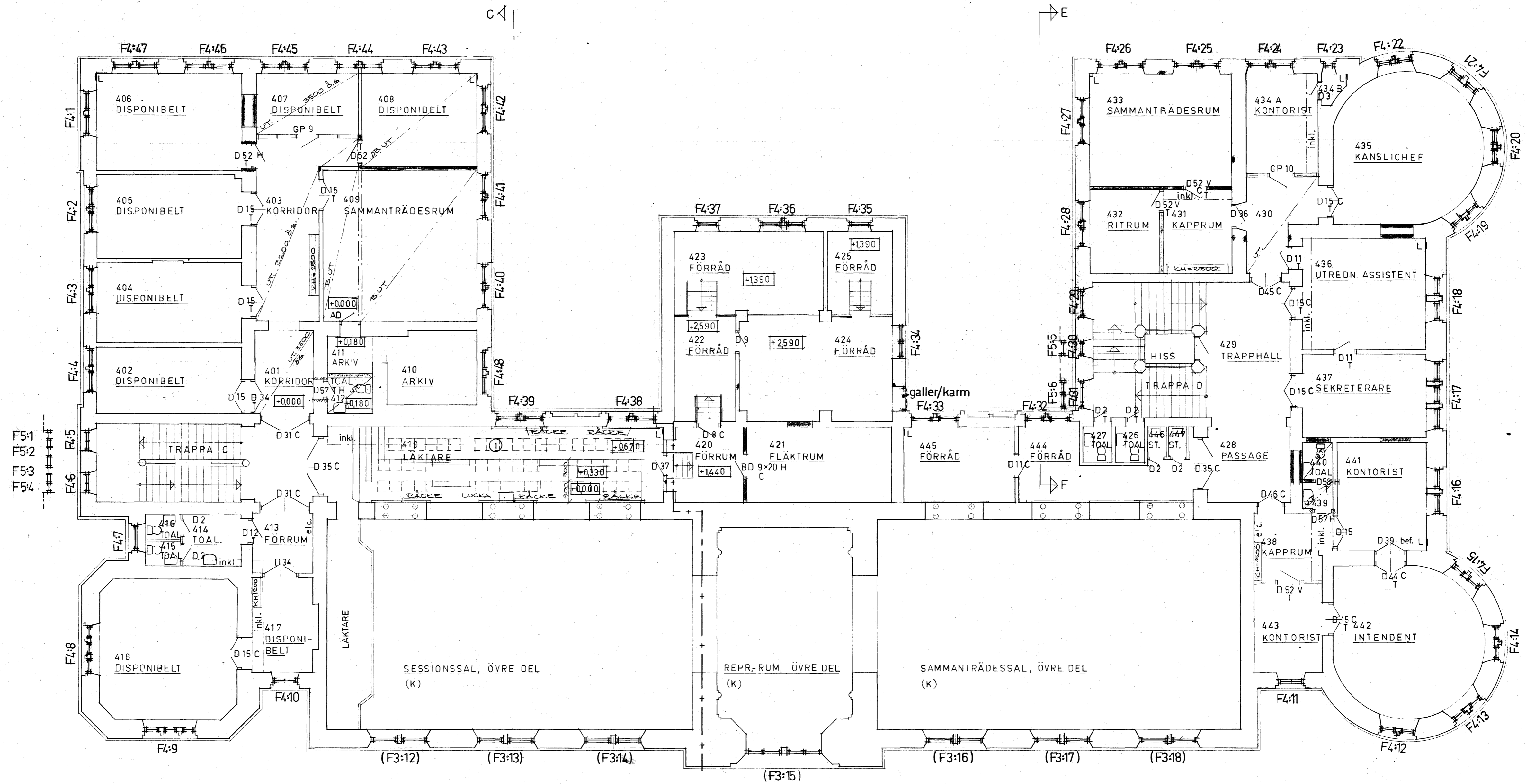
HELSINGBORGS FASTIGHETSKONTOR		
HUSBYGGNADSAVDELNINGEN TEL 042/40 50 00		
RÅDHUSET I HELSINGBORG		
UTBYTE/RENÖVERING FÖNSTER		
PLAN VÅN 1 TRAPPA		
RITAD KN.	GRANSKAD	SKALA 1:100
HELSINGBORG	RITN. NR	REV
1986-09-18		A3

A 0214-138

PLAN VÅN 2 TR

HELSINGBORGS FASTIGHETSKONTOR		
HUSBYGGNADSAVDELNINGEN TEL 042/10 50 00		
RÅDHUSET I HELSINGBORG		
UTBYTE/RENOVERING FÖNSTER		
PLAN VÅN 2 TRAPPOR		
RITAD KN.	GRANSKAD	SKALA 1:100
HELSINGBORG	RITN. NR 1986-09-18	REV A4

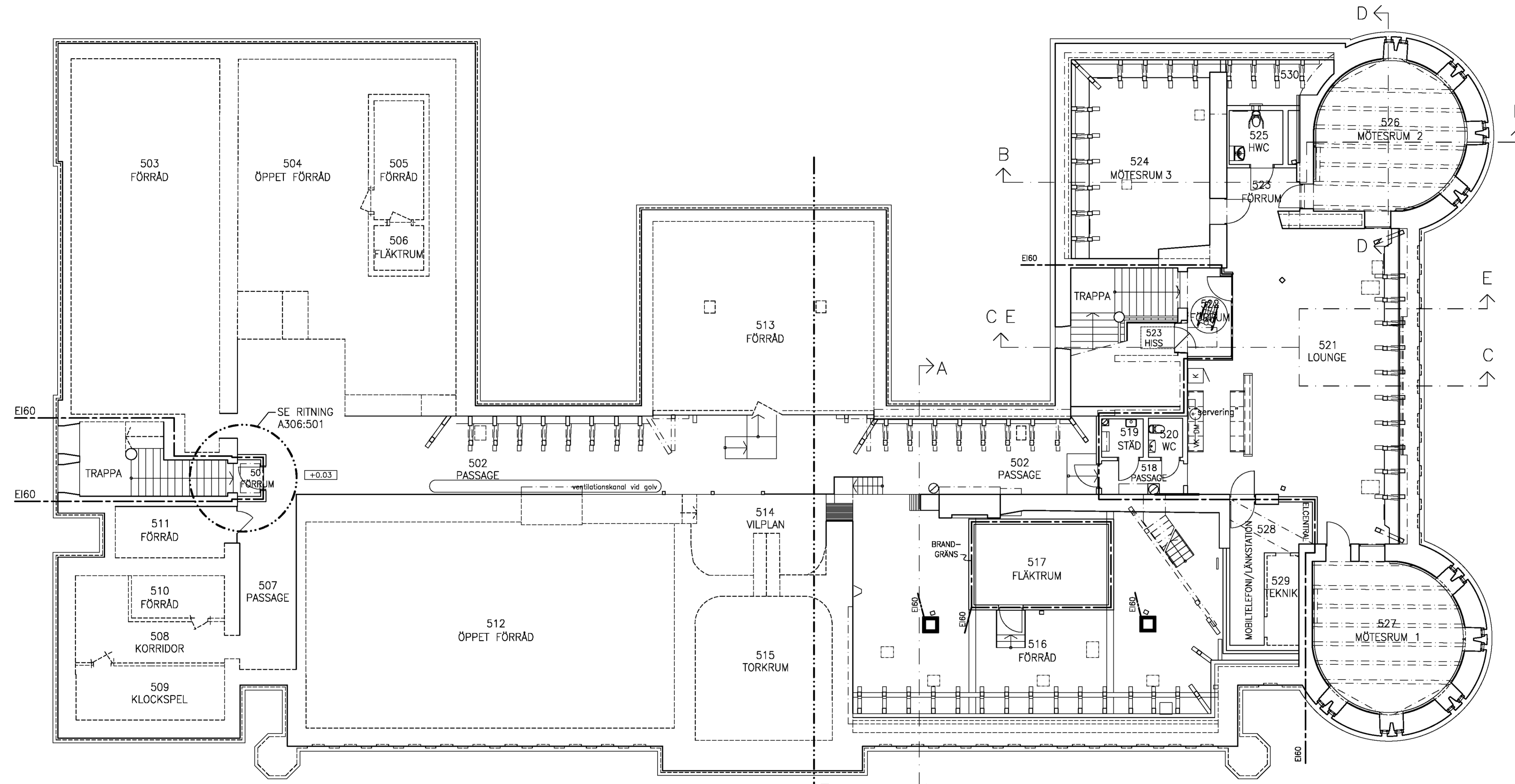

PLAN VÅN 3 TR

HELSINGBORG FASTIGHETSKONTOR		
HUSBYGGNADSAVDELNINGEN TEL 042/10 50 00		
RÅDHUSET I HELSINGBORG		
UTBYTE/RENOVERING FÖNSTER		
PLAN VÅN 3 TRAPPOR		
RITAD KN,	GRANSKAD	SKALA 1:100
HELSINGBORG	RITN. NR	REV
1986-09-18	A5	

FÖRKLARINGAR

- Brandcellsgräns
- - - - - Ej uppmätt
- · · · · Konnektionslinje – ritning gäller innan för denna markering

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	SIGN	DATUM

 HELSINGBORG
KÄRNFASTIGHETER
 KÄRNFASTIGHETERS PROJEKTNUMMER 91973

RELATIONSHANDLING
RÅDHUSET 3, HELSINGBORG

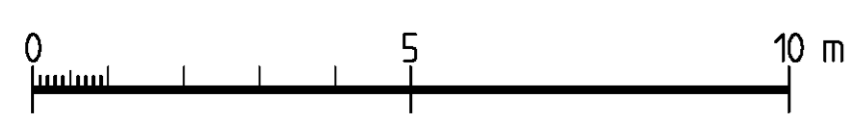
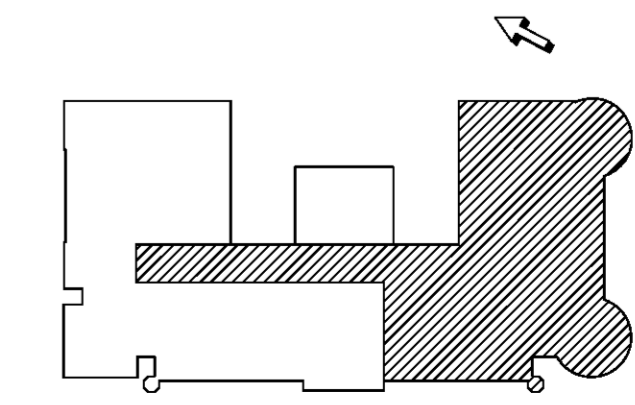
WIKERSTÅL ARKITEKTER AB
BÄTHUSGATAN 13, 252 67 HELSINGBORG · TEL. 042-194850, FAX 184433

A	Wikerstål Arkitekter AB	TEL. 042-19 48 50
K	Tyréns AB	TEL. 042-489 18 69
WS	CLC Installationconsult AB	TEL. 042-23 48 16
EL	Sweco Theorells AB	FAX. 042-18 18 45
		TEL. 042-489 00 05
		FAX. 042-489 00 78

PROJEKT NR	RITAD AV	HANDLÄGGARE
112,17	MVJ	
DATUM	ANSVARIG	
2008-02-27	Erik Wikerstål	

INREDNING VIND TILL KONFERENSVÄNING

SAMMANSTÄLLNINGSRITNING	NUMMER	BET
PLAN 5	A305:501	
SKALA 1:200/A3		
1:100/A1		

REF:

PLC: